

List

Revija za kulturna in druga vprašanja občine Šoštanj in širše.

LETO XIV
ŠT. 11
29. NOVEMBER 2007
1,50 EUR

ISSN 1581-8373

Poština plačana pri pošti 3325 Šoštanj

Knjižnica Velenje

trg 05
Velenje

Stran 10
Tretja razvojna os

**Nove energije
odpirajo
nova obzorja
prihodnosti.**

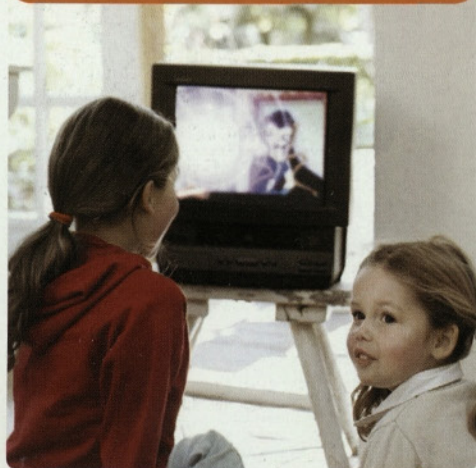
V mestu, ki temelji na energiji, sega pogled desetletja naprej. Z novimi močmi vidimo še dlje!

V prihodnost smo zazrti skupaj z okoljem, v katerem delujemo.

HSE - za kulturo!

www.hse.si | www.modra-energija.si

**TV programi
za vse okuse**

**Ugodni
internet paketi**

že od

12€ 2.875,68 SIT

**Kličite ceneje z
UPC Telemachovo
digitalno telefonijo**

že od

3,95€ 946 SIT

Celovita ponudba za vaš dom!

Kabelska televizija Vam že danes mogoča nadgradnjo vseh naj sodobnejših komunikacijskih storitev – digitalne televizije, interneta, telefonije in mnogih dodatnih storitev kot so varnostni paket, povečanje hitrosti od uporabnika, ipd. Ne odlašajte in postanite član družine UPC Telemach. Čaka vas obilo ugodnosti, prijaznih svetovalcev, pomoči na domu in izobraževanja o najnovejših tehnologijah.

In seveda prihranek stroškov, saj boste prejeli samo en račun.

Za vse dodatne informacije smo vam na voljo na brezplačni telefonski številki **080 22 88**

List

Revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše.

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.

Uredništvo

Jožica Andrej, Milojka Komprej,
Tjaša Rehar, Peter Rezman in Rafko
Srebernjak

Fotografija na naslovnici:

Dejan Tonkli

Odgovorni urednik

Peter Rezman

Lektoriranje

Jožica Andrej
(Za razpise in objave odgovarja naročnik.)

Priprava redakcije

Milojka Komprej

Produkcija

Vp Dtp Studio
Vinko Pejovnik

Natiskano

900 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke za LIST št. 12 (december 2007), pošljejo ali dostavijo najkasneje do 10. decembra 2007.

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

Fotoreportaža / stran 44

VSEBINA

4	Fotografija meseca
5	Uvodnik
6	Dogodki in ljudje
8	Naša občina
10	Tretja razvojna os
14	Cerkev in mi
15	Dogodki in ljudje
17	Prostor za komentar
	Informacije v prostoru
18	Šport
19	Dogodki in ljudje
20	Narava in ljudje
21	Varovanje naravne dediščine
22	Sredina vabi
24	Podoba kulture
26	Lutkovni kotiček
28	Gledališče
30	Portret
31	Knjige
32	Čez Uršljo goro
36	Potopis
	Romunska avantura 2007
40	Svetloba
41	Horoskop
42	Križanka
43	Fotoreportaža
	Martinovanje v Martinovi vasi
44	Fotoreportaža
	Poletje pozimi

V Gaberkah se je na zboru »krajanov«, kljub ločenemu vabljenju, zbralo veliko lastnikov zemljišč iz zaselka Velunja, ki bi jim tretja razvojna os poslabšala življenje.

Foto: Aleksander Grudnik

(Politične) igre brez meja

Kajetan Čop

Delo krepi duha. Duh krepi človeka. Človek krepi družbo. Družba uničuje svet.

Načelo ovc in načelo volkov. Kje so pastirji? Opažam, da je vedno več pastirjev, ki čuvajo volkove. Saj veste, da se nebi zastrupili, ali kakor koli (p)oškodovali, ko koljejo ovce. Sprašujem se, skoraj vsak dan, čemu je tako. Čemu ovce in volkovi. Zakaj ne vsi ljudje?

Vem. Domišljam si. Sem paranoičen. Prestrašen. Zaveden. Danes me zavajajo na levi strani, jutri na desni. Mar to pomeni, da moram hoditi naravnost? Da ne smem pogledati na levo, niti na desno? Ne vem. Se mi zdi nekako nepomembno kam gledam, če nič ne vidim. Če že gledam, je pomembno, da vsaj nekaj vidim. Ali če poslušam, da slišim. Zopet, kako razumeti slišano, kako slišati ali bolje rečeno poslušati? Koga poslušati in koga ne? Kje so koristi? Kaj so koristi? Zakaj sploh razmišljam o koristih?

Skupen dejavnik vsem vprašanjem je zmeda. Torej bom začel s tem, da priznam, da sem zmeden. Kdo želi, da sem zmeden? Ne vem.

Kaj si želim? Biti srečen? Da bi vsi bili srečni? Tudi moji sovražniki. Lepa beseda, sovražniki. Kar pojavi se. In mi jo imamo radi. Lahko jo obračamo in smo zadovoljni, ko se oralno zadovoljujemo v lastni nevednosti in bedi.

Sovražnik je razlog da smo nesrečni. Sovražnik je dar iz neba. Brez njega bi mogoče ugotovili, da je krivec zelo blizu nas, celo preveč blizu nas. Mogoče v nas samih. Ne vem.

Ali smo sposobni sprejemati kompromise? Ali je mogoče sodelovanje več ljudi brez kompromisov? In če jih ni, ali je potemtakem to kar je, še vedno sodelovanje, ali bolj uboganje ukazov? Volja enega.

Volja enega je ena volja. Zakaj se volje ne morejo seštevati in krepiti za dobro vseh nas. Zaradi koristi enega? Kaj pa korist vseh nas? Četudi nas je samo milijon ali dva? Jih smemo imeti? Koga moram vprašati? Kdo je kompetenten, da mi pove, kdo lahko ima korist in kdo ne? Ne vem. Načelo skupnega odločanja. Vsaj enkrat na ne-

kaj časa lahko večina odloča. Po odločitvi, to ni več stvar večine. Tisti ki so dobili pozitivno odločitev, si lahko samovoljno razlagajo zaupanje, ki so ga dobili in se seveda izgovarjajo nanj, kadar jim to koristi. Ne pa, ko so dolžni oziroma, nočejo slišati, da so dolžni. Mogoče bi morale vsako zaupanje, ki se nekomu preda masovno skleniti kot nekakšno pogodbo, katere podpis, bi bil nekaj podobnega kot pogodba, ki jo je sklenil Faust. Samo na žalost izgleda, da je očitno še hudič opustil upanje. In se ne upa odnašati zaslužnih, saj bi izgubil pekel. Mu bolj paše biti v pravljičah in ameriških filmih.

Monolog večno nezadovoljnega. Pa tudi, če je treba. Samo dajmo te monologe združiti, ne glede na to ali pišemo iz leve proti desni ali iz desne proti levi. Dajmo si vsaj pet minut na dan želeti, da nam bo vsem bolje. Da ne bomo povsod iskali krivce za našo nesrečo, da bomo pogledali vase in si končno priznali, da sosed ni kriv, da ima boljši avto, da sodelavec ni kriv, da bolje dela, da je nepomembno kam piha veter, ampak kako bomo obrnili mline na veter, da bo moka za vse in ne samo za lastnike mlinov.

Ne govorim o spremembah. Vsaj ne o spremembah, ki jih zahtevajo večni lastniki ali so-lastniki mlinov, ker se pač bojijo, da bo nekdo postavil še večjega. Pred njihovega. Govorim o začetku prijaznega odnosa do vseh. O tem, da se zamujena priložnost res ne vrne. Da priložnost ne pomeni, postati volk, ampak odgovornost in željo pomagati ustvarjati bolj zdravo, strpno in humano okolje v katerem živimo.

Aja pa še to: besede so lepe reči. Čarobne. Zavajajoče, če ni dejani!

Treba je samo prisluhiniti gostu

Potem, ko so v Termah Topolšica pred tremi leti odprli vodni park Zora in so bili z rezultati, ki jih je ta investicija prinesla, zelo zadovoljni, so se odločili, da je čas za nova vlaganja. Zlasti v letni sezoni se dogaja, da ne morejo ustreči povpraševanju, ker imajo nastanitvene zmogljivosti povsem zasedene, prav tako pa so polni tudi bazeni.

Direktorica Term Topolšica Lidija Fijavž Špeh je v pogovoru izpostavila predvsem dva načrtovana projekta in sicer projekt z delovnim naslovom Wellness ter apartmajsko naselje. Objekt za Wellness bo stal neposredno ob sedanjem hotelu in bo z njim tudi povezan. Dostop bo zato za hotelske goste udobnejši. Številne storitve bodo popostrile dogajanje zlasti zunaj poletne sezone, ko je vodni park zaprt. Wellness ponudba pa bo zanimiva tudi za kopalce, ki niso nastanjeni v hotelu in se hodijo v Topolšico le kopat. »Pri tem ne želimo samo posnemati nekaterih drugih zdravilišč s podobno ponudbo, pač pa želimo stopiti v kakovosti še korak naprej,« pravi Fijavž Špehova.

Foto: Marija Lebar

Omenjeni projekt so prijavi tudi na Ministrstvo za gospodarstvo. Uspelo jim je, da so dobili odobrena nepovratna sredstva iz evropskih skladov za infrastrukturo, iz katerih bodo pokrili del stroškov nove naložbe.

Drugi projekt je apartmajsko naselje Ocepok na vzpetini ob hotelu. Zgradili bodo 29 apartmajev s sto posteljami. »S tem naseljem bomo dobili dodatne nastanitvene zmogljivosti, hkrati pa bo to nova kakovost v naši turistični ponudbi. Gostje bodo tukaj lahko našli potrebno zasebnost in neodvisnost od hotelskega reda, če bodo tako želeli. Ponudba bo zlasti zanimiva za družine z majhnimi otroki.«

Direktorica, ki je na čelu Term Topolšica že skoraj dvajset let, nam je povedala, da so deset mesecev letošnjega poslovnega leta v Termah zaključili uspešno, saj je bil poslovni uspeh za 25 odstotkov boljši od tistega v lanskem enakem obdobju. »Iz leta v leto nam uspeva izboljšati poslovne rezultate, za kar pa se je potrebno ves čas truditi. Predvsem prisluhnemo gostom in njihovim željam. Čeprav naši gostje pridejo zlasti zaradi miru, zelenih gozdov in neokrnjene narave, to ni dovolj. Trudimo se, da se gostje pri nas zabavajo, da jim vsak dan ponudimo kaj vznemirljivega. Tako jih popeljemo v Muzej premogovništva, v Mozirski gaj. Skupaj z Goltmi ponujamo jadrano padalstvo, priredimo zabavni večer v kmečki

gostilni in podobno. Veliko je možnosti za pohodništvo, sprehajanje in rekreacijo. Seveda imamo tudi za tiste, ki želijo ostati v hotelu, animacijske večere,« je povedala Fijavž Špehova.

V skupnem prihodku odpade na nastanitev (posteljo) 56 odstotkov, na medicinske storitve 22 in na bazen 12 odstotkov. V strukturi gostov pa je kar 60 odstotkov domačih gostov. Poleg avstrijskih in nemških obiskovalcev, ki so stalnica, je v porastu število Italijanov. Ti radi sežejo nekoliko globlje v žep in si privoščijo tudi dodatno ponudbo, kot so različne masaže. Razveseljivo je posebej to, da se gostje radi vračajo, saj je takih, ki pridejo večkrat, nad polovico.

Lidija Fijavž Špeh meni: »Za gosta je pomemben celoten vtis, zato se zavzemamo za še večje povezovanje na različnih nivojih turistične ponudbe. Pri tem mislim zlasti na vključevanje kulinarike in različnih ročnih izdelkov ali spominkov, ki jih gostu lahko ponudijo ljudje v naši bližnji okolici. Ponuditi mu je treba stvari, ki so naše, domače in jih ni najti vsepovsod drugod.«

V Termah pa računajo tudi na sinergijske učinke, te bodo prinašali med drugim projekti, ki jih nameravata v Topolšici realizirati Bolnišnica Topolšica z novo ponudbo diagnostičnega centra, Občina Šoštanj z domom za varstvo starejših oseb in garažno hišo ter KS Topolšica z izgradnjo doma krajanov.

V Termah Topolšica, ki so pred kratkim dobile novega lastnika, je stošestdeset zaposlenih, od tega v medicinskem delu okoli petdeset.

Marija Lebar

GZS Savinjsko-šaleška območna zbornica Velenje

Regija SAŠA bo imela samostojno gospodarsko zbornico

Tako je sklenil upravni odbor Savinjsko-šaleške območne zbornice na svoji tretji redni seji. Ta je bila v torek, 24. septembra, v Termah Topolšica. Soglasno so sklenili, da se prične s postopkom preoblikovanja območne zbornice v samostojno pravno osebo. Na seji so imenovali delovno skupino, ki bo pripravila predlog aktov in model članarine Savinjsko-šaleške gospodarske zbornice Velenje.

Predvidevajo, da bo ustanovna skupščina nove zbornice že v začetku novembra. Predsednica upravnega odbora dr. cvetka Tinauer in direktor zbornice Franci Kotnik sta predstavila razloge za predlagano statusno preoblikovanje območne zbornice. To so: neposreden vpliv na obseg prihodkov in stroškov poslovanja, možnost neposrednega vstopanja v pravna razmerja in partnerstvo z razvojnimi institucijami v regiji SAŠA in zunaj nje, možnost samostojnega kandidiranja na razpisih za sredstva. Imeli bodo večji vpliv v strukturah nove regije in večjo možnost povezovanja gospodarstva, zato tudi večji interes in vpliv članov zbornice na njeno delovanje, boljši servis za člane in pregledne odnose z Gospodarsko zbornico Slovenije.

Foto: Marija Lebar

Ko je prevzemal funkcijo direktorja območne zbornice, je Franci Kotnik v svojem programu podal tudi nujnost približevanja zbornice potrebam gospodarstva. Zato je upravni odbor na svoji drugi seji sklenil, da bodo imeli seje po različnih podjetjih na svojem območju. Vsak gostitelj bo tako lahko člane odbora in goste bolje in natančneje seznanil z gospodarsko problematiko, s katero se srečuje.

Tokrat so jim v Topolšici predstavili smeje načrte, ki jih imajo Terme Topolšica, Bolnišnica Topolšica, Občina Šoštanj in Krajevna skupnost Topolšica. Tako nameravajo glede na nenehno rast števila zdraviliških gostov zgraditi apartmajsko naselje in nov objekt za wellness s ponudbo višje kvalitete. V neposredni bližini sedanjega bodo naredili še en hotel s štirimi zvezdicami. Nasproti bivše vratarnice bodo zgradili garažno hišo. Krajevna skupnost bo gradila nov dom krajanov, občina Šoštanj pa dom za starejše občane. Bolnišnica Topolšica načrtuje obnovo dotrajanih objektov in njihovo oživitve; v vili Bredi raziskovalno dejavnost, v Smrečini pa polikliniko z diagnostičnim centrom. Pri vsem tem bo potrebno aktivno in čimprejše vključevanje Ministrstva za zdravje v nameravane projekte, saj je ministrstvo največji lastnik zemljišč in opučenih objektov.

Gostitelja prihodnje seje upravnega odbora območne gospodarske zbornice bosta podjetje PUP in Komunalno podjetje Velenje, kjer se bodo člani odbora podrobneje seznanili s problematiko ravnanja z odpadki, urejanjem okolja in komunalno preskrbo v obeh dolinah.

Marija Lebar

Nova prodajalna Elkroja v Lendavi

V prizadevanju, da bi svoje izdelke čim bolj približali kupcem, so se v Elkroju odločili odpreti še eno prodajalno in sicer na severovzhodnem koncu Slovenije – v Lendavi. Svečano odprtje je bilo v četrtek, 4. oktobra. V trgovini ponujajo svoj celoten program – moške hlače, suknjiče, obleke, srajce in žensko kolekcijo.

»V prizadevanjih za boljši jutri v Elkroju razvijamo mrežo lastnih trgovin. Imamo šestdesetletno tradicijo v izdelavi kvalitetnih moških in ženskih hlač z dopolnilno kolekcijo moških oblek in ženskega programa,« pravi direktorica Štefanija Glušič. Odločili so se, da bodo svojo šestdesetletnico praznovali delovno. Tako so v marcu odprli trgovino na Ptuj, maja v Mariboru, septembra

Foto: Arhiv Elkroja

pa v Ljubljani. V prodajalnah po vsej Sloveniji ponujajo srednje in višjecenovna oblačila lastnih blagovnih znamk.

Odprtje prodajalne v Lendavi je svojevrstna odločitev, če upoštevamo veliko tovarno modnih oblačil (Mura) v neposredni bližini. »Naš in njihov proizvodni program sta različna in se kvečjemu dopolnjujeta. Sicer pa je konkurenca zdrava,« nam je še povedala Glušičeva.

Sredi oktobra mineva eno leto, odkar je 51 % delež Elkroja odkupilo družinsko podjetje Rednak, ki ima svoj sedež v Florjanu pri Šoštanju. Njihova pretežna dejavnost je usnjena konfekcija in izdelki ter program delovne zaščite. V nakupu Elkroja so videli zanimiv poslovni izziv, saj je Elkroj edino večje podjetje tekstilne branže v regiji.

Marija Lebar

Zaposlitveni sejem - možnost in priložnost

V torek, 9. oktobra, je bila na Zavodu za zaposlovanje Velenje tiskovna konferenca, kjer so predstavili novost - zaposlitveni sejem. Ta je bil v Rdeči dvorani v Velenju v četrtek, 18. oktobra.

S prireditvijo na Zavodu vnašajo novo kvaliteto na trg dela. Sejem je sicer prvenstveno namenjen delodajalcem, ki težko najdejo kadre za svoje specifične potrebe in tistim brezposelnim, ki jih štejejo na zavodu za težje zaposljive. To so predvsem starejši nad petdeset let in invalidni, pa tudi mladi z nižjo šolsko izobrazbo in brez izkušenj, ki torej prvič iščejo delo. Hkrati pa naj bi bil sejem tudi priložnost za vse tiste, ki sicer so zaposleni, pa iščejo boljše pogoje ali nove izzive pri svojem delu ter si želijo zamenjati delodajalca.

Sejem naj bi realno odrazil stanje na trgu dela pri nas. Delodajalci so se predstavljali z video projekcijami in propagandnim materialom. Uredili

Foto: Marija Lebar

so tudi koticiki, kjer je bil možen individualen pogovor obeh zainteresiranih strani. Na prireditvi so delodajalci predstavili tudi svoje bodoče kadrovske potrebe, zato so na sejmu povabili osnovnošolce in srednješolce, saj se bodo na podlagi videnege lažje odločali za nadaljnje šolanje in izbiro poklica.

Na območni službi Velenje so pripravili dva taka sejma in sicer koroškega in tistega v Rdeči dvorani v Velenju za zgornjsavinjsko šaleški del. Dogajanje na sejmu je potekalo od 10. do 16. ure, da so se ga lahko udeležili tudi starši ali pa zaposleni po koncu delovne obveznosti. Srdan Arzenšek, ki je nosilec projekta v Velenju, je povedal: »Z uspehom sejma smo zelo zadovoljni. Delodajalci oziroma ponudniki so zasedli vseh petintrideset stojnic, kolikor smo jih imeli na razpolago. Tudi obisk brezposelnih je bil zadovoljiv. Gotovo bomo takšne prireditve organizirali tudi v bodoče!«

Veliko zanimanje pri obiskovalcih je med drugim vzbudil praktični prikaz nekaterih poklicev v gradbeništvu, ki so izredno deficitarni. Veliko pomanjkanje kadrov je tudi na področju koviinarstva.

Marija Lebar

Na Golteh si bodo pomagali z žirafami

V družbi Golte so potegnili črto pod izkupiček poletne sezone, ki je bila, kot kažejo številke, dokaj uspešna. Sedaj so že krepko sredi priprav na zimski del, saj ta po številu obiskovalcev še vedno prevladuje. Tudi letos so smučarske karte s krepkimi popusti v predprodaji že od septembra.

Ernest Kovač, direktor Golte d. o. o. pravi, da so z obiskom v letni sezoni zadovoljni. V tem času so zabeležili 11.000 prevozov z nihalko, kar je enkrat več, kot lani v istem obdobju. Ogromno obiskovalcev pa prihaja na planino tudi peš, s kolesi ali avtomobili, števila teh izletnikov ni mogoče oceniti. Precej gostov so privabile razne prireditve, kot je bila uspela gobarska razstava. Zelo privlačna je bila ponudba nedeljskih kosil, saj je vključevala prevoz z nihalko, kosilo in ogled Alpskega vrta za vsega 12 evrov.

Tako so dosegli rekord, ko so v eni sami nedelji v hotelu postregli kar s 350 kosili. Kovač pravi, da so gostje večinoma zadovoljni, saj se v hotelu trudijo za kakovost storitev. »To pa je včasih težko zagotoviti, saj nimamo stalnega kadra, ker nam sezonska nihanja tega ne omogočajo. Tako je glede na sezonske trende osebje v hotelu treba zaposlovati začasno. Ravno zaradi te fluktuacije gostinskega osebja se je za zagotovitev kakovosti potrebno še bolj truditi,« je povedal Kovač.

Sicer so za stacionarne goste v hotelu tudi letos ponudili nekaj novosti. Tako so usposobili apartma s savno, predelali skupna ležišča, uredili računalniški koticček. V sobe so namestili TV sprejemnike, kjer je na voljo več kot 200 programov. Poleg tega je na širšem območju hotela dostopen tudi brezžični internet, brez česar dandanes nekateri gostje ne morejo (ali pa nečejo) več.

K obisku v letni sezoni znatno pripomore Alpski vrt. Tega vsako leto sproti še bogatijo in ureja-

Foto: Marija Lebar

jo. Vendar so nekateri obiskovalci v njem nabirali zdravilna zelišča in celo ruvali in odnašali nasajeno cvetje. Zato so se na Golteh letos odločili in pričeli pobirati za obisk vrta vstopnino. V ta namen so ob vhodu postavili lesen objekt, kjer je bila tudi info točka. V tej koči je bilo mogoče kupiti tudi spominke. Zaposleni, ki je tukaj prodajal vstopnice, je bil hkrati paznik in oskrbnik vrta.

Računajo, da bodo z zimsko sezono pričeli okoli 15. decembra, če bo vreme dopuščalo, pa že prej. Pomembne so predvsem ustrezno nizke temperature ozračja, saj imajo pripravljen za zasneževanje sodoben računalniško voden sistem snežnih topov. Na Starih stanih bodo letos k temu dodali novost - naprave, ki na težjih terenih zasnežujejo od zgoraj navzdol in se imenujejo snežne žirafe.

Marija Lebar

Urejanje zunanje podobe občine Šoštanj

Od konca prejšnjega tedna turiste, obiskovalce in občane občine Šoštanj v vstopu v mesto pozdravi iz okrasnega zelenja oblikovan napis mesta. Zaključena ideja k lepšemu izgledu občine predstavlja le enega od začrtanih ciljev Občine Šoštanj, ki želi v prihodnje popraviti preteklo podobo in prepoznavnost svojega mesta in okolice.

Foto: Andreja Moškon

Že predvidoma naslednji teden bodo lahko turisti in obiskovalci na info panojih dobili tudi nekaj uporabnih informacij o občini. Na njih bo predstavljen načrt občine z zgodovinsko predstavitevijo in z grbom ter promocijske predstavitev podjetij in samostojnih podjetnikov, ki delujejo v občini. Eden od dveh predvidenih panojev bo stal pred Kajuhovem parku v Šoštanju, drugi pa v Topolšici.

Andreja Moškon

Luči na cestah

Konec oktobra je Občina Šoštanj zaključila z deli na lokalni cesti pri Mazeju in lovski koči v Belih Vodah. Vgradile so se PVC cevi za priklop površinskih voda iz novega peskolova na teren, vgradil cestni tampon in izdelale mulde za odtekanje površinskih voda. Pri pripravi cestišča je sodelovalo tudi Lovsko društvo Smrekovec.

Z asfaltiranjem križišča, ki vodi k dvema priljubljenima izletniškima točkama Smrekovec in Sleme, se je rešil problem prašenja za stanovalece in vse uporabnike omenjene ceste. ■

V istem »bloku« je Občina Šoštanj zaključila tudi dela na lokalni cesti pri domačiji Žlebnik. Tukaj se ob spominu na pesnika Karla Destovnika Kajuha, ki je svojo življenjsko pot končal pod streli okupatorja na pragu Žlebnikove domačije, vsako leto pred spomenikom zberejo na proslavi številni obiskovalci. Prostor je bil do sedaj makadamski in ob slabem vremenu je povzročal organizatorjem in obiskovalcem kar nekaj nevarnosti. Zato se je na omenjeni lokaciji opravila vgradnja cestnega tampona, izdelal peskolov jaška z izpustom za površinske vode ter se opravilo asfaltiranje v velikosti dobrih 200 m². ■

V začetku novembra pa se je rekonstrukcija lokalne ceste pri Podbregarju v Ravnah. V času izvajanja del se bo obnovilo cestišče, uredilo odvodnjavanje, se saniral cestni tampon ter se v zaključni fazi nato še asfaltiralo.

V času gradbenih del se bo na tej lokaciji hkrati uredil tudi novi vodovod in se položili optični kabli za širokopasovne povezave.

Zaradi del je promet delno oviran, zato vse uporabnike ceste na tej lokaciji prosimo za razumevanje in strpnost ter upoštevanje prometne ureditve. ■

Kot smo že poročali, je pred dobrim mesecem dni Občina Šoštanj na lokaciji stare bencinske črpalke v središču mesta uredila nova parkirna mesta. Sedaj pa se je postavila še nova javna razsvetljava, saj je bila prejšnja vezana na bivši obstoječi objekt. Do sedaj so bila parkirišča slabo osvetljena, saj je razsvetljava ob državni cesti bila namenjena le cestišču.

Nove luči bodo izključno namenjene le osvetlitvi parkirnih prostorov na bivši bencinski črpalci.

Ob enem se je dodatno s kovinskim obročem zaščitila tudi omarica za elektro napajanje v Kajuhevem parku, saj je bila ta v preteklosti pogosto tarča vandalizma. ■

Občina Šoštanj je tudi nad križiščem pri Skorno-Šoštanj, mimo Rotovnikove jame do železniškega viadukta, postavila javno razsvetlavo. Cesta je bila pred tem slabo osvetljena, nepregledna in neustrezna, saj je bila ta postavljena na drogovi prostega voda.

Danes in jutri na omenjeni lokaciji poteka inšpekcijski pregled, tako da predvidevamo, da bo jutri javna razsvetljava tudi začela delovati. S tem bo stanovanjski del Penka dobil potrebno osvetljenost cestišča, saj so do sedaj predvsem šolski otroci bili pri čakanju šolskega avtobusa izpostavljeni številnim prometnim nevarnostim.

Nova javna razsvetljava bo krmiljena na obstoječi »celonočni« avtomatiki. ■

Besedilo in fotografije:
Andreja Moškon, univ.dipl.nov., svetovalka za odnose z javnostmi

OBČINA ŠOŠTANJ
ŽUPAN

Na podlagi 50. člena Zakona o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št.: 33/2007) ter 37. čl. Statuta občine Šoštanj (Uradni list občine Šoštanj št.: 10/2000-prečiščeno besedilo) izdaja župan občine Šoštanj naslednje

**JAVNO NAZNA NIL O
o javni razgrnitvi
dopolnjenega osnutka odloka o spremem-
bah in dopolnitvah veljavnega prostor-
skega plana Občine Šoštanj (za območje
TEŠ)**

I.

Javno se razgrne:

1. dopolnjen osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana Občine Velenje za obdobje 1986-2000, dopolnjenega 1989 in srednjeročnega družbenega plana Občine Velenje za obdobje 1986 - 1990 za območje Občine Šoštanj, dopolnitve v letu 2004, spremembe in dopolnitve za območje TEŠ v letu 2007;
2. grafični prikaz območja sprememb in dopolnitve;
3. povzetek za javnost.

II.

Gradivo iz prejšnje točke bo javno razgrnjeno za obdobje 30 dni, **od ponedeljka, 12. novembra 2007, do srede, 12. decembra 2007**, in sicer v prostorih Občine Šoštanj, Trg svobode 12, Šoštanj.

Javna obravnava bo potekala **v sredo, 21. novembra 2007, s pričetkom ob 16. uri** v prostorih Občine Šoštanj, Trg svobode 12 v Šoštanju. V času javne razgrnitve bo gradivo v obliki povzetka za javnost na vpogled tudi na spletni strani: www.sostanj.si.

III.

Z odlokom o spremembah in dopolnitvah veljavnega prostorskega plana Občine Šoštanj se spreminja namenska raba zemljišč oz. delov zemljišč z naslednjimi parcelnimi številkami:

- k.o. Lokovica: 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1314, 1344, 1345, 1346 in 1347 ter
- k.o. Šoštanj: 1152/1, 1152/2, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210/1, 1210/2, 1210/3, 1211/1, 1211/2, 1211/3, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1222, 1223, 1226, 1228/1, 1228/2, 1228/3, 1229, 1228/4 in 1387.

IV.

H gradivu lahko v času javne razgrnitve, najkasneje do srede, 12. decembra 2007, podajo svoje pripombe in predloge vse zainteresirane fizične in pravne osebe. Pisne pripombe oziroma predlogi se posredujejo na upravo Občine Šoštanj, Trg svobode 12, Šoštanj, ali na elektronski naslov: obcina@sostanj.si, lahko pa se podajo ustno na javni obravnavi.

V.

To javno naznanilo se objavi na spletni strani Občine Šoštanj: www.sostanj.si, na video straneh KRS ter na oglasni deski Občine Šoštanj.

Župan občine Šoštanj
Darko MENIH, prof., i.r.

OBČINA ŠOŠTANJ
ŽUPAN

Na podlagi 50. in 60. člena Zakona o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št.: 33/2007) ter 37. čl. Statuta občine Šoštanj (Uradni list občine Šoštanj št.: 10/2000-prečiščeno besedilo) izda župan občine Šoštanj naslednje

JAVNO NAZGANILO
o javni razgrnitvi
dopolnjenega osnutka občinskega
podrobnega prostorskega
načrta za prostorsko ureditev
skupnega pomena za hladilni
stolp in dimnik bloka 6 TEŠ

I.

Javno se razgrne:

1. dopolnjen osnutek dopolnjen osnutek občinskega podrobnega prostorskega načrta za prostorsko ureditev skupnega pomena za hladilni stolp in dimnik bloka 6 TEŠ, ki ga je izdelalo podjetje ZUM, v novembru 2007, pod številko: 6042-2;
2. grafični prikaz območja ureditve OPPN;
3. povzetek za javnost.

II.

Gradivo iz prejšnje točke bo javno razgrnjeno za obdobje 30 dni, **od petka, 23. novembra 2007, do ponedeljka, 24. decembra 2007**, in sicer v prostorih Občine Šoštanj, Trg svobode 12, Šoštanj.

Javna obravnava bo potekala v sredo, **19. decembra 2007, s pričetkom ob 16. uri** v prostorih Občine Šoštanj, Trg svobode 12 v Šoštanju.

V času javne razgrnitve bo gradivo v obliki povzetka za javnost na vpogled tudi na spletni strani: www.sostanj.si.

III.

Z odlokom o spremembah in dopolnitvah veljavnega prostorskega plana Občine Šoštanj se spreminja namenska raba zemljišč oz. delov zemljišč z naslednjimi parcelnimi številkami:

- k.o. Lokovica: 1307, 1292, 1295, 1296, 1298, 1304, 1305, 1306, 1309, 1310, 1314, 1346 ter
- k.o. Šoštanj: 1209.

IV.

H gradivu lahko v času javne razgrnitve, najkasneje do ponedeljka, 24. decembra 2007, podajo svoje pripombe in predloge vse zainteresirane fizične in pravne osebe. Pisne pripombe oziroma predlogi se posredujejo na upravo Občine Šoštanj, Trg svobode 12, Šoštanj, ali na elektronski naslov: obcina@sostanj.si, lahko pa se podajo ustno na javni obravnavi.

V.

To javno naznanilo se objavi na spletni strani Občine Šoštanj: www.sostanj.si, na video straneh KRS ter na oglasni deski Občine Šoštanj.

Župan občine Šoštanj
Darko MENIH, prof., l.r.

OBČINA ŠOŠTANJ

Na podlagi 10. člena Zakona o Športu (Uradni list RS, št. 22/98), 7. točke Nacionalnega programa športa v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 24/00, 31/00), Pravilnika za sofinanciranje športa v Občini Šoštanj (Uradni list Občine Šoštanj, št. 10/07 – uradno prečiščeno besedilo), Sklepa o sprejemu letnega programa športa Občine Šoštanj v letu 2008 (Uradni list Občine Šoštanj, št. 11/07) Občina Šoštanj objavlja

JAVNI RAZPIS
za sofinanciranje športa v Občini Šoštanj za leto 2008

- I. Za sofinanciranje športnih programov iz občinskega proračuna lahko kandidirajo naslednji izvajalci športnih programov:
 - športna društva, ki opravljajo športno dejavnost na področju Občine Šoštanj,
 - zveze športnih društev, ki jih ustanovijo športna društva in imajo sedeže na območju Občine Šoštanj,
 - zavodi, gospodarske družbe, zasebniki in druge organizacije, ki so na podlagi zakonskih predpisov registrirane za opravljanje dejavnosti na področju športa, s sedežem v Občini Šoštanj.

Športna društva in njihova združenja imajo pod enakimi pogoji prednost pri izvajanju nacionalnega programa. V skladu s sprejetim letnim programom športa Občine Šoštanj za leto 2008 so predvidena sredstva za šport v odstotkih v občinskem proračunu za leto 2008 naslednja:

Program	Proračunska postavka	Namen	Proračun 08 v %
	1805	ŠPORT IN PROSTOČASNE DEJAVNOSTI	
	18059001	Programi športa	100,00
1	18051001	Športna vzgoja otrok, mladine in študentov	23,00
	4120	Tekoči transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam (društva)	15,00
	4133	Šport – osnovna šola	6,89
	4133	Šport – vrtec	1,11
2	18051002	Športna rekreacija	8,00
3	18051003	Kakovostni šport	46,00
5	18051004	Šport invalidov	0,30
6	18051005	Izobraževanje, usposabljanje in spopolnjevanje strokovnih kadrov	3,00
7	18051006	Založniška dejavnost	1,00
9	18051017	Spremljanje pripravljenosti športnikov in svetovanje treninga	3,00
10	18051007	Velike mednarodne, državne, medobčinske in občinske športne prireditve	7,00
11	18051008	Informacijski sistem na področju športa	1,00
12	18051009	Delovanje društev in športne zveze	7,70

Zato se s tem razpisom razpisuje sofinanciranje za naslednje vsebine po nacionalnem programu športa v RS:

- 1 – Športna vzgoja otrok, mladine in študentov,
- 2 – Športna rekreacija,
- 3 – Kakovostni šport,
- 4 – Šport invalidov,
- 5 – Izobraževanje, usposabljanje in spopolnjevanje strokovnih kadrov,
- 6 – Založniška dejavnost,
- 7 – Spremljanje pripravljenosti športnikov in svetovanje treninga,
- 8 – Velike mednarodne, državne, medobčinske in občinske športne prireditve,
- 9 – Informacijski sistem na področju športa,
- 10 – Delovanje društev in športnih zvez.

Z letnim programom športa za leto 2008, objavljenim v Uradnem listu Občine Šoštanj, št. 11/07, niso določeni zneski sofinanciranja Občine Šoštanj, ampak le odstotki, ki se porazdelijo med posamezne sofinancirane vsebine, natančni zneski se opredelijo v proračunu Občine Šoštanj za leto 2008. Na podlagi razpisa se bodo razdelile vse postavke z izjemo dela postavke 18051001, ki je namenjen javnima zavodoma osnovni šoli in vrtcu, ki se bo delila po zgornjem ključu.

II. Pogoji, ki jih morajo izpolnjevati prijavitelji na javni razpis:

1. da imajo sedež v občini Šoštanj,
2. da aktivno delujejo vsaj dve leti na področju občine Šoštanj,
3. da so registrirani v skladu z zakonom,
4. da imajo zagotovljene materialne, prostorske, kadrovske in organizacijske pogoje za realizacijo načrtovanih športnih aktivnosti,
5. da imajo urejeno evidenco o registriranih tekmovalcih (velja za izvajalce kakovostnega in vrhunskega športa), članstvu ter plačani članarini (velja za športna društva in športne zveze) in ostalo dokumentacijo, kot to določa zakon o društvih,
6. redno dostavljajo občini programe dejavnosti s področja športa, podatke o članstvu, poročila o realizaciji programov in doseženih rezultatih, kopijo zaključnega računa ter druge zahtevane podatke,
7. da nimajo narave vojaških bojev in podobno,
8. izpolnjujejo ostale pogoje v skladu s kriteriji za sofinanciranje programov.

Posamezni izvajalci športnih programov lahko s svojimi programi za proračunska sredstva lokalne skupnosti po posameznih vsebinah kandidirajo na posameznemu razpisu le enkrat.

III. Izbrane programe bomo sofinancirali na podlagi Pravilnika za sofinanciranje športa v Občini Šoštanj (Uradni list Občine Šoštanj, št. 10/07 – uradno prečiščeno besedilo) in na podlagi sklenjene pogodbe o sofinanciranju športnih programov med Občino Šoštanj in izvajalcem.

IV. Rok za predložitev prijavi na način predložitve: rok za prijavo programov je do **ponedeljka, 07.01.2008 do 12. ure**. Prijave na enotnih obrazcih pošljite v zaprti kuverti na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj, s pripisom "javni razpis – Sofinanciranje športa v Občini Šoštanj za leto 2008". Prijav, poslanih po roku, ne bomo upoštevali.

Enotne obrazce za prijavo in ostalo razpisno dokumentacijo dobite v tajništvu župana, Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj in na spletnih straneh Občine Šoštanj: <http://www.sostanj.si>.

Prijava mora biti dana na obrazcih naročnika. **Obrazci morajo biti v celoti izpolnjeni; ne pozabite na obvezne priloge (na dnu vsakega obrazca je navedena obvezna priloga, ki spada k posameznemu obrazcu)! Obvezen del prilog so tudi poročila in dokazila o izvedenih športnih programih za leto 2007 (tudi na predpisanih obrazcih).**

K obrazcem za prijavo priložite kopijo bilance stanja za leto 2007 (lahko naknadno, a ne kasneje kot 31.03.2008) in druge zahtevane priloge.

V primeru nejasnosti se predhodno obrnite na kontaktno osebo Občine Šoštanj.

Občina Šoštanj bo sofinancirala programe v skupni višini največ 60% zneska prihodkov posameznega društva iz leta 2007, ki so razvidni iz priloženih dokumentov.

Kontaktna oseba je Tjaša Rehar, tel. št. 03 / 8984315, e-naslov: tjasa.rehar@sostanj.si.

Odpiranje in vrednotenje prijavi bo izvedla Komisija za šport, ki jo je imenoval župan Občine Šoštanj, v zasedbi Janko Zircovnik (predsednik), Boris Goličnik, Albin Ošlovnik, Nataša Nedeljković, Tanja Globačnik, Janko Bukovič in Roman Pibernik.

Poročilo o vrednotenju športnih programov za posamezno leto s sklepom potrdi župan Občine Šoštanj. Prijavitelji bodo o dodeljenih sredstvih obveščeni predvidoma do 31. marca 2008.

V. Z izbranimi izvajalci bomo sklenili pogodbe o sofinanciranju športnih programov.

Darko Menih, prof., l.r.
Župan Občine Šoštanj

Tretja razvojna os

Po naročilu DARSa, ki ima sedež v Celju, je meseca septembra letos Direktorat za prostor Ministrstva za okolje in prostor po izvedeni študiji variant pripravil Predlog najustreznejše variantne rešitve za gradnjo državne ceste med avtocesto A1 Šentilj - Koper in mejo z Republiko Avstrijo.

Osnovni cilj te nove prometne povezave je zagotoviti ustrezno medsebojno povezanost središč mednarodnega, nacionalnega in regionalnega pomena v širšem prostoru t.i. tretje razvojne osi. Koridor tretje razvojne osi poteka na obravnavanem delu v smeri od severa proti jugu od meje z Avstrijo pri Dravogradu oziroma Holmcu do Spodnje Savinjske doline.

Direktorat za prostor je izbral t.i. **srednjo varianto**.

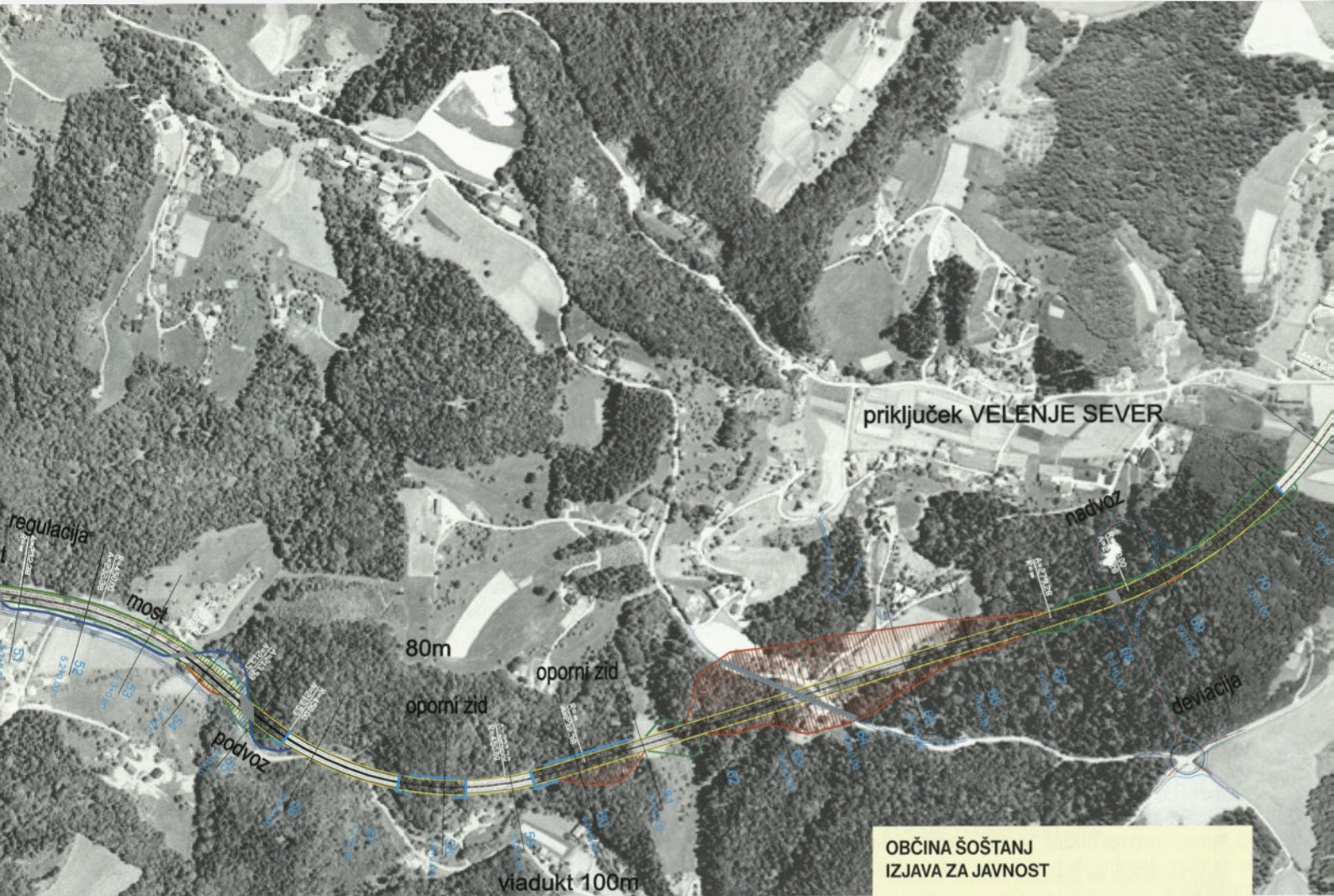
V študiji so zapisali:

Funkcija nove prometne povezave bo predvsem povečati konkurenčnost območja ob razvojni osi, povečati dostopnost in krepitev institucionalnih in gospodarskih povezav ter večjo integracijo prostora izven obstoječih pan-evropskih prometnih koridorjev. Z načrtovano novo prometno povezavo bodo zagotovljene medsebojna povezanost središč mednarodnega, nacionalnega in regionalnega pomena v širšem območju Slovenije, prometna povezava v okviru V. in X. koridorja in med koridorji, povezanost tujih središč mednarodnega pomena preko ozemlja Slovenije, navezava pomembnejših lokalnih središč v obravnavanem območju na ustrezne razvojne povezave, razbremenitev obstoječih prometnic, ki ne omogočajo ustreznih pogojev za sodoben in varen promet ter izboljšanje kakovosti potovanja, skrajšanje potovalnih časov in povečanje prometne varnosti.

V Sloveniji bo nova prometna povezava podpirala razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij, skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi, medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij ter njihovo povezanost z evropskimi prometnimi sistemi in urbanih omrežjem.

Trasa, ki pride v Šaleško dolino, se prične z izstopom iz predora Graška gora in poteka trasa najprej po desnem bregu Črnega potoka, nato preči potok skupaj z deviacijo lokalne ceste preko podvoza in preide na viadukt dolžine 339 oz. 301 m, s katerim prečka dvakrat Črni potok in dvakrat potok Velunja, nato pa se spušča po pobočjih Potoškega vrha ob levem bregu potoka Velunje. V nadaljevanju proti zaselku Gabrk trasa hitre ceste v ozki dolini še večkrat prečka Velunjo. Pri Gabrkah se trasa hitre ceste z dvema krajšima viaduktoma dolžine 180 m in 100 m obrne proti jugovzhodu ter se dvigne na hribovje okoli Škal na severni strani Velenjskega jezera. Tu se trasa vkoplje do globine največ 30 m in širine do 130 m vrh vkopa. Preko vkopa je z viaduktom dolžine 216 m speljana regionalna cesta R3-696 Velenje-Slovenj Gradec. V nadaljevanju izdelave projektne dokumentacije se bo na podlagi podrobnejših geoloških analiz na tem mestu eventualno predvidel krajši predor kot

racionalnejša rešitev. V nadaljevanju prečka hitra cesta dolino potoka Ljubela z viaduktom dolžine 320 m. Predviden je priključek Velenje-sever v obliki trombe z navezavo na tako imenovano severno obvoznico Velenja oz. na regionalno cesto R3-696. Trasa se na območju Škal še enkrat nekoliko dvigne, prečka blizu pokopališča ob cerkvi Sv. Jožefa severno obvoznico, ki jo nato še enkrat preči z viaduktom dolžine 150 m preko Potočnice, se zaseka v zahodna pobočja Turnske gošče ter zavije ob vzhodni strani Škalskega jezera proti jugovzhodu preko področja že opuščanih rudnikov. Na območju Tičnice na vzhodni strani Škalskega jezera je predviden priključek Velenje z navezavo na deviiirano obvoznico oz. R3-696. Hitra cesta se nadaljuje mimo smetišča in preide v pokriti vkop dolžine 1350 m, ki poteka po robu bodočega naselja na jugovzhodni strani in postrojenji starega rudnika ter rekreacijsko cono na severni oz. severozahodni strani. Izpod železniške proge Celje - Velenje poteka pokriti vkop tik ob prezračevalnem jašku pri novem prodajnem centru Merkur. Južno od proge ob RTP se pokriti vkop zaključí. Pred koncem odseka je formirana še zahodna polovica priključka Velenje-jug. Tu se trasa nadaljuje na južnem delu Velenja z izvozno/uvožno rampo in štirirakim krožiščem. Trasa se nadaljuje v nasipu proti jugu mimo vkopa na desni strani pri Maravšniku do obo-

OBČINA ŠOŠTANJ
IZJAVA ZA JAVNOST

Potek hitre državne ceste

V torek, 23 oktobra, so se v Dravogradu zbrali župani, katerih občin zadeva potek tretje razvojne osi.

Občina Šoštanj je s predstavljenim potekom hitre državne ceste več kot zadovoljna, saj poteka po meji občine Šoštanj in ne posega v njeno že tako degradirano in prizadeto območje.

Že na septembrski seji so svetniki sprejeli sklep, da je za Občino sprejemljiva tudi srednja varianta, saj je bil pred tem sprejet uradni akt, ki je podpiral le zahodno varianto, saj srednja takrat ni bila predstavljena. Kot je izpostavil na seji svetnik Peter Radoja, bi z realizacijo zahodne variante izgubili dragocen prostor v Metlečah, saj bi potekala skozi samo mesto Šoštanj.

Najbolj sprejemljiva in najustreznejša varianta s stališča Občine Šoštanj bo tako potekala po vzhodnem delu meje občine, mimo naselja Gaberke, Škalskega jezera, Pesja, Podkrajja, Letuša, Braslovč in nato do razcepa Šentrupert.

Občani Šoštanjja se bodo lahko na hitro cesto, katere izgradnja naj bi se predvidoma začela v začetku leta 2009, priključili v Gaberkah ali v Pesju.

Občina Šoštanj si od nove prometne povezave obeta številne gospodarske, razvojne, kulturne in turistične priložnosti, ki bodo povečale konkurenčnost njenega območja ter hkrati okrepile njene domače kot tudi mednarodne gospodarske povezave.

Andreja Moškon, univ.dipl.nov.
Svetovalka za odnose z javnostmi

jestranskega vkopa pri Podkrajju, mimo kraja Podkraj do kombinacije treh predorov. Prvi je dolžine 300 m (območje Strmška Gošca), drugi dolžine 200 m (območje Pri Cigoncah) in tretji dolžine 600 m (območje Veliki vrh). Naprej se trasa nadaljuje po dolini med hribovi večji del v vkopu z opornimi zidovi. Pri prihodu iz doline se cesta nadaljuje proti jugu večinoma v rahlem nasipu in se nato obrne proti JZ do priključka Letuš.

- srednja varianta, ki bi ob severozahodni strani obšla Škalsko jezero in se naprej mimo Pesja izognila mestu Velenje in
- vzhodna varianta, ki bi potekala vzhodno od Velenja in se pri Arji vasi priključila obstoječi avtocesti.

Ker je dolžnost občine, da v postopku vrednotenja predvidenih variant cestne trase sodeluje mora izoblikovati enotno stališče, ki ga bomo o umestitvi hitre ceste zavzeli kot Občina. Ta pa bo prispevala k samemu vrednotenju predlaganih tras.

Informacija je dana v razpravo.

Svetnik **Drago Koren** (N.Si) pove, da je pritiskal na ministrstvo, da se je ta projekt izpeljal v začrtanem roku. Predlaga, če ima Svet občine Šoštanj kakšno enotno stališče, bi bilo dobro, da to stališče kot informacijo pošljejo na ustrezno službo. Mnenja je, da mora bodoča trasa zajemati čim več prometa, se pravi tam, kjer je izvor prometa, to sta tovarna Gorenje in Premogovnik Velenje in zato osebno misli, da bi bilo za občino sprejemljiva sredinska varianta, ki jo sam tudi podpira.

Svetnik **Viki Drev** (Lista Viktorja Dreva) se strinja s predhodnikom in podpira sredinsko varianto, saj zahodna varianta posega najbolj v prostor občine Šoštanj - Metleče, kjer je edina možnost, da se mesto razširi. Stališča bo potrebno na eni od naslednjih sej tudi zagovarjati.

Svetnik **Roman Kavšak** (N.Si) je zelo vesel, da svetniki ne zagovarjajo več zahodne variante, ki bi potekala čez Lokovico, ampak da se zavzemajo za srednjo varianto, ki je najbolj sprejemljiva.

Svet občine Šoštanj

Izvleček iz zapisnika 7. redne seje Sveta Občine Šoštanj, ki je bila v ponedeljek, 24.09.2007. (Nelektoriano.)

Obravnavava predlogov in izoblikovanje stališča glede tretje razvojne osi.

Župan Darko Menih pove, da je danes zgolj informativna predstavitev, saj so sedaj predstavljene tri variante in bi bilo dobro, da se svetniki seznanijo z vsemi tremi variantami.

Kratko obrazložitev predlogov poda arhitektka **Veronika Hajrihar**.

Podjetje URBIS, d.o.o., iz Maribora, v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor, še vedno vrednoti več variant trase tretje razvojne osi, ki bo potekala tudi čez občino Šoštanj oziroma občino Velenje. S svojimi podvariantami so zaenkrat predlagane tri trase:

- zahodna, ki bi bila preko Metleč locirana čez samo mesto Šoštanj,

Svetnik **Vojko Krneža** (SDS) meni, da bi vzhodna varianta bila precej oddaljena od Šoštanja, kateri nasprotuje, zagovarja pa zahodno in srednjo varianto. Zahodni varianti ne nasprotuje in potrebno bi bilo pridobiti ustrezne obrazložitve, kakšne dele zemljišč bi prizadela ta varianta. Ne strinja se z Vikijem Drevom, da bi trasa ceste skozi Lokovico zaradi tega povzročala več prometnih nesreč. Manjka mu strokovnih podlag, ki bi jih bilo potrebno v čim krajšem času pridobiti in na osnovi le teh, se bo odločil oziroma podprl ustrezno varianto. Prav je, da jim stroka predloži ustrezne strokovne podlage in apelira, da se pozovejo ustrezne službe predstavnike podjetja ORBIS, da na eni od naslednjih sej to tudi predstavijo.

Svetnik **Roman Kavšak** (N.Si) replicira svetniku Vojku Krnežu in sicer, da je Lokovica zelo razdeljena na dva dela in da povezave z zgornjo in spodnjo Lokovico ni. Poda pobudo, da se v spodnji Lokovici naredijo zebre za prehod za pešce. Ne bo pa zagovarjal, da bi čez Lokovico šla kakšna hitra cesta.

Svetnik **Milan Kopušar** (LDS) pove, da že imajo uradno sprejet akt, ki podpira zahodno varianto in Svet bi moral imeti že predlagan sklep oziroma stališče, ki bi ga danes svetniki samo potrdili. Vsebinsko niso seznanjeni o dogovorih med ostalimi župani, kakšne variante podpirajo ostali in bi morali biti usklajeni med seboj. Zaradi samega razvoja občine Šoštanj predlaga, da se ta sklep dopolni, da podpiramo tudi srednjo varianto.

Svetnik **Drago Koren** (N.Si) pove, da imajo res že sprejet sklep, vendar sta takrat bili predstavljeni samo vzhodna in zahodna varianta. Potrebno bi bilo, da se sklep dopolni, da podpirajo tudi srednjo varianto.

Župan Darko Menih odgovori na očitek, da s sosednjimi župani ne sodeluje, to ne drži, saj se pogovarjajo, vendar končnega stališča še nimajo in da tudi Velenje podpira srednjo varianto. Kdaj bo končni rok, še ne vedo, vendar predlaga, da se na naslednji seji o tem odloči.

Svetnik **Peter Radoja** (SDS) meni, da so veliki pritiski iz savinjske, ki se zavzemajo za zahodno varianto in bi bilo dobro, da bi od srednje variante, ki bi v južnem delu zavila proti Letušu, s čimer bi bila najbrž sprejemljiva tudi za občine Zgornje Savinjske doline, njim pa bi s tem za gradnjo ostal dragocen prostor v Metlečah. Županom MO Velenje bi bilo čim prej treba navezati stike in se dobiti z ostalimi župani Zgornje Savinjske doline na to temo in doreči določena skupna stališča.

Svetnica **Judita Čas Krneža** (SDS) predlaga, da se zahodna in srednja varianta še enkrat podrobno predstavita in se na osnovi tega Svet odloči in sprejme določena stališča.

Župan Darko Menih predlaga pet minut obmora, da sprejmejo sklep.

Prisotnih 17 svetnikov.

S 17 glasovi ZA in 0 glasovi PROTI

SKLEP št. 9/7-07

Svet Občine Šoštanj je po podanih informacijah in razpravi o tretji razvojni osi sprejel naslednji sklep. Svet Občine Šoštanj sprejme Sklep, da je za Občino Šoštanj sprejemljiva tudi srednja varianta o poteku tretje razvojne osi.

Velunjski graben v naših srcih

dolina miru ali energetska in prometna žila Šaleške doline

(Naslov smo si sposodili iz kolumne Dvigljeni zastor, izšla je marca 1988 v Našem času. Takrat je javnost Šaleške doline složno protestirala proti domnevni nameri izgradnje odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v Velunjskem grabnu ...)

Kot strela z jasnega je na začetku novembra v javnosti završalo. Na dan je namreč prišel predlog trase za avtocestno povezavo med Dravogradom in Arjo vasjo. Občani so si traso lahko ogledali na spletni strani Občine Velenje in mnogi so lahko pri tem začudeno ugotovili, da bo šla cesta tako rekoč čez njihovo domače dvorišče. Prvemu šoku je sledila treznost nekaterih, ki so se združili v Civilno iniciativo Šaleške doline (CISD), ki je pričela pospešeno delovati in iskati boljše, okolju prijaznejše rešitve. Zdramilo so se tudi prebivalci t.i. zaselka Velunja, saj bi umestitev hitre ceste v najgostejše naseljen del doline potoka Velunje, prinesla njej in njenim prebivalcem nepopravljivo škodo.

Ljudje so se že od nekdaj radi naseljevali ob rekah, saj so jim te velikokrat služile kot energetska vir za poganjanje vodnih koles za mline, žage in kovačije. Posebno v ozkih dolinah so izbirali tista mesta, kjer se je dolina vsaj toliko razširila, tako da je bilo poleg reke še nekaj prostora za domovanje in nekaj obdelovalne zemlje. Tudi naseljevanje zaselka Velunja, ki je dobil ime po živahnem potoku Velunja, dolgem približno 18 km, je potekalo na podoben način. Potok Velunja izvira nekje pod Uršljo goro in se na svoji poti vije skozi ozko dolino, ki se le tu in tam razširi. Ker teče potok v zgornjem toku po hribovitem svetu, obenem pa ga napajajo številni majhni pritoki, se ob večjih nalivih spremeni v hudournik, ki vsake toliko časa uide iz svoje struge in se razlije po travnikih, njivah, dvoriščih in prebivalcem ob vodi vzbuja strahove pred poplavo. V svojem spodnjem toku prečka naselje Gaberke, nakar se v nekdanji katastrski občini Družmirje izteka skozi Družmirsko jezero v Pako. Zaradi ugrezanja Družmirja se je v zadnjih 40 letih struga potoka skrajšala in v prihodnosti se bo ta trend samo še nadaljeval. Potok meji tri občine in sicer zgornji levi del na Slovenj Gradec, desni breg je Šoštanjski, nekaj levega brega pa meji Občina Velenje. V spodnjem delu je celotno obrežje v šoštanjski občini.

Dolino, ki jo je izoblikovala Velunja, bi lahko poimenovali tudi dolina miru. Ozka in dolga dolina je namreč vase privabila le malo številčno prebivalstvo, zato tudi nikoli ni bila deležna kakšne večje modernizacije. Že asfaltna cesta se je gradila dolga leta, pa še danes ni dosegla prebivalcev Spodnjega Razborja. Sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja je dolino dosegla končno tudi analogna telefonija. Mobilni zaradi visokih hribov in zavite doline marsikdaj ostanejo brez signala. Tudi TV signal je tu skozi celo leto bolj

Pogled na Velunjo iz Čančovega vrha, v ospredju je čistina 110kV daljnovoda

ali manj »snežen«. Le kdaj, če kdaj, bo to dolino dosegla moderna digitalna telefonija, televizija in internet, kakršnega poznamo v mestih. Pred dvema letoma so v Gaberški del Velunje končno pripeljali plin, vodo in kabelsko televizijo in posledično zaradi razkopane ceste še novo plast asfalta in na določenih odsekih širšo cesto. In vsi so bili veseli teh pridobitev, ki so bile že nujno potrebne. A veselje je trajalo le do letošnje jeseni, ko je na svetlo prišla novica o novi hitri cesti.

Kljub svoji odmaknjenosti, pa je ta ozka dolina že od nekdaj veljala za najugodnejšo povezavo med Koroško in Šaleško dolino. Prva tehnična inovacija, ki je omejila prostor v nekdanji Ravenskem zaselku, sedaj pa v gaberskem delu Velunje je bil enosistemski 110 kV daljnovod, ki so ga med drugo svetovno vojno zgradili Nemci. Zaradi zelo redke poselitve, takrat to čudo tehnike ni nikogar oviralo, omejilo pa je kasnejšo svobodno planiranje rabe prostora. Gradnji daljnovoda v tistem vojnem času tudi nihče ni upal oporekati, poudariti pa je potrebno, da so nemški inženirji pri načrtovanju pazili, da so traso postavili tako, da je bila škoda minimalna. Vseeno je bilo potrebno izsekati precej gozdnih površin skozi kateere prehaja daljnovod. Obstoječi daljnovod sicer s hrupom ne moti okolice, razen ob slabem vremenu, ko se lahko pojavi brenčanje izolatorjev. Je pa ta daljnovod prinesel v ta del doline neznatno elektromagnetno sevanje (EMS), ki se nekaj 10 metrov stran od daljnovoda sicer izniči. Kakšno pa bo stanje EMS po montaži drugega 110 kV sistema na obstoječi trasi, pa je druga zgodba.

Še večjo rano pa so tej dolini zadali gradbeni stroji, ki so v drugi polovici sedemdesetih let prejšnjega stoletja skozi dolino gradili visokotlačni plinovod. Tudi takrat temu ni nihče oporekal, saj so cevi skrite pod zemljo, zaradi česar se kvaliteta življenja prebivalcev ni posebno poslabšala. Travniki in njive so plinovodno traso zakrili in razen rumenih oznak na travnikih se danes ne vidi nič. Velike rane pa so nastale v gozdovih, saj se široki poseki ne smejo več zarasti. Plinovod je poleg tega dolini kljub svoji nevidnosti prinesel omejitve svobodnega planiranja. V 2.5 metrskega omejenem pasu na vsako stran plinovoda, obstajajo določene omejitve kmetovanja, kot je npr. omejitve globine oranja, prepovedano pa je tudi sajenje večjih dreves. Nadalje mora biti območje 5 metrskega varnostnega pasu zemlje na vsako stran cevovoda skrbniku plinovoda vedno na

Nestrinjanje s predlogom hitre ceste na odseku E2 skozi zaselek Velunja

Prebivalci KS Gaberke in KS Plešivec, stanujoči v zaselku Velunja, se s tem dopisom obračamo na vas in izražamo nestrinjanje s predlagano traso hitre ceste, ki poteka po našem bivalnem prostoru. Načrtovana trasa ne upošteva vseh parametrov ustreznosti, ki jih navajajo DARS, Ministrstvo za okolje in prostor ter podjetje URBIS. Hkrati pa se želimo izogniti hujšim konfliktom, ki bi se zgodili, če bi načrtovalci vztrajali pri sedanjem predlogu.

Dolina Velunje je že sedaj precej zožena in degenerirana, saj skoznje poteka glavna os plinovoda, 110 kV omrežni daljnovod, ki se bo v kratkem še podvojil, obremenjena lokalna cesta in pogosto poplavlajoči potok Velunja.

Poleg že omenjenih vplivov bi izgradnja in obstoj hitre ceste pomenila še dodatne slabosti, saj bi se zaradi ozke omejene doline zadrževanje emisij strupenih plinov in prahu držalo pri tleh, s tem pa zelo negativno vplivalo na mikro klimo in kakovost zraka, posledično pa na zdravje in počutje tukaj živečih prebivalcev.

Vsa navedena dejstva nam jasno povedo, da načrtovalci hitre ceste na tem območju nikakor niso upoštevali okoljskega vidika in specifičnosti naše doline, temveč je upoštevan zgolj ekonomski vidik, le ta pa nikakor ne bi smel pretehtati okoljskega in zdravstvenega vidika.

Podpiramo projekt tretje razvojne osi, hkrati pa poudarjamo, da tako zastavljen predlog hitre ceste skozi našo dolino ni sprejemljiv za nas ki nosimo odgovornost tudi do naslednjih generacij.

Predlagamo, da se hitra cesta pri izhodu iz predora Graška Gora (v Kotižnikovem grabnu) nadaljuje skozi nov predor Velunja-Gaberke, ki bi ga lahko z nekaterimi pokritimi vkopi in krajšimi viadukti izpeljali skozi celotno dolino Velunje, dela Plešivca in Gaberk, zaključil pa bi se v Ležnu.

S tem bi se nevtralizirali negativni učinki ceste na ozko območje doline Velunje, izognili bi se posegom v bivalni prostor, hkrati pa bi obvarovali več gozdov in zmanjšali število regulacij Velunje na tem območju.

Kontaktna oseba: mag. Damjana Kotnik

voljo za servisne posege. Na koncu vsega tega pa obstaja še nadzorovani pas plinovoda, ki je 100 m širok pas na vsako stran od osi plinovoda, v katerem ima upravljavec plinovoda pravico nadzirati dejavnosti uporabnikov prostora in drugih oseb ter načrtovanje in graditev objektov. Glede na ozkost doline tako širok varnostni pas močno omejuje razvoj doline, razen če se k večjemu razvoju nekega območja šteje umestitev 21 metrov široke hitre ceste s pripadajočimi varovalnimi

pasovi. S tem bi »svobodne« zemlje v tem delu doline zmanjkalo, prebivalcem bi se močno poslabšala kvaliteta bivanja, ta del Velunje pa bi lahko dobil nov »spoštovanja« vreden naziv energetska in prometna žila Šaleške doline.

Kaj bo torej dobrega in lepega prinesla nova hitra cesta skozi ozko dolino Velunje, po kateri bo dnevno prevozilo okoli 23000 vozil, bo krajanom težko obrazložiti. Tisti, ki jih bo cesta zaobšla, v svoji želji po čimprejšnji izgradnji ceste, le skomigajo z rameni, češ, nekje pa cesta le mora iti. Vsi se zavedamo, da razvoj in vedno večje potrebe po energiji od okolja zahtevajo svoj davek. A zaleteti se ne smemo, saj smo zaradi zaletavosti in nepremišljenosti že preveč ran zadali okolju. Zato si je smiselno vzeti še nekaj časa in takšne večje projekte s treznim premislekom umestiti v prostor, saj po izgradnji postanejo večni spremljevalci življenja v njihovi okolici.

A.Grudnik, Z.Mazej

Zbor krajanov KS Gaberke

14.11.2007 se je v domu krajanov Gaberke ob 17.00 uri zbrala množica krajanov zaselka Velunja, ter dela Gaberk – Brode, ki ni bila zadovoljna s predlagano traso za hitro cesto. Od uradne predstavitve projekta v Dravogradu je bilo na voljo dva tedna časa za pritožbe. Tako je na pobudo krajanov zaselka Velunja predsednik KS Gaberke Pavel Župevc organiziral predstavitev trase in sestanek z županom Občine Šoštanj g. Darkom Menihom ter podžupanom Vojkom Krležo.

Dejstva za sklic zbora krajanov je v precej zgretem ozračju predstavila krajanka Damjana Kotnik. Povedala je, da je občina Šoštanj je na svoji seji soglasno podprla predlagano traso za hitro cesto, vendar v določenem roku 14 dni za pritožbe niso nameravali predstaviti trase v ogroženem prostoru – zaselku Gaberke in Velunje. Na poziv krajanov Velunje so se le dogovorili, in izvedli predstavitev trase tudi v Gaberkah in v Gaberkah je neposredno ogroženo 31 hiš.

Ker se je tudi občina Velenje v celoti strinjala s traso hitre ceste, se jim ni zdelo vredno, da bi v teh dveh tednih za ogrožene krajane Plešivca organizirali predstavitev trase cest, ali jih povabili na katero izmed organiziranih predstavitev.

7. novembra se je Damjana Kotnik kot predstavnica zaselka Velunja udeležila izredne seje MO Velenje in bila zelo razočarana, saj nihče ni niti omenil krajanov Plešivca in Gaberk oziroma Velunje (na odseku od Kotižnikovega grabna do Luknerjeve puše), kar pomeni, da njihovih nestrinjanj in predlogov sploh niso vzeli resno. Na koncu pa so kljub številnim nestrinjanjem sprejeli SKLEP o podpori predlagani trasi. V Plešivcu je neposredno ogroženih 12 hiš.

V predelu Velunje vse hiše zapadejo v varnostno cono, saj so od roba ceste oddaljene približno 50 m, ponekod še manj, kar pomeni, da so močno ogrožene zaradi hrupa. Okoljski vidiki planiranja trase po dolini Velunje so bili popolnoma spregledani - Žal se teh nevarnosti premalo zavedamo!

Ker župan in vodja urada za okolje in prostor Občine Šoštanj Peter Vidmar na nekatera vprašanja krajanov zaradi mnogo neznank v projektu nista mogla podati konkretnih odgovorov, je ZBOR KRAJANOV sprejel naslednje sklepe:

Predlagana trasa in način izvedbe hitre ceste za krajane Gaberk nista sprejemljiva, saj preveč posegata v življenjski prostor. Glede na to, da projekt ni zaključen, se ga da še spreminjati.

Zahtevali, da se strokovno proučijo druge možnosti, ki bodo za krajane KS Gaberke sprejemljivejše.

Če stroka ne najde druge ustrezne rešitve, potem zahtevamo, da se hitra cesta pri izhodu iz predora Graška Gora (v Kotižnikovem grabnu) nadaljuje skozi nov predor Velunja-Gaberke in se z nekaj pokritimi vkopi izpelje skozi dolino Velunje, dela Plešivca in Gaberk, zaključiti pa v Ležnu.

Občino Šoštanj pozivajo, da razveljavi sklep o podpori predlagani trasi, ki ga je posredovala Ministrstvu za okolje in prostor in da upošteva naše zahteve.

V nasprotnem primeru zahtevamo, da svet OŠ sprejme dopolnitev Sklepa, v katerem navede, da sicer podpira obstoječo traso, vendar s pridržkom, ki zadeva območje Velunjskega grabna. Za ta del pa naj predlaga MOP-u, da prouči tehnične možnosti, ki bi ohranile ta biser narave in omogočile nadaljnje bivanje in sožitje ljudi in živali v tem okolju.

Oziroma krajani KS Gaberke občino Šoštanj pozivajo, da zavzame odločno stališče do III. razvojne osi, v katerem navede, da sicer podpira obstoječo traso, vendar s pridržkom, ki zadeva območje Velunjskega grabna.

Svet krajevne skupnosti Gaberke oblikuje odbor KS za hitro cesto, ki bo, če bo potrebno usmerjal in vodil aktivnosti v zvezi s traso hitre ceste na območju KS in koordiniral aktivnosti z drugimi prizadetimi KS. V odboru bodo zastopani predvsem prizadeti krajani.

Župan je bil z pripravljenimi predlogi zadovoljen. Obljubil je podporo ogroženim krajanom, uredil pa bo tudi to, da bo dokumentacijo s pripombami pravočasno prispela na MOP v Ljubljano.

Na koncu je Roman Rebernik krajanom predstavljal Civilno iniciativo za okolju prijazno in prebivalcem sprejemljivo umestitev hitre ceste skozi Šaleško dolino, krajše Civilno iniciativo Šaleške doline ter njena stališča, ki jih lahko najdete na domači strani www.cisd.si

A.Grudnik

Spoštovane bralke in bralci LISTA

Vstopamo v adventni čas. Od 2. do 25. decembra se bomo pripravljali na praznovanje Božiča, ki je naš najlepši praznik. Naj nam ves adventni okras pomaga, da bomo Jezusov rojstni dan doživeli kot razodetje Božje ljudomilosti. Zato naj bo vedno bolj osvetljen adventni venec znamenje, da je tudi v nas vedno več luči medsebojnega spoštovanja in ljubezni. Bodimo odprti in dojemljivi za nagovor, ki prihaja k nam po adventnih bogoslužjih v naših cerkvah.

V tem duhu Vam želim doživeto obhajanje božičnih praznikov.

msgr. Jože Pribožič
župnik in dekan

ADVENTNI ČAS

To je čas pričakovanja Jezusovega prihoda na svet: prvega in drugega.

V prvem delu adventnega časa (od prve adventne nedelje do 16. decembra) še ne govorimo o božični skrivnosti, saj nam bogoslužna besedila govorijo o Jezusovem drugem prihodu na svet, torej o dogodku v prihodnosti, ko bo Jezus ponovno prišel, da bo sodil svet. Odlomki iz Svetega pisma nas opominjajo, naj napredujemo v tem, kar smo v veri prejeli, naj čujemo in molimo da bomo pripravljani stopiti pred Kristusa – Sina človekovega in Sodnika živih in mrtvih.

Druga polovica adventnega časa (od 17. decembra dalje) pa je posvečena spominu na Jezusov prvi prihod na svet, torej božičnemu dogodku. Prerok Janez Krstnik napoveduje, da se bo kmalu rodil pričakovani odrešenik, ki mu on ni vreden odvezati jermena na sandalih, evangelisti pa poročajo, da je Marija iz Nazareta spočela od Svetega Duha in bo rodila sina, ki bo Sin Najvišjega.

Jezusov prvi in drugi prihod na svet nas navdajata s pričakovanjem in upanjem, zato je adventni čas čas upanja.

Zgodba v premislek: UPANJE

V nekem intervjuju je Usoda takole razlagala novinarjem: »Moji udarci so trdni in moje desnice se

je treba bati prav tako kot leve. Zvestobo, ljubezen, skratka: tudi najtežje nasprotnike sem že premagala. Vsi brez izjeme so podlegli. Samo enemu še nisem bila kos. Kadar koli mu zadanem smrtni udarec in sem prepričana, da je z njim konec, se vedno znova dvigne.«

»In kdo je ta nepremagljivi?« je vprašal novinar.

»Upanje,« je zamišljeno odgovorila Usoda.

MOLITEV OB ADVENTNEM VENCU

Gospod,
ko pred seboj opazujem ta adventni venec, se ti naprej zahvaljujem in te slavim.

Slavim te za oči, ki se na njegovi zeleni barvi odpočijejo,

za prste, ki morejo otipati njegovo strukturo,
za nos, ki ob njem zaznava prijeten svež vonj,
za srce, ki se veseli ob njegovi lepoti.
Zelena barva vej mi govori o upanju, ki mi ga daje vera vate.

Neprekinjen krog venca me spominja na vse, kar se ponavlja;
kakor se ponavljata dan in noč, kakor si sledijo letni časi.

Zelena vejica me opozarja na večnost,
ki kakor krog nima ne začetka in ne konca;
me spominja nate,

ki so Začetek in Konec, Alfa in Omega.
Brez besed opazujem sveče, ki mirno gorijo.
Veselim se svetlobe in toplote, ki jo širijo okrog sebe.
Zdi se mi kot štirje mejniki v zgodovino sveta in človeštva:

stvarjenje, učlovečenje, odrešenje in konec sveta.
Prižigam jih postopoma: vsako nedeljo eno več.
Kakor da moje oko ne bi preneslo nenadne svetlobe vseh.

Tudi nenadnega srečanja s teboj, ki si Luč sveta, ne bi prenesel.

Naj se navajam počasi:
sedaj te srečujem v stvarstvu, človeku, Svetem pismu.
Šele takrat, ko bodo moje oči zavedno ugasnile,
ta bom lahko gledal »iz obličja v obličje, kakršni si.«
Zdi se mi, da slišim sveče govoriti:
»Veselite se! Vaša blagost bodi znana vsem ljudem,
Gospod je blizu.«

Gospod,
skupaj z zelenjem adventnega venca in sveč na njem ti pojem hvalnico in se veselim tvojega prihoda:
na božični večer in na zadnji večer mojega življenja.
Amen.

Tadej Linasi, kaplan

2. december 2007 – 1. adventna nedelja – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30 uri
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri
Gaberke ob 9.45 uri.

8. december 2007 (sobota) – Brezmadežno spočetje Device Marije – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30 uri
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri.

9. december 2007 – 2. adventna nedelja – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30 uri
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri
Topolšica ob 9.45 uri

16. december 2007 – 3. adventna nedelja – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30 uri.
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri
Gaberke ob 9.45 uri.

23. december 2007 – 4. adventna nedelja – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30 uri
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri
Topolšica ob 9.45 uri

24. december 2007 – Sveti večer – polnočnice:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 24. uri.
Šoštanjska mestna cerkev ob 22. uri.
Bele Vode ob 20. uri.
Zavodnje ob 22.30 uri.
Topolšica ob 21. uri.
Gaberke ob 21. uri.

25. december 2007 (torek) – Božič – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30 uri
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri.
Gaberke ob 9.45 uri.
Topolšica ob 9.45 uri.
Sv. Križ ob 19. uri.

26. december 2007 (sreda) – Sv. Štefan – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30 uri
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri.

27. december 2007 (četrtak) – Sv. Janez – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7. uri z blagoslovom vina.
Šoštanjska mestna cerkev ob 18. uri z blagoslovom vina.
Bele Vode ob 8. uri z blagoslovom vina.
Zavodnje ob 8 uri z blagoslovom vina.

30. december 2007 – Sveta družina – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30 uri (skupni krst).
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri
Gaberke ob 9.45 uri.

1. januar 2008 (torek) – Novo leto – svete maše:

Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30 uri
Šoštanjska mestna cerkev ob 11. in 18. uri.
Bele Vode ob 8.30 uri.
Zavodnje ob 10. uri.
Gaberke ob 9.45 uri.
Topolšica ob 9.45 uri.

Centralna čistilna naprava Šoštanj gostila sejo zbornice

V četrtek, 22. novembra, je v prostorih Centralne čistilne naprave za Šaleško dolino v Šoštanju potekala 4. redna seja upravnega odbora GZS Savinjsko-šaleške območne zbornice. Seje se je udeležil tudi generalni direktor Gospodarske zbornice Slovenije Samo Hribar Milič.

Foto: Marija Lebar

V uvodu je spregovoril Jože Mraz direktor podjetja PUP d. d. in pojasnil okoliščine ter predstavil izhodišča za razpravo o organiziranosti komunalne dejavnosti na našem območju v luči bližajoče se regionalizacije države. Omenil je razdrobljenost izvajalcev komunalnih storitev. Bodoča SAŠA regija šteje okoli 61 tisoč prebivalcev, kar je za učinkovito in predvsem ekonomsko smotno izvajanje komunalnih služb premalo. Za dolgoročno stabilno izvajanje dejavnosti in doseganje optimizacije bi bilo torej potrebno dosežani radius 30 km razširiti. Interesno območje bi tako obsegalo poleg 10 zgornjesavinjsko-šaleških občin še pet spodnjesavinjskih, s čimer bi dosegli potrební prag 100 tisoč prebivalcev.

Kako zagotoviti dolgoročno kakovostno komunalno oskrbo za sprejemljivo ceno in z ustreznim standardom? Odgovor vidijo v združevanju neprofitnih in profitnih delov sistema. Razmišljajo o oblikovanju komunalnega poslovnega sistema z mešanim lastništvom, v katerem bi imele lokalne skupnosti 26-odstotni delež, zaposleni in menedžment 25 odstotkov, ostali zainteresirani partnerji pa 49 odstotkov lastništva.

Direktor Marijan Jedovnický je predstavil delovanje in načrte Komunalnega podjetja Velenje z 230 zaposlenimi. V podjetju že dalj časa skrbno spodbujajo izobraževanje svojih zaposlenih. Računajo, da bo pri njih do leta 2016 v pokoj odšlo okoli 70 sodelavcev. Za nadomeščanje imajo že sedaj pripravljene usposobljene kadre. Zato lahko storitve teh ponudijo tudi morebitnemu tržišču. Prav tako imajo na razpolago sodoben in zmogljiv laboratorij. Ustanovili pa so še novo službo Investicijski inženiring, saj so ugotovili, da na trgu ni dovolj kakovostne projektne dokumentacije, cene zanjo pa so trikrat višje od lastnih.

Od županov je bil prisoten le Srečko Meh iz Mestne občine Velenje. Dejal je, da je ne glede na povedano v nekaterih lokalnih skupnostih iz različnih razlogov težnja po lastni komunalni službi dokaj velika. Zato se je izoblikovala pobuda, naj se v razpravo o razvoju komunalne

dejavnosti vključijo vse lokalne skupnosti pa tudi ostali zainteresirani subjekti v regiji. Zbornica bo v razpravi o prihodnji organiziranosti komunalne dejavnosti aktivno sodelovala.

Samo Hribar Milič, generalni direktor GZS je v nadaljevanju članom upravnega odbora območne zbornice predstavil predlog programa skupnih nalog in dela podpornih služb GZS ter model članarine za leta 2008. Ta sloni na obsegu letošnjih aktivnosti in višini članarine. Predsednica upravnega odbora SŠOZ dr. Cvetka Tinauer je povedala, da je to tematiko že obravnavalo predsedstvo območne zbornice, ki meni, da model članarine skupnih nalog GZS ni združljiv z modelom članarine samostojne Savinjsko šaleške gospodarske zbornice, ki je bil sprejet na nedavni ustanovni skupščini le-te. Predsedstvo tudi meni, da so skupne naloge preohlapno definirane in ker niso ovrednotene, ni jasno, koliko članarine bo dejansko potrebno za njihovo izvajanje.

Člani upravnega odbora so podprli stališče delovnega predsedstva in menili, da mora samostojna regionalna zbornica avtonomno izvajati pobiranje članarine za svoje delovanje, pogodbeni delež pa nato prenaša GZS. Ta stališča in sklepe bo predsednica UO dr. Tinauerjeva zastopala na seji upravnega odbora GZS 4. decembra.

Marija Lebar

Da bo dom res dom

Odprtje doma krajanov krajevne skupnosti Skorno-Florjan, ki je bilo 27. oktobra, je pospremilo veliko krajanov pa tudi ostalih gostov. Na odprtju je zbrane nagovoril predsednik te krajevne skupnosti, dr. Valter Pirtovšek, besede veselja in pohvale za dobro opravljeno delo, pa je dodal tudi župan občine Šoštanj prof. Darko Menih. Dom ni dom, če ni v njej sožitja in spoštovanja, zato je besede blagoslova novi stavbi in krajanom dodal dekan Jože Pribožič. Vzdušje je popestril družinski ansambel Golavšek, v notranjosti doma je po rezanju traku, kjer je sodeloval tudi poslanec v DZ Drago Koren, sledila pogostitev in pesem odličnega vokalnega sestava Mihelce pod vodstvom Anke Jazbec. Dom bo imel tudi hišnika, v njem in ob njem, se bodo spet lahko zbirali številni krajaní, saj so v njem prostori za večnamensko dvorano in majhno kuhinjo, zunaj je lepo urejeno igrišče in velik parkirni prostor. Veselje ob zaključku del, je bilo resnično iskreno, saj je bila pot do tega resnično naporna.

Ta krajevna skupnost namreč združuje nasebja, ki so med seboj zelo raznolika in s tem po potrebah in zahtevnostih diametralna. Kljub temu jim lepo uspeva marsikateri projekt. Eden izmed takih je bil tudi prej omenjena obnova, oziroma kar izgradnja doma krajanov. Dom stoji v zgornjem Florjanu že od leta 1980, ko ga je začelo graditi pravzaprav par entuziastov, ki so v sicer ozki soteski našli dovolj širok prostor, kjer so se zbirali in predvsem športno združevali. Takrat jim je uspelo postaviti tako imenovano »barako«, katero so za dom krajanov vzeli pravzaprav kar vsi krajaní tega predela, pa tudi dela ostale krajevne skupnosti. Ob tako imenovani baraki so zgradili lepo igrišče za različne športne aktivno-

Foto: Amadeja Kompelj

sti, tudi zimske, v baraki pa so se dogajale različne prireditve. Stavba je bila seveda z leti potrebna obnove in kar je bilo najvažnejše, gradbenega dovoljenja. Zato je predsednik krajevne skupnosti ob odprtju dejal:

Danes je za našo KS lep in vesel dan, saj smo po dolgih letih dobili nov Dom krajanov. Prej je na tem mestu bila baraka, ki je služila za druženje in prireditve našim krajanom vse od leta 1980 do danes. Vse prisotne prav lepo pozdravljam in vam izrekam dobrodošlico. Že kar na začetku bi se zahvalil vsem ki ste finančno podprli našo gradnjo, zlasti občini Šoštanj in TES.

Leta 1998 sem nastopil prvi mandat kot predsednik KS in našim krajanom obljubil da bomo zgradili nov dom. Takrat so mnogi mislili da so to sanje, danes pa so te sanje resničnost.

Pri gradnji doma smo imeli veliko težav in zapletov. Graditi smo ga začeli 2002 in pozidali dvorano. Leta 2003 smo pozidali pisarniške prostore. Potem smo za dve leti morali gradnjo ustaviti, ker še vedno nismo uspeli dobiti vodnega soglasja, ki je bilo potrebno za izdajo gradbenega dovoljenja. V času gradnje so se zakoni spremenili. Končno nam je pomagala občinska uprava, oziroma tam zaposlena Sonja Novak, ki je napisala peticijo na Ministrstvo za okolje in prostor, ki bi omogočila izdajo soglasja. Peticija je bila uspešna in 6. avgusta 2005 smo z ministrstva prejeli Uredbo, nato vodno soglasje in 13. septembra 2006 gradbeno dovoljenje. V enem letu smo nato dom dokončali in uredili okolico.

Na koncu bi se rad zahvalil vsem, ki ste prišli na današnje otvoritev, gospodu poslancu v DZ Dragu Korenu, bi se zahvalil, ker si je pri pristojnih organih trudil za ureditev našega problema. Gospodu županu Darku Menihu in tudi prejšnjemu županu Milanu Kopusarju, ter vsem, ki ste si prizadevali in pomagali pri izgradnji našega doma.

Milojka Kompelj

V šmarškem vrtcu Dan odrtih vrat

Kot že več let zapored so v okviru praznovanj občine Šmartno ob Paki v tamkajšnji enoti vrtca tudi letos priredili Dan odrprtih vrat. Tako so odprli vrtec za širšo javnost 7. novembra. Kot je povedala vodja enote Marinka Globačnik, je bil tokrat odziv še posebej dober, saj so za obveščanje med drugim poskrbeli tudi s plakati, ki so jih nalepili po Šmartnem.

Medse so povabili otroke, ki sicer ne obiskujejo vrtca, starše in ostale krajanje, obiskal pa jih je tudi župan, ta je vsakemu otroku prinesel darilce. Otroci so skupaj s starši delali v različnih ustvarjalnih delavnicah in z veseljem pokazali, kaj vse se (na)učijo v vrtcu. Tako so lepili in ustvarjali izdelke iz naravnih materialov, izdelovali škatle, delali izdelke iz lesa ...

Foto: Marija Lebar

V petek, 16. novembra, pa so vrtec obiskali čebelarji v okviru vseslovenske akcije »En dan med slovenskih čebelarjev za zajtrk v naših vrtcih«. Med, ki so ga podarili čebelarji, je teknil vsem, tudi vzgojiteljicam in županu Alojzu Podgoršku, ki se je pri tem dogodku pridružil čebelarjem in obiskal svoje najmlajše občane.

Vrtec Maja je enota šoštanjskega vrtca. Šmarški vrtec deluje na dveh različnih lokacijah, za 106 otrok pa skrbi štirinajst vzgojiteljic in dve kuharici.

Marija Lebar

Otvoritev ceste proti Pergovniku

Od nedelje, 18. 11. 2007, je KS Ravne uradno bogatejša za 460m na novo asfaltirane ceste odcepa proti Pergovniku, (Šuniku). Za vse uporabnike te ceste, posebno pa še za domače, je ta dan predstavljal enega največjih praznikov, vsaj tako nam je ob pozdravu povedal g. Herman Pergovnik.

Predsednik KS Ravne Jože Sovič je povedal, da si želi, da bi bilo takih dogodkov v prihodnjih letih še več in se hkrati zahvalil občini Šoštanj ter županu Darku Menihu za dobro obojestransko sodelovanje ter zaupanje. Potrdil je tudi podporo

in skupno sodelovanje celotnega sveta KS Ravne. V tem letu so v Ravnah asfaltirali še dva odcepa, in sicer: Cigler Švarc, v dolžini 170m, ter Cigler - Srakovnik, 250m.

Foto: Arhiv

V novembru pa se zaključuje tudi na novo asfaltiranje ceste proti Podbregarju v dolžini 500m, ki je bila v zelo slabem stanju. Velik del sredstev so v tem letu namenili tudi za razširitev in utrditve javnih poti. V delu pa sta tudi dva velika projekta. To sta Dom krajanov in javni vodovod v levem krilu Raven. Gradbeno dovoljenje bi radi pridobili še v tem letu, ali pa takoj spomladi. Župan Darko Menih, je povedal, da se zaveda, da bo v Ravnah potrebno še veliko truda in sredstev za izgradnjo prepotrebni cest. Dobro sodelovanje bo prav gotovo še naprej obrodilo sadove in veselje krajanov ob podobnih dogodkih kot je bil to novembrsko nedeljo.

D. Pergovnik

Čebelarji obiskali osnovno šolo in vrtec

Foto: Marija Lebar

V okviru humanitarne promocijske akcije »En dan med slovenskih čebelarjev za zajtrk v naših vrtcih« so člani Čebelarškega društva Ravne pri Šoštanju obiskali tudi šoštanjsko osnovno šolo oziroma tamkajšnjo ravnateljico Majdo Završnik Puc. Predstavili so ji omenjeno akcijo in ji izročili plakate in zgibanke ter med.

Čebelarška zveza Slovenije je namreč sprejela pobudo, da bi otrokom v vrtcih in šolah bolj približali med kot zdravo hrano. Podporo so izrazila številna ministrstva pa tudi Skupnost vrtcev Slovenije. Priprave na akcijo so trajale več mesecev. Slovenski čebelarji so v akciji otrokom podarili in razdelili več kot 1.500 kg kakovostnega domačega medu. Hkrati so razdelili tudi izobraževalno promocijsko gradivo z nagradno igro in križanko 55.000 otrokom v vrtcih in 178.000 otrokom v osnovnih šolah. Akciji pa bodo sledila še tri žrebanja nagrad.

Ravnateljica je ob tem povedala, da je sama redna potrošnica slovenskega medu, na to pa na šoli navajajo tudi otroke, saj imajo med za zajtrk vsaj enkrat na mesec. Ker bi radi to zdravo živilo otrokom ponudili večkrat in ob enem zagotovili kvaliteten domači med in ostale prehranske artikle, so že objavili razpis v Uradnem listu, na katerega se lahko prijavi tudi domače čebelarstvo društvo.

Ob tem je Završnik Pucova dejala, da je že lani razmišljala o tem, kako otrokom približati potrebno znanje o čebelah, njihovem vplivu na okolje in njihovih pridelkih. Predsednik Čebelarškega društva Ravne pri Šoštanju Dušan Gorenc je ponudil sodelovanje in dogovorili so se, da bodo člani ČD v petek, 6. decembra, na šoli za višje razrede organizirali predavanje z ustreznim didaktičnim materialom, učitelji - animatorji pa bodo na temo čebelarstva za šolarje pripravili različne delavnice, kot je izdelava medenjakov, risanje čebelnjakov, oblikovanje voska in podobno.

Že v novembru bodo domači čebelarji obiskali vse tri podružnične šole in tudi tam pripravili predavanja. Ta dejavnost naj bi postala na Osnovni šoli Šoštanj tradicionalna. Šoštanjski čebelarji so bili z odzivom ravnateljice zelo zadovoljni, korist pa bodo imeli nedvomno učenci, posredno pa tudi starši, ki bodo bolje spoznali življenje

čebel in uporabo njihovih pridelkov. Čebelarji so nato obiskali še tamkajšnji vrtec in se dogovorili za izvedbo akcije.

Na dan, ko je bil v vrtcu »medeni zajtrk«, to je v petek, 16. novembra, je malčke v spremstvu čebelarjev obiskal tudi šoštanjski župan Darko Menih.

Marija Lebar

Informacije v prostoru

Edi Vučina

»Mesto se danes vse bolj izmika celostnemu planskemu nadzoru z dolgoročnimi urbanističnimi plani velikega merila, ker so postali preveč togi, da bi lahko zagotavljali operativno uresničitev ves čas porajajočih se prostorskih projektov«.

Citirano misel je zapisal profesor urbanizma Janez Koželj, ki trenutno kot podžupan, skupaj z razvpitim županom Jankovičem, poskuša na novo »urbanizirati« našo prestolnico. Prav te dni predstavljajo številne dišljive projekte, s katerimi naj bi Ljubljano popeljali med atraktivne evropske prestolnice. Tudi sosednje Velenje napoveduje številna nova gradbišča, ki so v glavnem posledica vedno večjega števila trgovskih objektov. Po mnenju omenjenega profesorja lahko tudi s posameznim prostorskim projektom, kot ustrezno strateško premišljenim sistemskim členom organizacije višjega reda, dosežemo dolgoročno zastavljen cilj preobrazbe mesta.

V načelu se strinjam z ugotovitvami spoštovanega profesorja, ki je »vzgojil« velik del trenutno delujočih arhitektov. Dodal bi samo nekaj opozoril na nevarnosti, ki prežijo v prenašanju metod urejanja sodobnega mesta v okolje, kot je naše malo mesto. Tudi Koželj ugotavlja, da v vsakem evropskem mestu poleg sodobnega tehnološko pogojenega mesta, sobiva tudi tako imenovano zgodovinsko mesto, ki se je oblikovalo skozi naganje različnih kulturnih plasti skozi čas. Stare Ljubljane tako ne more ogroziti nekaj novih nebotičnikov predvidenih v predmestju, tudi Velenje ima, čeprav šele pol stoletja stare, a dovolj jasne temelje mestnega ogrodja, zato ga še nekaj novih trgovskih centrov ne bo ogrozilo. Šoštanj, nekdanje okrajno središče, pa še vedno temelji na historični podlagi srednjeveške zasnove na levem bregu Pake in nastavkom predvojne ulične gradnje na desnem bregu Pake. Zaradi, na silo zaustavljenega razvoja Šoštanja, ki sovpada z razcvetom novega Velenja, je »nedonošeno« mesto pod Pustim gradom bistveno bolj občutljivo za nove posege. Za razliko od Ljubljane, ki sta jo med drugim načrtovala slovita J. Plečnik in M. Fabiani in Velenja, ki sta ga načrtovala V. Strmecki in J. Trenz, se z razvojem Šoštanja na podoben, celovit način, ni ukvarjal še nihče.

O.K., doživeli smo zanimiv natečaj o razvoju našega mesta, o katerem sem že večkrat pisal, ki pa je žal ostal brez epiloga. Sintezni urbanistični načrt (glej priloženo sliko) menda ni bil vseč takratnim občinskim svetnikom. Ne samo mesto,

tudi celotna občina, še vedno nima usklajenega dokumenta, v katerem bi zapisala svoje strateško razvojne vizije, da bi jih skozi sistem prostorsko urbanističnih načrtov potem poskušala realizirati. Bojim se, da je zadnji vlak za kaj takega že odpeljal.

Da gre za ključno leto, sem v spomladanskem LIST-u poskušal opozoriti z dramatično izjavo: »Usoda našega mesta je na razpotju«. Tudi napoved, da bodo o smeri bodočega razvoja, kot že mnogokrat do sedaj, odločali drugi, se je žal uresničila. O dveh najpomembnejših razvojnih dilemah te občine so odločitve očitno že sprejete. Gre za gradnjo nove elektrarne s širitvijo proti mestu ter določitev trase hitre ceste mimo naše občine. Za prvo se pravkar predčasno spreminja veljavni strateški prostorski načrt, za drugo pa so svoje strinjanje skupaj z županom že izrazili občinski svetniki. Obe odločitvi so dozoreli v glavah nekje drugje, mimo (pre)dolgo nastajajočega občinskega prostorskega načrta (prej SPRO).

Vsiljuje se logično vprašanje, s čim se naj tak strateški prostorski načrt sploh še ukvarja in ali sploh še ima svoj smisel? Primerjava iz izdelane gradiva, ki se ukvarja z usmerjanjem gradnje novih stanovanjskih hiš, s pobudami občanov, ki bi si želeli graditi na zaenkrat še nezazidljivih zemljiščih, nam nakaže temeljno nasprotje med stroko in željami občanov. Boj urbanistične stroke proti RAZPRŠENI GRADNJI je tako že vnaprej izgubljen. Kdo izmed svetnikov pa bo, potem ko

je, kljub vsem negativnim vplivom na občane, dvignil roko za novo termoelektrarno, upal posamezni družini odreči pravico, da si zgradi svoj dom na svoji zemlji? Kako naj za urejanje prostora pristojna občina nasprotuje razpršeni gradnji, če pa na drugi strani gradnjo trgovskega centra v središču mesta brez posebnih pogojev prepusti kar samemu trgovcu?

Mogoče, se pa tudi Šoštanj da preobraziti zgolj s posameznimi projekti, brez predhodno usklajene dolgoročne vizije? Vsa ta leta, ko smo v okviru svoje občine samostojno urejali naše mesto, smo to počeli brez prave vizije. Pravzaprav smo po potrebi prilagajali vizijo bivše občine Velenje. Novi objekti so v mestu nastajali brez posebnega reda, stihijsko, s hitrimi spremembami prostorskih aktov po željah vsakokratnih investitorjev. Tako bo zgrajen tudi nov trgovski center na lokaciji mestnega bazena. Po Koželju je tudi s posameznim, a strateško premišljenim projektom možno kvalitetno dograditi mesto. Že res, a za kaj takega potrebujete vrhunske projektante in razsvetljene investitorje. Sodeč po zadnjih realiziranih in napovedanih projektih pa obojega v Šoštanju primanjkuje.

Ne ozirajoč se na zapisano lahko brez pretirane cinizma ugotovim, da v Šoštanju sploh ne potrebujemo strateških prostorskih načrtov. Kaj bistveno slabše itak ne more biti, lahko pa se, kdo bi vedel, posreči tudi kaj dobrega. ■

Na svetovno prvenstvo

Jolanda Belavič ne moremo predstaviti drugače, kot pa naše someščanke. Po poklicu je optik, z uveljavljeno obrtjo v Šoštanju, z družino živi v Metlečah, a hkrati je odlična igralka na miznega tenisa, kateremu se v svoji kategoriji invalidov, posveča nad vse uspešno. Preko trideset let že njeni loparji odbijajo čarobno malo žogico po teniški mizi, dolga leta preko domačega društva Spin, zadnji dve leti pa tudi preko slovenske reprezentance.

Letošnje leto je bilo za Belavičevo leto nabiranja točk za normo za para olimpijado, ki bo v Pekingu. Tja gre po svetovnem rangiranju osem ljudi iz celega sveta in Belavičeva je v kategoriji »9« trenutno na sedmem mestu. Ker sta pred njo še dve tekmi, ena v Puli in druga na Siciliji, Jolanda krepko trenira, da bi si še izboljšala pozicijo. Njen cilj je biti šesta. Dokončno bodo rezultati znani šele konec leta, po turnirju v Chicagu. Trenutno potekata še azijsko – evropsko prvenstvo in v decembru afriško, kjer so uvrstitve tekmovalcev direktne. Tekmujejo namreč štirje kontinenti, Evropa, Amerika, Azija in Afrika in ne samo od kvalitete in borbe, temveč tudi veliko od sreče, je odvisna uvrstitev na svetovno prvenstvo.

Jolanda pravi, da bo seveda vesela, če bo uspešna, a svet se ji zaradi morebitne smole ravno ne bi zrušil. Je pa res, da tako blizu, kot je sedaj uvrstitvi na svetovno prvenstvo, najbrž ne bo nikoli več. V takšni poziciji še ni bila nobena Slovenka iz sorodnih kategorij.

Jolanda trenira pod vodstvom Gorazda Vecka in Gregorja Škafarja, domači SPIN, pa je še vedno klub, ki ji pomaga in se zato Jolanda zahvaljuje

Foto: Amadeja Komprej

vsem, ki so ji omogočili letošnjo sezono.

Ko smo že pri letošnji sezoni, verjetno še mnogo ljudi ne ve, da imamo v domačem Šoštanju 4. uvrščeno igralko iz evropskega prvenstva, ki je bilo od 10. do 20. septembra v Krajski gori. Čestitamo tudi za tako velik uspeh in seveda navijamo za Jolando, da bi ji šlo v Pekingu kar najbolje. Seveda je treba najprej priti tja, a upamo, da bo Jolandi Belavič stal ob strani tisti majhen delček sreče, ki ga potrebuje.

Milojka Komprej

PP klub Šturbeki medse sprejel nove člane

V petek, 28. 9. 2007, se je v popoldanskih urah pred taborniškimi skladiščem Rodu Pusti grad Šoštanj res veliko dogajalo.

Foto: SiNi

Stara taborniška navada je, da se ob prehodu v novo starostno skupino kandidate preizkusi v šaljivih igrah in preizkušnjah, kjer dokažejo, da so si vstop tudi zaslužili. PP klub Šturbeki (klub tabornikov srednješolcev) ni nikakršna izjema in nadaljuje tradicijo zanimivih rodovih PP prehodov. Letošnjih pet kandidat se je z rahlimi težavami prebilo skozi ne preveč zahtevne in za gledalce vizualno zanimive naloge ter pogumno stopilo v svet popotnikov in popotnic.

SiNi

športna zveza šoštanj

Upravni odbor Športne zveze Šoštanj na podlagi 7. člena Pravilnika o priznanjih ŠZŠ in na podlagi sklepa 10. seje, z dne 13. november 2007, objavlja

JAVNI RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJ ŠPORTNE ZVEZE ŠOŠTANJ za leto 2007

- Z namenom popularizacije športne dejavnosti ter z namenom nagrajevanja naporov in dosežkov posameznikov, ekip in društev, Športna zveza Šoštanj (v nadaljnjem besedilu: ŠZŠ) razglašča in podeljuje priznanja najboljšim posameznikom, ekipam in društvom, ki so športno aktivni na področju Občine Šoštanj.
- Za dosežene športne uspehe se lahko podelijo priznanja v naslednjih kategorijah:
 - priznanje najboljšemu športniku/športnici oz. dvojici;
 - priznanje najboljši športni ekipi;
 - priznanje perspektivnemu športniku/športnici;
 - priznanje perspektivni športni ekipi;
 - priznanje športnemu trenerju za strokovno delo;
 - priznanje za športno-tekmovalne uspehe v neolimpijskih športih;
 - priznanje nadpovprečno uspešnemu članu športnega društva, ki ima stalno bivališče izven Občine Šoštanj;
 - priznanje športniku-invalidu oz. ekipi športnih invalidov;
 - priznanje športnemu društvu;
 - priznanje zašlužnemu športnemu delavcu za organizacijsko delo.
- Individualni dobitniki priznanj v kategorijah A, C, E, F, H in J morajo imeti stalno bivališče v Občini Šoštanj.

Dobitniki priznanj v kategorijah B, D, F in H so lahko ekipe športnih društev s sedežem v Občini Šoštanj. Dobitnik priznanja v kategoriji I je lahko športno društvo s sedežem v Občini Šoštanj. Dobitniki priznanj v kategoriji G so lahko samo posamezniki, ki imajo stalno bivališče izven Občine Šoštanj.

- Priznanje v kategorijah A, B, C, D, E, F, G in H zajema obdobje koledarskega leta. Priznanji v kategorijah I in J lahko zajemata obdobje koledarskega leta ali daljše časovno obdobje.
- ŠZŠ vsako leto podeli največ šest (6) priznanj.
- Za podeljevanje priznanj se upoštevajo še naslednji pogoji:
 - v kategorijah A in B se upoštevajo tekmovalni dosežki v olimpijskih panogah, pri tem pa se upošteva nivo tekmovalja (olimpijske igre, svetovno prvenstvo, evropsko prvenstvo oz. sodelovanje v evropskih tekmovanjih, državna prvenstva ter kategorije članov, mladincev ...);
 - rezultati v kategorijah A in B se vrednotijo na podlagi primerjalne tekmovalne vrednosti njihovih dosežkov v mednarodnem in državnem merilu upoštevajoč razvitanost, priljubljenost in pomembnost športne panoge tako doma kot v svetu;
 - za ekipe (kategorija B) velja, da štejejo 3 ali več članov;
 - za športnike (kategorija C) in ekipe (kategorija D) se upoštevajo uvrstitve na področnih in državnih šolskih športnih tekmovanjih ter na tekmovanjih panožnih športnih zvez in mednarodnih tekmovanjih. Priznanji se podeljujeta mladim do vključno 19. leta starosti;
 - za športnega trenerja (kategorija E) se dosežki vrednotijo po enakih principih, kot za kategorijo A in B;

- za športno-tekmovalne uspehe (kategorija F) se upoštevajo športni dosežki in neolimpijskih panogah;
 - v kategoriji G se dosežki vrednotijo po enakih principih, kot za kategorijo A in B ali F;
 - v kategoriji H se dosežki vrednotijo po enakih principih, kot za kategorijo A in B ali F;
 - priznanja športnim društvom (kategorija I) se podeljuje za nadpovprečno aktivnost in športne uspehe, pri čemer na ocenitev celovite uspešnosti vpliva tudi stopnja organiziranosti, amatersko delo, racionalnost delovanja, številčnost članstva ter vsesplošni vtis o izjemni uspešnosti napram drugim podobnim športnim panogam;
 - za športne delavce (kategorija J) se upošteva vso organizacijsko delo na področju športa, ki v pozitivni smeri močno izstopa iz povprečja.
- Kandidate za posamezna priznanja lahko predlagajo športna društva, organi ŠZŠ, javni zavodi s področja vzgoje in izobraževanja, organi Občine Šoštanj, druge organizacije in posamezniki. Predlog mora poleg osnovnih podatkov o kandidatu, vsebovati tudi podrobno utemeljitev in ustrezno dokumentacijo.
 - Rok za oddajo pisnih predlogov izključno na določenem obrazcu (dostopen na spletni strani ŠZŠ ali na spodnjem naslovu) je **petek, 11. januar 2008**. Pisne predloge na določenih obrazcih pošljite na naslov:

Športna zveza Šoštanj
Kajuhova cesta 15, 3325 Šoštanj
ali na: info@sportna-zveza-sostanj.si

V Šoštanju, 13. november 2007
Predsednik ŠZŠ: Bojan Rotovnik

Elektra - letni bilten 2007

Na naslovnici specifična kožna hrapavost »basketa«, ki je vsem ljubiteljem košarke tako ljuba na otip, na hrbtu reklama firme Esotech. Takoj za naslovnico pozdrav predsednika Darka Lihtenekerja, ki nam piše: »Košarka je šport, ki je v Šoštanju resnično vtisnila močan pečat.« Na njegovi levi čez celo stran modra svetilka, ki se napaja v TEŠ-u. Na naslednji strani nam prijazen župan Darko Menih zapiše: »Košarka v Šoštanju je pojem, s katerim se danes identificira marsikatera občanka in občan, saj je njen obstoj in razvoj pomembno vplival na športno zgodovino mesta.« Na njegovi desni pariška modrina in na njej šest sličic mondenega interjerja Hotela Paka Velenje. Stran naprej »blitz« zgodovina košarkarskega kluba Elektra, ozaljšana z belo-rdečo vitico občinske zastave. In tako se hitro prelistamo skozi živopisno knjižico formata A5, vse do 60-te strani in tam nekje, tik pred koncem najdemo kolofon, iz katerega razberemo, da je Bojan Rotovnik poskrbel še za en pisni dokument, ki ga bo, čeprav nosi skromen naslov »Letni bilten«, marsikdo skrbno postavil v svojo knjižno polico.

Veliko več vsebine vam ne mislim razkriti, saj bi bilo prav, da si trideset listni zvezek pridobite - delijo ga brezplačno in se sami sprehodite skozi 60 let šoštanjske košarke. Naj rečem le to, da je urejen spretno in domiselno tako, da je na eni strani dostopna precej bogata zgodovinska statistika kluba, na drugi pa Elektra ta trenutek, od vodstva in igralcev, do tehničnih karakteristik njihovih dresov. Morda prvi hip zmoti dejstvo, da bralec vizualno ne loči reklamnih strani od vsebin, ki pravzaprav tvorijo letni bilten. A je ta »provokacija« ravno pravšnja, da neuki bralec hitro spozna, kakšna je narava današnjega »materizma«. Brez sponzorjev ne gre in je zato to sporočilo vtakano v zunanjo podobo biltene, ki jo je »zagrešil« mojster, ki pripravlja tudi revijo, ki jo ta hip držite v rokah.

Čisto na koncu si je urednik v biltenu privoščil še eno provokacijo. Zapisal je: »Teksti niso lektorirani, zato so vse napake v biltenu namenjene pozornim bralcem.« Jasno, da jim ta (ne)skrb za jezik ni ravno v čast in najbrž ne bi škodilo, če bi eno stran reklam odrinili za lektorja/lektorico, a zvezek je vseeno živ dokument, tako da najbrž nikomur ne bo žal, če bo med pozornim branjem res našel kakšno slovnično napako.

PeteR

Projekt Jesen je tu

Na Poklicni in tehniški šoli za storitvene dejavnosti je v dneh od 12. do 26. oktobra potekal projekt Jesen je tu, na katerem so osnovnošolci spoznavali izobraževalne programe turistični tehnik, gostinstvo-turistični tehnik, ekonomski tehnik, trgovec in oskrbnik.

Učenci so sodelovali v različnih delavnicah, ki so jih pripravili dijaki PTŠSD pod vodstvom men-

torjev. Tako so osnovnošolci podrobneje spoznali martinovanje in noč čarovnic, izdelovali so jesenske dekorativne izdelke, pripravljali pogrinjke in jedi iz jesenskih pridelkov, izdelovali jedilne liste, oblačili čarovnico in uprizorili njen ples ter spoznavali jesenske praznike v angleščini, nemščini in francoščini.

Svoj obisk so učenci in učitelji zaključili z ogledom maja letos odprtega Medpodjetniškega izobraževalnega centra, ki predstavlja vez med šolstvom in gospodarstvom, dijakom pa prinaša dragocene praktične izkušnje in veščine potrebne za delo v podjetjih.

Na dnevih delavnic so se zvrstile OŠ Petrovče, OŠ Šmartno, OŠ Šalek, OŠ Anton Aškerc, OŠ Miha Pintar Toledo, OŠ Dobrna, OŠ Gorica, OŠ Gustav Šilih, OŠ Ljubno in OŠ Šoštanj.

Foto: Arhiv

Učiteljica Danica Švarc z Osnovne šole Šoštanj je o projektu Jesen je tu povedala:

»Zelo sem bila vesela, da smo bili tudi letos povabljeni na Šolo za storitvene dejavnosti. Učenci so se predhodno razdelili v skupine glede na svoje interese. Vsi mentorji so se zelo dobro pripravili na posredovanje dela v delavnicah. Učenci so bili ustvarjalni, pridni, vseh jim je bil način dela in tudi prijazen odnos mentorjev. Delo v delavnicah je bilo zanimivo in mislim, da si bodo učenci dobro zapomnili delo v njih. Tudi spremljevalke smo se ob tem veliko naučile.

Učenci morajo doma izdelati mapo. V njej morajo predstaviti Poklicno in tehniško šolo Velenje, opisati svoje delo v delavnici, opisati, narisati in prilepiti slikovni material o jeseni, martinovanju in noči čarovnic.

Za prijetno dopolnilo se moramo posebej zahvaliti gospe ravnateljici, ki nas je lepo sprejela, koordinatorici delavnic gospe Marijani Novak, vsem mentoricam ter seveda tudi mentorju. Tudi za naslednje leto bi si želela podobnega medsebojnega sodelovanja med osnovno in srednjo šolo.«

H. Zupanc

Lovili smo prve snežinke!

Sredina novembra sicer še ni mesec za tisto pravo snežno zimovanje, a jesenovanje tabornikov rodu Pusti Grad Šoštanj se je tokrat zaradi zgodnjih snežnih padavin prelevilo v zimovanje. Vsako leto v rodu organiziramo dva tovrstna dogodka, ki potekata preko vikenda. Kot prvo je letos bilo na vrsti GG zimovanje, torej tisto namenjeno tabornikom starosti od 11 do 15 let. Letošnja lokacija (planinski dom na Paškem Kozjaku) se je izkazala za imenitno izbiro. Lep, a zelo hladen taborniški vikend je minil predvsem v pljenju znanja orientacije in medsebojnem druženju. Orien-

tacija je res ena izmed najbolj zahtevnih, a v teh moderni časih še vedno zelo aktualna taborniška veščina. Naše gozdovnike in gozdovnice smo skušali naučiti kako pravilno branti zemljevid, orientiranja v naravi s pomočjo kompasa, risanja skic terena, prepoznavanja topografskih znakov, merjenja azimutov, merjenje razdalje s parnim korakom ... in še vrsto drugih orientacijskih spretnosti in znanj. Da pa vse skupaj ni le temeljilo na učenju smo veliko časa prebili ob različnih zabavnih igrah. Taborniški večerni programi pa so kot vedno prava poslastica. Najbolj zanimiv in svečan je bil prvi večer, katerega smo izkoristili za sprejetje novih članov, ki so prerasli svoje rdeče rutice, v GG družino. Posebej pa nas je v sobotnem popoldnevu razveselil sneg. Otroci in tudi mi smo uživali ob lovljenju prvih letošnjih snežink. Ponovno je bilo na zimovanju res lepo in GG-ji že komaj čakajo na naslednjo taborniško dogodivščino. Da pa je vse skupaj izpadlo tako dobro kot je, se je v prvi vrsti potrebno zahvaliti GG načelnici Mojci Čebul in vsem vodnikom.

Foto: Sini

Sini

Srečanje bratrancev družine Potočnik iz Raven pri Šoštanju

Še nedolgo nazaj sem po pošti prejel pismo v katerem je pisalo: »V škatli po naključju najdeš pismo starega prijatelja. Mar ni to sreča?... Naše korenine so zagnale v istem gnezdu - v Ravnah pri Šoštanju! Šestnajst nas je in nekateri menami se na ulici sploh ne bi prepoznali.« Tako je zapisala sestrična Irena, ki je bila organizatorica srečanja.

Foto: Arhiv

Res je, da nas je veliko, in da se marsikje sploh ne bi prepoznali, zato smo se v soboto 11. novembra 2007, na dan Martinovanja, zbrali vsi sestriči in sestrične v gostišču pri Pirnatu v Topolšici. Večina je že odraslih in že ima svoje družine, zato se ne vidimo ravno pogosto. Pripravili so nam dobro večerjo, nato pa smo se ob pijači zabavali pozno v noč. Zabavno se je bilo spominjati trenutkov, ko smo bili še otroci in živeli brezskrbno mladost.

Takšna srečanja so nadvse dobrodošla, tako za manjše kot tudi večje družine, saj pravijo, da se dandanes »zlahta« srečuje samo še na pogrebih.

Marko Potočnik

Ljudska dediščina jeseni

Martina Pečnik

Foto: Martina Pečnik

Nekdaj so ljudje pozorno spremljali naravne pojave, saj je bilo od tega odvisno njihovo preživetje. Svoja spoznanja so vpletli v življenje in svojo kulturo. Ohranjeno ljudsko izročilo je postalo del naše dediščine.

Nesovna kulturna dediščina

Konvencija o varstvu nesovne kulturne dediščine iz leta 2003 razlaga pojem »nesovne kulturne dediščine« kot skupek dejavnosti, predstavitev, izrazov, znanj, veščin, predmetov in orodij, ki so povezani z določenim kulturnim okoljem. To je lahko vezano na narodne skupnosti ali določene skupine ljudi. Že ime samo pove, da gre za dediščino, ki ni iz »snovi«, ki bi bila neposredno fizično otipljiva, kot je npr. cerkev, stara kašča ali znamenita kraška jama. Gre za dediščino, ki se prenaša iz ust do ust, iz roda v rod ter tako živi med ljudstvom brez da bi puščala za seboj kakšne posebne »snovne« spomenike. Sem torej sodi ustno izročilo kot so ljudske bajke, legende in druge pripovedke, različne šege in navade, različne oblike umetnosti kot so pesmi, ples ali lutke, znanja in prakse v zvezi z naravo kot so npr. kmetijske dejavnosti, ljudska medicina, priprava hrane, merski sistemi ali štetja ter seveda tradicionalne obrti in veščine. Na prvi pogled se nam morda ne zdijo kaj dosti pomembne, uporabljamo jih kot pravljice za otroke ali priložnost za zabavo. Toda, če se vanje nekoliko pogledimo, bomo spoznali njihovo pravo vrednost. Posredujejo nam namreč ljudska spoznanja o naravnih pojavih, življenjske modrosti in povezanost človeškega dela z naravo. Nesovna kulturna dediščina daje identiteto narodu ali etnični skupini, po njej se razlikuje od drugih. Z njenim ohranjanjem bogatimo kulturno raznolikost v materialnem, družbe-

nem in duhovnem obsegu. Zaradi vse večje povezanosti sveta v procesih globalizacije preko komunikacije, jezika in sprejemanja novih navad pozablamo na svojo nesovno kulturno dediščino, ki se nam tako lahko porazgubi in odide v pozabo. Zavedanje o pomenu tovrstne dediščine se je formalno pričelo šele v sedemdesetih letih 20. stoletja. Takrat so se začeli z njo načrtno ukvarjati etnologi in njim sorodni raziskovalci ter se zavzemati za njeno ohranitev. Sad njihovega dela je zgoraj omenjena konvencija Združenih narodov, ki pa je Slovenija žal še ni ratificirala.

Listopad

V besedišču vsakega naroda so še posebej zanimiva imena za mesece. V zadnjem stoletju smo v Sloveniji, tako kot po skorajda vsem svetu, za imena mesecev prevzeli tuja imena. Ob tem pa bi bilo dobro, da slovenskih imen ne pozabimo, saj so del naše nesovne kulturne dediščine. Slovenska imena mesecev so bila prvič zapisana v škofjeloškem rokopisu iz leta 1466, zapisal naj bi jih Martin iz Loke. Pa pogledjmo, kako se je izoblikovalo ime za minuli mesec listopad oz. november. V omenjenem rokopisu ga imenujejo »kozoporski«, Primož Trubar leta 1557 pa že »listognoj«. Slednjega imena so se večidel držali tudi drugi slovenski pisci, le da so včasih uporabili zanj kar izraz »gnilec«. Pomen besede listognoj je spričo naravnih dogajanj v tem mesecu jasen. Sorodno ime »listopad«, ki je bilo pri drugih Slovanih že dolgo znano, pa

srečamo na Slovenskem šele v 19. stoletju. Med prvimi ga je uporabil J. N. Primic v Abecedi za Slovence leta 1812. Z objavo v Novicah leta 1843 pa je listopad tudi nekako uradno zamenjal listognoj. Zanimiva so še ostala imena, ki so se občasno pojavila za imenovanje novembrskega meseca, kot so andrejšček, gnillolist, martinščak, martinšček, martovšek, listnik, vahtnik in listnik.

Martinovo

Foto: Jože Miklavc

Zaenkrat se ni bati da bi ljudska šega martinovega izumrla.

Martinovanje velja za šego, ki naj bi ohranila največ vezi z nesovno kulturno dediščino in ki se tudi danes praznuje kot veseli jesenski praznik. Povezan je z navado zahvale za vse kar so ljudje čez leto ustvarili in pridelali, imenuje se tudi »jesenski pust«. V predkrščanskih časih se je praznoval kot praznik zahvale do-

bri letini. V tem času so imeli kolone, da so si pripravili zaloge mesa za zimo. Na ta dan so bile mize obilno obložene, polne mesa, pogač in novega vina. Na Slovenskem je bil nekdanj to tudi pastirski praznik, tedaj se je zaključila služba za pastirja, in dan, ko so ljudje poravnali najemnine, razne dajatve in dolgove. Ob pokristjanjevanju praznika niso ukiniti, temveč so ga preimenovali v martinovo, po svetem Martinu, ki se je rodil leta 316 v Sombotelu na

Madžarskem. V času martinovanja največkrat govorimo o gosi in vinu. Etнологи menijo, da je »martinova gos« stara obredna jed, ki je imela vlogo daritvene živali v poganskih jesenskih šegah. Značilna jed pa ni bila le gos, temveč v posameznih območjih Slovenije tudi kokoši in petelini, race in razne vrste mesa.

Lahko bi bila fantastična grozljivka – pa ni!

Besedilo in fotografije: Marija Lebar

V kulturnem domu na Rečici ob Savinji so v soboto, 27. oktobra, predvajali film o gensko spremenjenih organizmih z naslovom »Življenje uha iz kontrole«. Po filmu je sledilo predavanje Mete Vrhunc iz društva Ajda. Zbirali pa so tudi podpise za peticijo proti sprejetju Zakona o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi kmetijskimi rastlinami. Predavateljica je odgovorila na številna vprašanja, ki jih je postavljalo občinstvo.

Predvajani film bi se lahko zdel kot fantastična grozljivka, če ne bi bil dokumentarec, narejen na resničnih dogodkih in dokazanih dejstvih. Kanadski kmet, ki je imel bio farmo za pridelavo oljne ogrščice, pojasnjuje, kako so močni vetrovi več kilometrov daleč na njegova polja zanesli seme gensko manipulirane ogrščice, ki se je nato zasejala in je ni moč iztrebiti. Na njegovih poljih ne bo NIKOLI VEČ mogoče pridelovati bio pridelkov. Njegova eksistenca je s tem ogrožena. On in še tisoč kanadskih kmetov sedaj toži veliko multinacionalko, ki je pridelala in prodajala gensko predelano seme, tožba še ni končana.

Dr. Vandana Shiva, indijska fizičarka in Nobelova nagrajenka, že 20 let vodi borbo proti ameriškim koncernom, ki so si s patenti pred ameriški sodišči prilastili patentno pravico že do semena 1/3 vseh indijskih kultur. Nič kaj bolje ni drugod po svetu. Veliki koncerni imajo posebne »lovce na semena«, ki po vsem planetu nabirajo seme, nato pa koncern za seme prijavi patentni zahtevek.

»Pod izgovorom, da bodo z gensko spremenjenimi organizmi iz-

koreninili lakoto na svetu, vsiljujejo domačinom njihova lastna, a sedaj gensko zmanipulirana semena avtohtonih rastlin, ki so stoletja pomenila vir preživetja domačega prebivalstva. V resnici gre tukaj za popolno prevlado petih največjih multinacionalk nad svetovnim tržiščem hrane. Izgovor o odpravi lakote je prazen. Hrane je že sedaj dovolj za vse ljudi, vprašanje je le prerazdelitev,« meni znanstvenica, ki je v vznožju Himalaje na svojem posestvu uredila nekakšno banko za gensko čista semena. Vedeti je namreč treba, da je že tudi velika večina grosističnih semenarn po svetu v lasti omenjenih koncernov.

Ne vzdrži niti trditev, da bo okolje čistejše zaradi manjše porabe insekticidov. Res je, da BT koruza in BT bombaž, potem ko so jima vgradili v gen bacil, sama proizvajata insekticide, ki uničujejo škodljivce. Toda pomrejo tudi koristni oprasevalci, kot so čebele in čmrliji. Poginilo pa je tudi 1.600 ovac, ki so se pasle na poljih, s katerih so poželi bombaž, kar se prej, pri tradicionalnem sajenju bombaža ni dogajalo.

Kmetom v Iraku so zahodne sile z vojaškim dekretom naložile oddajo zanesljivih tradicionalnih semen in obvezno sajenje gensko spremenjenih! Če ne gre drugače, si multinacionalke pomagajo s tako imenovano »humanitarno« pomočjo in na tak način vsilijo rušilce reda v naravi nekemu narodu. To še posebej v tako imenovanem tretjem svetu, kjer je lakota in ljudje nimajo dovolj dostopa do verodostojnih informacij.

Ne samo koruza, soja, ogrščica, riž, krompir, tudi živali, ki so namenjene prehrani, so že gensko spremenjene. Film pokaže prašiča in govedo, ki so jima vsadili človeške gene, da bi pridobili večjo maso mesa. Živali so pravi monstri, ki ne morejo obvladati lastnih mišic,

teško se gibajo, ne funkcionirajo normalno, da o izgledu niti ne govorimo. Lososu so vgradili človeški hormon in je zdaj štirikrat večji, kot tisti naravni. Njegova prisotnost v naravi pa že v nekaj letih pripelje do izumrtja gensko čiste populacije.

Združenje za zdravo Slovenijo, v katerega se vključuje tudi društvo Ajda, skrbi da bi prebivalci dobili čim več točnih informacij o nepopravljivi škodi, ki jo prinaša uvajanje gensko spremenjenih organizmov v naše okolje. Da pa se ljudje za tovrstne informacije zanimajo, je bilo videti tudi iz sobotne debate po koncu filma, ki je marsikateremu gledalcu odprl oči.

Po filmu je sledilo še predavanje Mete Vrhunc. Sama ima kmetijo na Vrzdencu in se ukvarja z biodinamično metodo pridelovanja poljščin. Dalj časa je bila na izobraževanjih v Nemčiji, od koder prihaja ta metoda. Biodinamični pristop ni novost. Poleg ustreznih – bioloških načinov dognovanja in varstva rastlin ta metoda upošteva še kozmične energije in posamične ugodne ali neugodne konstelacije različnih planetov. Tudi to ni novost, saj so se pri različnih kmečkih opravilih po luninih menah ravnali že v davnini. Vrhunčeva trdi, da je bodočnost kmetijstva v tako pridelani hrani in krmi brez strupov in gensko predelanih organizmov. Res je, da je v take pridelke potrebno vložiti veliko več truda in ročnega dela, vendar ni težava tako zdrave hrane prodati za trikrat višjo ceno kot tiste iz konvencionalnih pridelav.

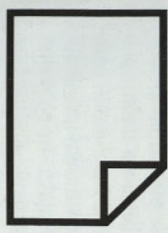
Evropska unija zahteva od svojih članic, da sprejmejo zakonodajo, ki bo omogočala sajenje gensko spremenjenih rastlin. Vendar se nekatere dežele temu vztrajno upirajo. Tako se je avstrijska pokrajina Zgornja Štajerska izrekla proti takemu nasilju v naravi. Tvegala je celo tožbo, ki jo je na prvi stopnji iz-

gubila, vendar se je pritožila, ta postopek še teče.

Če se že ne morejo evropskim direktivam upreti države članice, pa se lahko uprejo posamezne pokrajine. Prav bi bilo, da so med temi tudi slovenske, saj imamo pri nas še dokaj »čisto« kmetijsko proizvodnjo. Raste namreč število kmetij z biološko, organsko in integrirano pridelavo hrane in krme, ki že po definiciji in predpisih ne smejo uporabljati gensko spremenjenih organizmov. Meta Vrhunc meni, da izraz »rastlina« ni primeren za kulture, ki so jim vsadili živalske ali človeške gene. Prav tako pravi, da je sam naziv nameravanega slovenskega zakona zavajajoč. Zakon naj bi se imenoval Zakon o soobstoju gensko predelanih z ostalimi kmetijskimi rastlinami, kar je že samo po sebi nemogoče. Soobstoj ni možen, saj gensko predelani organizmi s svojo agresivnostjo in s pomočjo oprasevalcev kontaminirajo ostale, gensko čiste, da ti iz narave povsem in ZA VEDNO izginejo.

Če krava mlekarica uživa krmo iz gensko manipuliranih rastlin, se to pozna na mleku in tudi na končnem porabniku – človeku. V kratkih desetih letih, odkar obstaja genski inženiring, ne more nihče zagotovo trditi, kakšne so ali bodo posledice ne samo za človeštvo, temveč za vse življenje na zemlji. Brez zadostnih poizkusov so namreč taki izdelki že na tržišču povsod po svetu, najti jih je celo v otroških bombonih. V Ameriki ni treba niti označiti, da izdelek vsebuje gensko spremenjene snovi.

Prav je, da se postavimo ZA BODOČNOST življenja na našem planetu, dokler je še čas. Ne sme nam biti vseeno, kaj v našem imenu odločajo zakonodajalci. In pohvalno je, da se je kampanji »Občine brez gensko spremenjenih organizmov« pridružila tudi šoštanjka občina.

Sredina

List

kabelsko razdelilni sistem šoštanj

Šoštanj.info
http://sostanj.info

NAPOVEDNIK PRIREDITEV
december 2007

KDAJ	ZVRST	KAJ	KJE	VABI VAS
1. teden				
sobota, 1.12. ob 15:00	bridge	6. odprto parsko prvenstvo v bridžu za Pokal mesta Šoštanj	Terme Topolšica	Šaleški bridge klub Velenje
sobota, 1.12. ob 17:30	odbojka	Kajuh Šoštanj : Slovenj Gradec (3. državna odbojcarska liga za ženske)	Telovadnica OŠ Šoštanj	Ženski odbojcarski klub Kajuh Šoštanj
sobota, 1.12. ob 19:00	košarka	Elektra Esotech : Hopsi Polzela (1. A slovenska košarkarska liga)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra
nedelja, 2.12. ob 10:00	odbojka	Kvalifikacijski turnir starejših dečkov	Športna dvorana Šoštanj	Odbojcarski klub Šoštanj Topolšica
nedelja, 2.12. ob 15:00	koncert	Veselo nedeljsko popoldne	Gasilski dom Gaberke	Kulturno turistično društvo Kulturnica Gaberke
nedelja, 2.12. ob 16:00	religija	Dvig adventnih vencev	Trg bratov Mravljakov v Šoštanju	Turistično-olepševalno društvo Šoštanj
2. teden				
ponedeljek, 3.12. ob 18:00	bridge	Internacionalni simultani turnir posameznikov	Gostišče in picerija Kajuh Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
torek, 4.12. ob 17:00	delavnica	TORKOVA PETA - ustvarjalnica za otroke in starše: "Veseli december je tu"	Kulturni dom Šoštanj	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sreda, 5.12. ob 18:00	predstava	Obisk Miklavža in obdaritev otrok	Trg bratov Mravljakov v Šoštanju	Turistično-olepševalno društvo Šoštanj
sreda, 5.12. ob 20:00	predstava	Poroka čistilke Marije (napisal TONE PARTLJIČ, igra MOJCA PARTLJIČ)	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
četrtak, 6.12. ob 16:00	pravljice	Pravljicne ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtak, 6.12. ob 16:30	predstava	Prazniki z nami - prikaz Dneva dejavnosti učencev in učiteljev	Osnovna šola Šoštanj	Osnovna šola Šoštanj
petek, 7.12. ob 20:00	party	Union party	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj
sobota, 8.12. ob 17:30	odbojka	Kajuh Šoštanj : KLS Ljubno (3. državna odbojcarska liga za ženske)	Telovadnica OŠ Šoštanj	Ženski odbojcarski klub Kajuh Šoštanj
sobota, 8.12. ob 19:00	odbojka	Šoštanj Topolšica : Beltinci (3. državna odbojcarska liga)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojcarski klub Šoštanj Topolšica
sobota, 8.12. ob 20:00	party	Union party	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj
nedelja, 9.12. ob 10:00	odbojka	Odbojcarski turnir za starejše deklice	Telovadnica OŠ Šoštanj	Ženski odbojcarski klub Kajuh Šoštanj
3. teden				
ponedeljek, 10.12. ob 18:00	bridge	Internacionalni simultani turnir posameznikov	Gostišče in picerija Kajuh Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
sreda, 12.12. ob 8:00	pohodništvo	Zaključni izlet pohodniške sekcije	občina Šoštanj	Društvo upokojencev Šoštanj
sreda, 12.12. ob 20:00	košarka	Elektra Esotech : Helios Domžale (1. A slovenska košarkarska liga)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra
četrtak, 13.12. ob 16:00	pravljice	Pravljicne ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtak, 13.12. ob 16:30	predstava	Zimske zvezdice sreče	Vrtec Gaberke - enota Mojca	Vrtec Šoštanj
četrtak, 13.12. ob 18:00	razstava	Otvoritev Jaslic	avla Občine Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
petek, 14.12. ob 14:00	posvet	Strokovni posvet o Muzeju usnarstva Slovenije (odprt za javnost)	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
petek, 14.12. ob 20:00	party	Red Bull + Vodka party	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj
sobota, 15.12. ob 15:30	predstava	Lutkovna predstava Polna luna in shujševalna kura ter obdaritev predšolskih otrok	Kulturni dom Šoštanj	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sobota, 15.12. ob 17:00	predstava	Lutkovna predstava Polna luna in shujševalna kura ter obdaritev predšolskih otrok	Kulturni dom Šoštanj	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sobota, 15.12. ob 20:00	party	Red Bull + Vodka party	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj
nedelja, 16.12. ob 09:00	predstava	Lutkovna predstava Polna luna in shujševalna kura ter obdaritev predšolskih otrok	Šola Bele Vode	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
nedelja, 16.12. ob 11:00	predstava	Predstava Pravljica o belih zobeh ter obdaritev predšolskih otrok	Dom krajanov Zavodnje	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
nedelja, 16.12. ob 14:00	predstava	Predstava Pravljica o belih zobeh ter obdaritev predšolskih otrok	Dom krajanov Skorno Florjan	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
nedelja, 16.12. ob 16:00	predstava	Predstava Pravljica o belih zobeh ter obdaritev predšolskih otrok	Kino Topolšica	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
4. teden				
ponedeljek, 17.12. ob 16:00	predstava	Predstava Pravljica o belih zobeh ter obdaritev predšolskih otrok	Osnovna šola Ravne	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
ponedeljek, 17.12. ob 18:00	bridge	Internacionalni simultani turnir posameznikov	Gostišče in picerija Kajuh Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
ponedeljek, 17.12. ob 18:00	predstava	Predstava Pravljica o belih zobeh ter obdaritev predšolskih otrok	Gasilski dom Gaberke	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
ponedeljek, 17.12. ob 19:00	koncert	Božično-novoletni koncert učencev glasbene šole	Kulturni dom Šoštanj	Glasbena šola FKK - oddelek Šoštanj
torek, 18.12. ob 17:00	predstava	Pojemo in ustvarjamo v prazničnem vzdušju	Vrtec Topolšica - enota Urška	Vrtec Šoštanj
torek, 18.12. ob 18:00	predstava	Lutkovna predstava Polna luna in shujševalna kura ter obdaritev predšolskih otrok	Dom krajanov Lokovica	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sreda, 19.12. ob 16:00	obravnava	Javna obravnava prostorskega plana za hladilni stolp in dimnik TEŠ	sejna soba Občine Šoštanj	Občina Šoštanj
sreda, 19.12. ob 16:30	predstava	Z lučkami v praznični večer	Vrtec Šoštanj - enota Lučka	Vrtec Šoštanj
četrtak, 20.12. ob 16:00	pravljice	Pravljicne ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtak, 20.12. ob 18:30	bridge	Bridge - razmigajmo možgane	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Šaleški bridge klub Velenje
četrtak, 20.12. ob 19:00	razstava	Otvoritev razstave: stalna zbirka Napotnikove galerije	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
petek, 21.12. 09:00	sejem	Božično-novoletni sejem (sejem poteka do 18:00)	Rokometno igrišče Šoštanj	Občina Šoštanj
petek, 21.12. 20:00	predstava	Stand up comedy night 2	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
petek, 21.12. ob 20:00	party	Heineken party	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj
sobota, 22.12. ob 10:00	sejem	Božično-novoletni sejem (sejem poteka do 18:00)	Rokometno igrišče Šoštanj	Občina Šoštanj
sobota, 22.12. ob 17:30	odbojka	Kajuh Šoštanj : Mežica (3. državna odbojcarska liga za ženske)	Telovadnica OŠ Šoštanj	Ženski odbojcarski klub Kajuh Šoštanj
sobota, 22.12. ob 20:00	party	Heineken party	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj
5. teden				
torek, 25.12. ob 16:30	planinstvo	Božični nočni pohod na sv. Križ 1051m (start in cilj pohoda: gostišče Grebenšek)	Bele Vode	Planinsko društvo Šoštanj
sreda, 26.12. ob 18:00	predstava	Žive jaslice v Skornem	Cerkev sv. Antona v Skornem	Turistično društvo Skorno
četrtak, 27.12. ob 12:30	izlet	Izlet za otroke v praznično Ljubljano	Ljubljana	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
četrtak, 27.12. ob 16:00	pravljice	Pravljicne ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtak, 27.12. ob 20:00	Projekcija	Projekcija dokumentarnega filma: Z mopedom nad Istanbul	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
petek, 28.12. ob 20:00	party	Jagermeister party	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj
sobota, 29.12. ob 20:00	party	Jagermeister party	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanja	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj

Napovednik prireditev objavljajo: mesečnik LIST, Kabelska televizija Šoštanja (kanal 34) in spletni Portal Šoštanj.info (http://www.sostanj.info). Podatke o prireditvah pošljite na el. naslov: prireditve@sostanj.net.

KATEGORIJE PRIREDITEV:

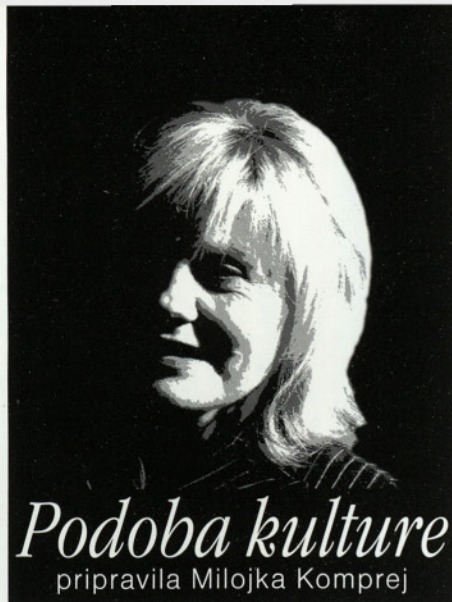
šport

kultura

šolstvo

gospodarstvo

splošno

Podoba kulture

pripravila Milojka Komprej

Ikona - podoba svetih oseb

V novembrskem času je v Mestni galeriji na ogled zelo zanimiva razstava ikon, avtorice Albine Nastran iz Škofje Loke. Vsi, ki ste bili na odprtju, ki je bilo 15. novembra, ste lahko iz prve roke izvedeli zakaj gre pri ikonopisju. Za tiste, ki jih ta zvrst zanima pa tale kratek intervju. Ob tem naj povemo, da je Albina Nastran zelo zanimiva umetnica, ki je bila do upokojitve zaposlena v prosveti, slika pa že dalj časa. Ikonam se posveča s posebno ljubeznijo.

Kulturni dogodek je bil glasbeno podprt s citrami Vesne Turinek. Razstava bo na ogled do desetega decembra.

Spoštovana gospa Nastran. Ob razstavi vam iskreno čestitamo, seveda pa nas zanima, glede na obseg in motiviko, kdaj ste začeli z ikonopisjem?

Pred približno sedmimi leti. Bila sem na razstavi ikon v Kamniku. Želela sem se preizkusiti na tem področju. Začela sem prebirati literaturo o ikonah, zgodovini, pomenu, o različnih šolah, o tehnikah pisanja ikon. V praksi sem teoretično znanje preizkusila po skoraj dveh letih. Nato sem se izpopolnjevala pri priznanih strokovnjakih na tem področju. Leta 2003 sem sodelovala na skupinski razstavi na Ptuj, kjer sem našla potrditev, da sem na pravi poti. Potem pa sem nadaljevala z delom.

Kaj je v bistvu ikona?

Ikona je sveta podoba, ki opisuje življenje svetih oseb. Je meditacija v barvah. Ob podobah lahko začutimo navzočnost duhovnega sveta.

Glede na zgodovinsko vrednost ima verjetno ikona različno vlogo nekoč in danes. Ali pa je ta vloga vseskozi enaka?

Ikona je imela skozi stoletja različno vlogo.

Ikono vidimo v Sveti deželi, zibelki krščanstva, po ločitvi na vzhodno in zahodno krščanstvo leta 1054 pa je ikona značilna za vzhodno krščanstvo. Zelo slavne so ikone iz grškega, ruskega, ukrajinskega in balkanskega področja, od tam tudi različne šole s svojimi značilnostmi. Pomembno je tudi balkansko področje, od Hrvaške z italijanskim vplivom, Makedonije z grškim in bolgarskim ter Srbije z ruskim in ukrajinskim vplivom. Seveda pa se v Sloveniji tudi kakšna najde: najstarejša se nahaja v Muzeju v Kopru od 1400 leta.

Zanimivo je, da se danes vse bolj opaža interes za ikone na zahodu od Italije preko Francije in Španije do Skandinavije. Na primer: pred dvema letoma je bila v Budimpešti edinstvena razstava 500 ikon iz obdobja od 11. do 19. stoletja. Lani smo v Novljenu videli veliko razstavo ikon Grkoviča. Vsi poznamo Rupnika z njegovimi mozaiki v Rimu in pri nas.

Z umeščanjem Slovenije v širši evropski prostor, s spoznavanjem drugih kultur, tudi ikona na svoj način prispeva majhen kamenček v mozaik širšega kulturnega prostora.

Gotovo bi bilo zelo zanimivo pokukati v vašo delavnico, mogoče pa lahko bralcem v besedah prikažete vaše delo.

Pri delu dosledno uporabljam klasične postopke in naravne materiale, kot so naravni pigmenti, jajčna emulzija, šelak, 23 karatno zlato. Poslikava je na posebej pripravljeni leseni podlagi. Ko preslikavam motive različnih znanih in neznanih avtorjev, puščam za seboj tudi lastno sled. Tako je ikona sočasno tudi moja kreacija.

Začne se že pri izbiri motiva. Vedno znova me priteguje Mati božja z detetom. Rada upodabljam tudi angele. Za pisanje ikone je potreben poseben pristop. Ikona nastaja po starodavnih, preizkušenih receptih. Vsakokrat imam na začetku občutek nemoči in strah ali mi bo uspelo, ali bo dovolj dobro - dostojno. Potrebna je zbranost, ki omogoča sozvočje z delom, ki nastaja. Z mešanjem pigmentov z jajčno emulzijo in postopnim nanašanjem vse svetlejših odtenkov plast za plastjo, ob vse jasnejših obrisih in zelenih učinkih, doživljam veselje ob nastajajoči podobi, rojeva se spoštljiv odnos, neka posebna vez. In tako lahko rečem, da me ikona na neki nezavedni ravni osvobaja, priteguje in polepša življenje. Ikona svojo spoštljivost ohranja v skrivnostni nedorečenosti.

Pravijo, da ikono gledamo na več načinov. Verjetno je najbolj znan religiozni.

Ikona se lahko gleda z religioznega, zgodovinskega in kulturnega aspekta.

Ikona ni le kopija, je hkrati tudi lasten izraz ustvarjalca. Torej ikono lahko gledamo in vrednotimo z različnih stališč, vsi pristopi so legitimni, vsestranski pristop k vrednotenju pa ikono zaobjame v celoto. Seveda pa je prvenstven kriterij vrednotenja, ki je v naravi ikone same, kulturni odnos. Nastala je zaradi potreb, zato, da bi bila

oprijemljiva pomoč pri izkušnji nematerialnega, duhovnega.

Ali so vaše ikone kopije, originali, replike, vzori?

Ko gledamo te ikone, se lahko vprašamo, ali nismo videli že kaj podobnega na fotografiji, v knjigi ali kje drugje in ali je današnja ikona kopija, originalno delo, preslikava ali samo vir kot navdih za novo delo. Moje ikone so vse hkrati.

Starodobna ikonografija se niti najmanj ni bala preslikavanja. Nasprotno, balo se je samovolje in osebnega izraza slikarja, ker bi se lahko izgubil osnovni motiv. Tako je dala prednost splošno privzetim in preverjenim načinom prikazovanja svetih oseb. Ikonopisci so bili posebej opozorjeni, da naj ne ustvarjajo lastnih motivov in naj uporabljajo že uveljavljene predloge. Verjeli so tudi, da so zgodnje predloge ohranile dejanski videz svetih oseb in so z novonastalimi ikonami želeli, da se ohranijo njihove glavne poteze.

Si moramo za ikono vzeti poseben čas, glede na to, da pravite, da nas lahko nagovori na različne načine?

Običajno ikono ne gledamo tako, kot druga likovna dela. Ikone na svoj način gledajo tudi nas. Zato h ikoni pristopimo z zavestjo, da nas lahko različno nagovori: nekateri vidijo v ikoni odsev večnosti, drugi odkrivajo božansko stvarnost, lahko nas preprosto navdaja z mirom, vzbuja v nas hrepenenja, plemenitost, motivira nas k človekoljubju ...

Harmonija, usklajenost linij in barv v ikoni lahko terapevtsko deluje na naše ogroženo bitje. Skozi poglede poduhovljenih svetih oseb se nas lahko dotika nek mir, ki omogoča preseganje minljivosti.

Ikona lahko daje sodobniku priložnost, da se ustavi, izstopi iz vsakodnevne naglice potrošniške družbe in ob opazovanju podobe na ikoni postane pozoren na stvarnost, na vračanje svojemu božanskemu izvoru. Na tak način sprejeta ikona dobi smisel in opraviči vzrok svojega nastanka in nadaljnega obstoja.

Ravenčani nasmejali vso dvorano

V majhni vasi, le nekaj kilometrov iz centra Šoštanja, so že nekoč živeli prijazni, dobrosrčni kmetje, ki so znali vsakega, ki je zašel mimo nasmejati prav do ušes. Vasica se je imenovala Ravne, prebivalci pa Ravenčani. Še danes lahko vidite to vas, če se peljete iz Šoštanja proti Gaberkam. V Ravnah so se rodili novi otroci, se sem priselile nove družine, zgradile nove hiše, toda Ravenčani ostajamo enaki: preprosti, veseli in zabavni ljudje.

V petek, 23. novembra 2007, se je v Kulturnem domu v Šoštanju predstavilo Kulturno društvo Ravne, kot že vrsto let doslej. Ponovno so dokazali, da znajo nasmejati obiskovalce do solz. Ob 18.30 so bili vsi sedeži dvorane zasedeni in predstava se je začela. Zavesa se odgrnila in zvok harmonike je odmeval po prostoru. Harmonikarji Tadej, Samo in Nejc, so skupaj s bari-tonistom Sandijem zaigrali venček domačih, ob

Foto: Milojka Komprej

Foto: Nastja Stropnik

melodijah le teh pa so marsikaterega obiskovalca zasrbele pete.

Po glasbeni točki je prišla na oder voditeljica Katja, ki je vse obiskovalce lepo pozdravila. Pred napovedjo naslednje točke, je dogajanje na odru zmotil hišnik. Voditeljica se je zaradi neljubega dogodka opravičila in skušala spraviti hišnika v zakulisje, da so lahko nastopili otroci ravenske podružnične šole in predstavili svojo točko. Režiserka Valentina je izbirala vloge za film med svojimi sošolci in sošolkami. Fantje so se spretno izogibali vlogam nemških oficirjev, vsi so želeli biti partizani, večina deklet pa je hotelo biti bolničark. Tako filma niso mogli posneti, saj partizani niso imeli nasprotnikov. S svojo točko so zaključili in se poslovili do naslednjega leta.

Kot druga se je predstavila Ravenska vaška godba. Ponovno je imela voditeljica pri napovedi težave s hišnikom, ki je tokrat s sabo prinesel koso in na vsak način želel prebrati pismo, ki je prispelo po pošti. Ker voditeljici ni uspelo spraviti hišnika stran, je sama zapustila oder in ga prepustila godbi. Starejši Ravenčane in njihove soproge so zaigrali, zapeli in navdušili občinstvo, ki jih je spremljalo s glasnim aplavzom.

Sledila je še ena glasbena točka. Tokrat sta se predstavila mlada Ravenčana Anže in Urban. Zaigrala sta na svoji harmoniki, ki ju igrata že slabi dve leti in dokazala, da na res na mladih svet stoji.

Oder sta prepustila ravenskemu moškemu pevskeemu zboru. Pod vodstvom gospoda Zdravka Župančiča se Ravenčani enkrat tedensko zbirajo na pevskih vajah. Na proslavi so se predstavili s tremi pesmimi.

Voditeljica Katja je želela napovedati skeč, ko je spet zmotil dogajanje hišnik z nujnim obvestilom. Voditeljica ga ni spustila do besede in povabila na oder Danija Praprotnika in Zdravka France. V skeču je Dani nastopil v vlogi 15-letnega sina, Zdravko pa v vlogi očeta. Igra z veliko dozo smeha je predstavila najstnika, ki ne pozna otroštva svojega očeta, niti ne ve kako so naši starši v otroških letih pomagali pri delu. Namesto, da bi oblekel delovni kombinizon obleče smučarskega. Ko ga oče pošlje v garažo po 'kelo' in 'fangle', prinese 'šraufnciger' in 'rorcange'. Namesto mešalnika cementa pa vzame kuhinjskega. Ob besedah, da gresta k stricu delat cokol za hišo, si predstavlja cokle za v hišo. Ker je oče ugotovil, da si s sinom ne bo mogel nič pomagati, ga nažene in še sam obupan odide z odra.

Voditeljica je hotela napovedati še zadnjo glasbeno točko in ravno takrat je v dvorani zmanj-

kalo električnega toka in ugasnile so se vse luči. Prišel je hišnik s svetilko in tokrat mu je voditeljica le prisluhnila. Že na samem začetku je želel povedati, da bo električno podjetje, dne 23. 11. 2007, od 19.00 do 21.00 ure izklopilo elektriko, saj Kulturni dom ni plačeval položnic za električni energijo. Katja se je hišniku opravičila zaradi neposlušnosti in prosila, če lahko ponovno vzpostavi stik z elektriko, saj je želela predstavo pripeljati do konca. Ponovno so se prižgale luči in oder so zasedli ravnski glasbeniki, ki jih je toliko, da imajo svojo Pleh muziko. Bobnarja, pihalki, in trobilci, vsi so odlični glasbeniki in člani Pihalnega orkestra Zarja. Zaigrali so nam 2 skladbi. Ob slovesu je spregovoril tudi g. Peter Obšteter, predsednik KUD Ravne, in se vsem najlepše zahvalil za obisk. Pleh muzika je še enkrat nastopila in še zadnjič v tem večeru navdušila prisotne. Največja popestritev pa sta vsekakor bobnarja, predvsem Samo, ki so svojimi atrakcijami naredi nastop godbe ne le odličen za poslušat, marveč tudi za gledat.

Nastja Stropnik

Onino pero za leto 2007 Milojki Mohor

Revija Ona že vrsto let razpisuje literarne natečaje za najboljše zgodbe. Letošnji razpis so izvedli v sodelovanju z založbo Vale - Novak in v partnerstvu z Gorenjem. Večinoma je žanr ali pa vsaj izhodišče že vnaprej določeno. Tokrat je bila tema kriminalka, za izziv pa naslov »Zakaj ima ta sladkor tako grenak priokus?«. Na razpis so prejeli okoli 100 zgodb, najboljših deset po mnenju bralcev pa se je uvrstilo v finale. Med njimi je bila tudi zgodba z naslovom Vrba žalujka.

»Že ko sem dobila obvestilo, da se je moja zgodba uvrstila med deset finalistk, sem bila presrečna. Malo sem po tihem upala na tretje mesto. Ko so na prireditvi v Ljubljani razglasili tretje uvrščeno zgodbo, sem bila razočarana, da to ni moja zgodba. Nato drugo uvrščena in končno zmagovalka z naslovom Vrba žalujka. Skoraj nisem mogla verjeti, da je moja zgodba osvojila prvo mesto,« je povedala avtorica Milojka Mohor na predstavitvi v mozirski restavraciji Gaj. Tam je Zavod za turizem, kulturo, šport in mladino Mozirje v okviru rednih kavarniških večerov organiziral pogovor z nagrajenko Milojko Mohor. Igralci Kulturnega društva Nagelj iz Lepe Njive pa so omenjeno zgodbo uprizorili pred številnim občinstvom.

Kriminalka pripoveduje o naveličanosti in celo tihemu sovraštvu starejšega para. Dogajanje doseže svoj vrh v razmišljanju, kako bi se drug dru-

gega znebila. Razplet na koncu je res presenetljiv. Na zavodu ZTKSM so stopili v stik z gledališko skupino Kulturnega društva iz Lepe Njive. Trije igralci, ki so delo predstavili občinstvu, so imeli za učenje in vaje komaj kaj več kot teden dni časa, nam je povedala Barbara Fužir, ki že nekaj časa piše tudi za naš LIST. Ob Fužirjevi sta zaigrala še Marja Podrižnik in Matjaž Pevnik, režija pa je delo Aleša Podrižnika.

Milojka Mohor je otroštvo preživljala v Skornem pri Šoštanju, sedaj pa živi z družino v Mozirju. Pisati je začela že v osnovni šoli, niti sama se ne spominja, kdaj. Kot večina, je tudi ona pričela najprej s poezijo in se kasneje lotila še krajših zgodb. Nekaj časa je pisala za časopis Populist, objavo pa čaka že roman z naslovom Prepovedana ljubezen, za katerega upa, da bo našla založnika. Pod njenimi pridnimi prsti pa nastaja že naslednje daljše delo. A kljub vsemu temu avtorica ostaja skromna.

»Čeprav rada govorim, znam ljudem tudi prisluhniti. Dovolj je, da stopim v kako čakalnico in že se najde sogovornik. Vsak človek ima kaj povedati, pravzaprav mnogi komaj čakajo, da najdejo nekoga, ki jih posluša. In te zgodbe so tudi teme mojega pisanja.« Rada pa opisuje tudi naravo. Taka je zgodba o drevesu - vrbi žalujki, ki jo je tudi prebrala ta večer. Vrba žalujka ima pomembno mesto tudi v Onini zgodbi.

V predverju so si obiskovalci lahko ogledali in po želji kupili številne kvačkane prtičke, košarice, vezene čestitke in vezene slike, ki jih je izdelala Mohorjeva. Pravi, da v tem delu uživa. Sicer pa se je za spodbudo pri svojem delu in za razumevanje zahvalila vsej svoji ožji in širši družini, ki ji pri ustvarjanju stoji ob strani.

Poleg Milojke je bila gostja na večeru v Gaju tudi Karla Podvratnik iz Šmartnega ob Paki. Karla vodi »Potke« - literarno sekcijo kulturnega

Foto: Marija Lebar

društva v Šmartnem ob Paki, v kateri sodeluje tudi Milojka, ki je njena nečakinja. Karla piše pesmi in jih je nekaj na kavarniškem večeru tudi predstavila. Eno je napisala prav svoji nečakinji in njenemu uspehu na čast. To pesem pa je predstavila kar Milojkina mama. Sicer pa Karla Podvratnik sodeluje v številnih društvih in svojem kraju in je celo članica uspešne tekmovalne galsilске desetine.

Marija Lebar

LUTKE IN RITUALI

Decembrski prazniki že trkajo na vrata in vsi se počasi pripravljamo na svoje male in večje družinske rituale. Tudi mi bomo tokrat govorili o vlogi lutk v različnih ritualih.

Zastavili si bomo vprašanje kaj vse je lutka in kako so jo ljudje razumeli v daljni preteklosti.

Lutke kot predmeti animacije ter votivni predmeti (h katerim so ljudje molili) se v človeški kulturi pojavljajo že od nekdaj. Najprej v ritualih prvobitnih skupnosti. Služile so kot sredstvo komunikacije z Bogovi in mrtvimi predniki; žrtvovali so jih za boljše žetev in plodnost žensk; spremljale so pokojnike na poti v onstranstvo; ščitile so ljudi pred sušami in boleznimi; šamani so z njihovo pomočjo vračali ljudem zdravje ter odganjali hudobne duhove.

Med obredi so šamani ali vrači te lutke animirali po točnih »koreografijah«, vsaka gesta je imela svoj pomen in tudi ritem. Zraven si predstavljamo ogenj, dišave, mogoče še zvoke bobnov, petje, ples. Tako dobimo sliko zelo magične predstave, ki je marsikoga pripeljala v trans.

Kako naj si točno predstavljamo te lutke? To so bili pravzaprav kipci izdelani iz kosti, rogovja, slonove kosti ali kamna. Šele mnogo pozneje tudi iz keramike in kovin.

Med najbolj znane votivne lutke spadajo na primer »Venere« - ženske figurice, ki so se pojavljale že v obdobju med 30 000 in 20 000 pr.n.š. (nahajajo jih predvsem na območju Evrope). Značilne za njih so velike prsi, okrogel trebuh, poudarjena zadnjica ter stegna - poosebljena plodnost in materinstvo. K njim so molili za številno potomstvo.

K versko-obrednim lutkam lahko štejemo tudi veliko »mlajše« **vojake iz terakote**, ki so jih v osupljivem številu 10.000 odkrili leta 1974 v grobnici kitajskega cesarja Ch'in Shihuang-tija. V popolni vojaški opremi, vsak drugač-

nega obraza, spremljali so svojega vodjo v onstranstvo. Datarajo jih v obdobje 220 - 210 pr.n.š.

Tudi pri starih Egipčanih (ki so še najbolj razvili kult »posmrtnega življenja« in ga pripeljali v popolnost z mumifikacijo) lahko izsledimo predmete podobnega namena, in sicer **portretne kipe**, ki so jih polagali v grobnice. Njihov namen je bil ovekovečiti podobo pokojnika, da se bo ta ob ponovnem prebujenju spomnil kdo in kakršen je bil. (Zato je bilo najhujše maščevanje nad pokojnikom uničiti vse njegove stenske slike in kipe.) Posebno funkcijo pa so imeli kipci imenovani »vešebe« - lesene, glinene ali kamene podobe stoječega pokojnika, nekakšni njegovi »zastopniki v onstranstvu«, ki bodo delali namesto njega. Egipčani so namreč verjeli, da bo vsakemu »poštenemu« po smrti dodeljen kos zemlje k obdelavi na Jarujevih poljih in se tako simbolično poistovetijo z Ozirisom.

V nekem grobu so našli 360 vešebov (vsakega za en določen dan) - temu pokojniku torej ni bilo po smrti potrebno delati večino leta ...

Zelo dodelani so **kipci iz terakote** najdeni v dolini ob indijski reki Indu, datirane približno v 3. tisočletje pr.n.š. Med njimi so figurice najrazličnejših živali, kot so tigri, bivoli in voli, prikazani posamezno ali vpreženi v majhne vozove. Zelo realistično upodobljeni pa so tudi človeški liki, ki imajo včasih do najmanjšega detajla dodelane frizure ali nakit (na primer Mati doječa otroka). Najbrž so služile za igrače, vendar so nekateri najdeni tudi v otroških grobovih in so imele ritualno funkcijo. V ruševinah Harappe ob reki Indu (kjer se je razvijala edinstvena civilizacija v

letih 2400 - 1800 pr.n.š.) je bil najden večdelni kipec opice z majhno odprtino skozi telo. Strokovnjaki predvidevajo, da je bila ta namenjena za pritrditve vrvice in gre torej za najstarejšo najdeno glineno indijsko lutko.

Grška arheološka najdišča seveda kar mrgolijo takrat nadvse priljubljeni kipi ter kipi različnega karakterja: od votivnih, do okrasnih. Najdeno pa je, kar nas najbolj zanima, miniaturno **gledališče iz slonovine** in zraven še nekaj figuric - lutk iz tega materiala. A konkretnih dokazov o obstoju lutkovnih gledališč v stari Grčiji ni. Zato so imeli nekaj prav posebnega in spektakularnega: **gigantske gibljive lutke (oz. kipe) Bogov**. Gradili so jih naravnost v hramih. Z njihovo pomočjo so svečniki lahko manipulirali z vraževernimi Grki, ki so si razlagali vse kot neko usodno znamenje. Kipi Bogov (še posebej Zevsa) so znali pretakat solze ali celo kri, pokimat z glavo, dvignit roko, zagrmeti, odgovoriti donečim glasom svečeniku na vprašanje ali vstati z (pre)stola. Ni potrebno razlagati, da so bili vse to v naprej dogovorjeni nastopi in je kipe s pomočjo skritih mehanizmov vodil spreten »lutkar«. Kasneje so po njihovem vzoru gradili prenosne kipe tega tipa in jih uporabljali v **procesijah**. Tudi Rimljani niso zaostajali; le da so »za glavni lik postavljali« svojega glavnega Boga - Jupiterja. V nekem obdobju so ob pomembnih odločitvah krožili okoli Apolonovega hrama z **gigantsko Jupiterovo glavo**, ki jo je na ramenih nosilo kar 80 svečnikov! Glavni svečenik ji je zastavljal »pomembna« vprašanja, ljudje so molili in čakali, da jim »glava« odgovori z ja ali ne. Če se »glava« ni strinjala z njihovimi načrti, so jih opustili.

Z takšnimi ali podobnimi »igračkami« so se inspirirali zgodnje srednjeveški predstavniki cerkve; obstajajo pričanja o izdelavi lutk različnih Svetih ali Marije (ti so bili še najbolj priljubljeni v Franciji) z vgrajenimi mehanizmi; kimajoče in jokajoče »lutke« so izkoriščali v procesijah in ljudje so bili seveda osupli.

Kasneje so različne mehanizme uporabljali za uprizoritev čudežev v **liturgičnih igrah** (ki so prikazovale biblijske zgodbe in včasih trajale tudi po 20 dni!) - a v kombinaciji z živimi igralci, ne lutkami. Ljudje so bili nepismeni, v cerkvah se je govorilo le v latinščini, zato so bile liturgične igre močno priljubljene.

Ljudje so zelo dolgo verjeli, da jih skozi celo življenje animirajo Bogovi, ki odločajo o vsakem njihovem dnevu. Arabci, Perzijci, Rimljani, Indijanci - vsi so bili prepričani, da so le lutke, ki jih vodi višja sila. Spomnimo se, kako

Tipična venera iz Savignana, Italija.

so znali iz Olimpa nagajati mitološki Bogovi svojim Grkom. Še dandanes pa nekateri ljudje verjamejo v moč **woo-dooja**, »čarovniškega« rituala, ki je prišel v Ameriko skupaj s zaslužjenimi Afričani (po domače narejena lutka, ki zastopa konkretnega človeka in je z njim magično povezana, v rokah zlobnega šamana, je tema mnogih grozljivk).

Pokukajmo še k **Indijancem**. Vsi si jih najbrž znamo predstavljati kako okrašeni z perjem plešejo okoli ognja. Manj znano je, da so med rituali pogosto uporabljali lutke, še posebej plemena na severozahodu Amerike, na primer Hopiji. Po številnih pričevanjih so njihovi šamani znali uprizoriti prave spektakle izganjanja demonov ali obratno - prebujanja duhov. Vse to s pomočjo nekaj spretnih (in dobro skritih!) asistentov, ki so jim pomagali animirati lutke s pomočjo dolgih tankih vrvic. Nekatero lutko so bile opremljene z vreckami iz živalskega črevesja napolnjenimi krvjo, da so jih lahko

Indijski voziček iz terakote.

(neopazno) v najbolj dramatičnem trenutku prebodli: »Demon je izkrcvavel, ten premika se več – zaklinjanje je uspelo«. Obstaja veliko število indijanskih lutk: ene so imele zdravilno funkcijo, druge so služile k izganjanju, tretje so sodili k pogrebnim ritualom in tako naprej. Imajo oblike demonov, ljudi in živali – od rakov, do jelenov in kač. Ohranile so se obrazne lesene »trik« maske, ki v sebi skrivajo lutko. Šaman je recimo v tej maski izvajal ritual klicanja nekega duha in v določenem momentu je masko snel z obraza ter sprostil skrite noge in roke »maske – lutke«. S pomočjo vrvic skritih v ogrinjalu pa je vodil to lutko: »Duh se je prikazal in celo poplesaval pred gledalci«.

V literaturi se presenetljivo pogosto srečujemo s tematiko »oživljanja lutk«. Med najbolj znane štejemo indijsko legendo o Bogu ŠIVI, ki se je zaljubil v prelepo lutko svoje žene Parvati in ji je vdahnil življenje, da jo lahko vzame za svojo drugo ženo. Nam bolj znana pa je podobna zgodba grškega pisatelja Ovidija o kiparju PIGMALIONU, ki se je zaljubil v svoj kip – dekle Galatejo, in je prosil boginjo Afrodito, da jo oživi, kar je tudi storila. Nato sta skupaj srečno živela do konca svojih dni. To tematiko si je sposodil irski pisatelj G.B. Shaw

Vojak iz terakote (Kitajska).

v svoji najbolj priljubljeni komediji »Pigmalion« (o londonskem profesorju fonetike Higginsu, ki s svojim prijateljem stavi, da bo iz neizobražene ulične prodajalke rož naredil grofico – naučil jo bo namreč govoriti pravilno. Poskus uspe, a iz Lizzie naredi lepo oblečeno »lutko«, ki se ne počuti dobro v visoki družbi, saj je le revna cvetličarka, a ne more niti nazaj na ulico, ker je zdaj dama. Razplet zgodbe je tak, da se Lizzie postavi po robu svojemu »lutkarju« in vzame svojo usodo v lastne roke.)

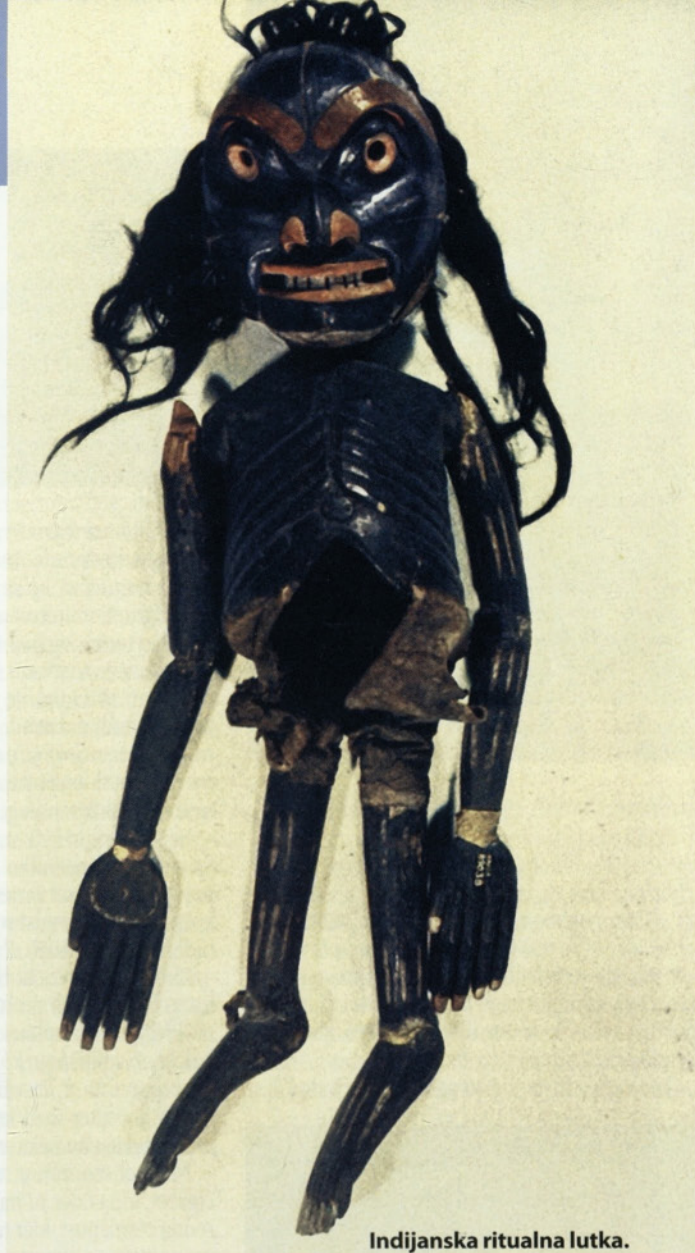
V židovski kulturi pa obstaja zelo znan mit o velikanu GOLEMU, ki ga je praški rabin Lewa ben Bezalel ustvaril iz gline in oživel s pomočjo »šema« – čarobne kabalistične formule. To da je Golem postal neobvladljiv ter uničil skoraj celo praško židovsko mesto in rabin Lew ga je potem za vekomaj skrtil pred jeznimi someščani, je že druga zgodba. Pomembna je misel o nedovoljenem ustvarjanju življenja, o nevarnem igranju se »Boga« (v židovski mitologiji se namreč pojavlja zgodba o tem, kako je Bog ustvaril Adama iz gline in je ta bil na začetku nekakšen »Golem«, glinena lutka, dokler mu Bog ni podaril pamet in govor).

Videli smo torej, da so se od prazgodovine lutke zelo spremenile. Za lutko so imeli tako kipece kot gigantske kipe, animirali pa so jih z namenom molitve k raznoraznim Bogom ali tudi preprosto k očaranju množice. Svoj izključno magičen karakter so izgubile, gledano z zgodovinske perspektive, šele pred kratkim. Človeški glas so namreč dobile v 17. stoletju. Takrat so si prvič »drznili« zamenjati žive igralce za lutke.

Med prvimi je s to idejo prišel Ben Jonson (sodobnik W. Shakespeara), ki je o lutkah tudi pisal. Lutkovno gledališče naj bi bilo po njegovem mnenju idealno za karikaturu ter parodijo. Lutke je uporabljal, da smeši slabe igralce. Zato so njegovo smer (saj je imel naslednike) poimenovali MOCK DRAMA (angl. mock = zasmehovati).

Tipični predstavnik Mock drame, Samuel Foote je v svoji igri »The Primitive Puppet Show« izjavil, da so leseni igralci prav tako nesramni in arogantni lenuhi kot živi igralci, vendar jih lahko brez obotavljanja obesiš, zato so boljši. Francoski trio pisateljev iz 17. stoletja Lesage – D'Oreval – Fuzelier so pa v eni svoji komediji zapisali dialog:

Kum: Igralce imate?
 Polichinelle: Cel kup!
 Kum: Pa so kaj dobri?
 Polichinelle: Še kar. In če slučajno kakšen ni všeč publiku, ga vržem v ogenj in si naredim novega.
 Kum: Hm. To je dober način, kako

Indijanska ritualna lutka.

se znebiti slabih igralcev.

Polichinelle: Pa še pokojnine ne zahtevajo!

Angleški kritik Manly je leta 1773 napisal razpravo o tem, da so vendar že Rimljani igrali lutkovno gledališče in je bilo takrat zelo priljubljeno. A v mislih je imel stilizirano podobo igralcev v tragedijah in komedijah (opremljene z maskami in visokimi lesenimi čevlji, tako imenovanimi »kothurni«), kar seveda nikakor ni bilo lutkovno gledališče.

A to smo se že počasi prenesli v sodobno zgodovino lutkovnega gledališča, ki se je že zdavnaj otrelo ritualov in mitov. Vsaj evropsko lutkovno gledališče.

Iz starih obredov pa izhajajo tradicionalne **afriške lutkovne predstave**, ki se do dandanes niso prav veliko spremenile. Pripovedujejo večinoma legende in pravljice »črne« Afrike. A pripovedovati zgodbo za njih pomeni odigrati, odplesati, odpeti in jo vedno znova doživeti, skupaj z gledalci. Ob gledanju se pogosto zbere cela vas in aktivno sodeluje. Afričani pravijo, da

je v vsaki besedi, ki si jo predajajo iz roda v rod, obsežena cela modrost vekov, tako kot je cel razvejan baobab obsežen v vsakem njegovem semenu. Zelo modro.

V današnji racionalizirani Evropi za ni več prostora za takšna doživetja. Vsi torej spoštujemo vsaj svoje družinske tradicije, svoje majhne rituale in jih predajamo otrokom, da ne bodo padli v pozabo.

Srečne praznike!

Uporabljen material:
 Bil Baird: *The Art of the Puppet* (The Ridge Press, 1973)
 Oscar Brockett: *History of the Theatre* (Prentice Hall, 1969)
 Henryk Jurkowski: *Magie loutky* (Nakladatelství Ypsilon, 1997)
 Bretislav Vachala: *Zajímavosti starého Egypta* (Albatros, 1989)
Umetnost, svetovna zgodovina, kolektiv avtorjev (Mladinska knjiga, 2000)
Histoire de l'Art, kolektiv avtorjev (Larousse, 1990)

Rubriko »Lutkovni koticček« je finančno podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije

Sredina, 3. vrsta 7. sedež

Dišeča palčka ali bobi palčka, to je sedaj vprašanje!

Kajti nekako se bo treba znati. Da, saj vem, že vsi so kaj napisali o novem, nič več po cigaretnem dimu dišečem, zakonu. Ki prepušča kajenje v vseh javnih prostorih in grdo požuga vsem, ki se tega ne držijo. No, ko bi vsaj ostalo pri žuganju.

Toda dejstvo je, da je ta zakon prinesel kar

konkretne spremembe v vsakdanje življenje povprečnih državljanov. Pa pri tem ne mislim samo premraženih kadilcev s smrkliji v nosu in cigaretah v ustih ter natakarc, ki drgetajoče strežejo zaledenim gostom (ampak, hej, diha jo svež zrak!). Prav tako ne mislim razpravljati o ekonomskih posledicah tega zakona (»kafiči« so prazni, ampak, hej, v njih je z dimom neone-snažen zrak!) ali socialnih (mularija se ne bo več zakajala s tobakom, ampak, hej, bo pa toliko več konzumirala alkohol, ki ga mladoletnemu še vedno ni problem dobiti!).

Četudi ste zaprisežen nekadilec/nekadilka, ne hodite na kavo ven, nimate mladoletnega potomca, verjemite, kmalu se boste slej ko prej znašli v situaciji, ko se vam bo zazdelo življenje brez cigaret, milo rečeno, čudno.

Kot avtorica zapisanih besed si pač dovoljujem skrajno neznanstveno sklepanje, da če namenite nekaj minut za branje te kolumne, kdaj pa kdaj verjetno tudi namenite kako uro za ogled kakšne predstave. Saj vem, nimam trdnih dokazov o tem in svoj sklep podajam brez preverjanj, ... toda to je moja skromna ugotovitev.

In če izhajam iz te skromne ugotovitve, si bom privoščila še nekoliko jasnovidnosti. Če vas bo pot v prihodnosti zanesla v gledališče, boste slej kot prej pričeli predstavo ne samo gledati ampak tudi začudeno buljiti. Zakaj?

Zloben morilec, ki brezbrizno pljuva vsenaokrog, bo po ustih premetaval nikotinske žvečilne. Elegantna fatalka si bo prižgala ... aromatično palčko. Z vonjem po kokosu. Skupina najstnikov bo vzporedno z nacejanjem z alkoholom hihitajoče grizljala »bobike«. Kadilec ali nekadilec, toda na odru bo nekaj manjkalo!

Nikakor ne želim zanikati kvarnih vplivov cigaret, toda oder ni naša realnost. Oder je vzporedna resničnost, kjer takšen zakon, kakršen nas zaznamuje od avgusta dalje, ne bi smel veljati. Pa ne zato, da bi si ga igralci takrat lahko v miru prižgali, temveč zato, ker je oder še vedno fikcija. Ko se na odru pije alkohol, je to v resnici obarvana voda. Ko se na odru seksa, je to v resnici mečkanje pod odejo z mnogimi glasnimi vzdihmi. Imitacija. Ko se na odru strelja, se to počne z otroškimi posnetki. Ko se pretepa, na koncu akterjem za spomin ne ostanejo modrice. Ko se ga »zakajajo« s travo, se to počne z običajnim tobakom. Oziroma, se je. Cigarete so pač bile takšna stvar, ki se jim ponavadi ni iskalo nadomestkov. V komediji Ženska kmetija, ki jo je letos spomladi uprizorjali mladi nazarski igralci, je prizor kajenja. Spomladi se je ta igra še dala ustrezno uprizoriti. Sedaj je sicer ne igrajo več, a po besedah enega izmed igralcev, prizora s kajenjem (ki je kratek, komičen in nosi precejšnjo težo pri zapletu igre) nikakor ne bi mogli izvesti v čisti obliki. Kajenju bi težko poiskali alternativo, prizor bi skoraj zagotovo morali spremeniti. Kar pa bi bilo že kar konkretno poseganje v samo zgodbo. Avtorjevo idejo. Umetniško svobodo.

Pa smo tam. Pri svobodi. Sedaj se poudarja pravica nekadilcev do svobodne izbire. Vse lepo in prav. Toda v veliki dvorani, kjer je dvesto sedežev, dim do polovice pokajene cigarete verjetno niti ne bi priplaval do nosnic. Toda to je samo moje mnenje. To, kar pa je dejstvo, pa je kratenje svobode. Enim jo dati, drugim omejiti. Da, nezakajeni javni prostori so napredek. Toda razlika je

med malim barom, kjer se je v eni uri skadilo, po nestrokovni oceni, kakšnih 50 cigaret (odvisno od tipa bara, velikosti, obiska in časa dneva) in veliko dvorano, kjer se na odru kadi le izjemoma. Ampak z razlogom.

KD Gorenje je pred leti z velikim uspehom uprizorilo komedijo Zares čuden par, ki jo po naših amaterskih odrih različne skupine z uspehom uprizarjajo že okoli dvajset let. Očitno gre za priljubljeno in uspešno besedilo avtorja Nelia Simona, ki je doživela tudi filmsko uprizoritev. Toda, vprašanje je, kako bo z njim v prihodnosti. Ko se namreč pred gledalci prvič dvigne zavesa, se med njih zakadi oblak (umetno ustvarjenega) dima. Ko se razkadi, vidimo igralce, ki kartajo in, seveda, kadijo. Pač moški večer. Kaj kmalu nato igralci cigare ugasejo. Toda efekt je bil dosežen in skozi igro ni treba več posebnega zakajanja, pa ima gledalec še vedno vtis, da so pred njim strastni kadilci.

Bilo je nekoč ...

Pravni puristi sicer predlagajo vse mogoče nadomestke in alternative, toda vse skupaj bi na odru budilo prav bedno komiko. Zakon je realnost, toda realnost je tudi, da ljudje še vedno kadijo. Pa ni treba, da so kakšni morilci, gangsterji ali prestopniki.

Kako si naj torej človek drzne uprizoriti družbeno kritično igro, če pa bodo morali biti vsi njeni liki sterilni? Potencialne avtorje je verjetno tudi minila ideja, da bi napisali besedilo, ki bi bilo kritika na omenjeni zakon, saj bo malce težko kritizirati, če se »greha« ne bo smelo niti prikazati.

Takšno stanje, naperjeno proti vsem, ki bi si kaj drznili pripomniti ali celo kršiti, je vsekakor mrtvilo za umetnost. V gledališču je ta zakon tako pod rušo spravljal marsikatero med amaterskimi skupinami priljubljeno besedilo. Verjetno pa na kakšno škiljenje skozi prste in izjeme s strani oblasti mala gledališča niti ne morejo računati.

Barbara Fužir

Gledališka razglednica iz Ljubljane

Tokrat bom del članka namenila predstavi za otroke, za tiste, ki svojim otrokom ali pa vnukom radi odpirate okna z novim razgledom. Zakaj tak uvod? Oglevala sem si predstavo Vinka Möderendorferja Miši v operni hiši. Pravljica je bila do zdaj dostopna na zgoščenki kot radijska igrlica za otroke. Predstava se je odvila v GOML (Gledališče za otroke in mladino), ki je zasedel prostore včasih imenovane dvorane Španski borci. Pa to niti ni važno, važno je, da je to še ena od novo nastalih gledaliških ustanov, ki se posveča odraščajoči publikli. Publikli, ki je pravzaprav nekako v razcvetu radovednosti brez pravega gledališča. Lutkovno gledališče se posveča najmlajši publikli, a ko kratkohlačniki malo zrastejo, ostanejo brez razgleda na odrske deske. To vrzel poskuša zamašiti GOML.

Predstava Miši v operni hiši prinaša prav prijetno zgodbo o mišji družini, ki je zaljubljena v prav poseben svet in verjamejo, da je ta svet edini in najboljši. Živijo v operni hiši. Tja se je zatekel

Foto: Ahin

Foto: Arhiv

Foto: Arhiv

njihov prednik in se naselil in vzgojil svoje potomce. V današnjem času se pojavi kot duh in odpre nov pogled na svet najmlajšemu in posebej mišje družine – Romeu. Zanimivo postavljen lik, ki ga označuje radovednost in navihanost. Krši pravila in preizkuša svet okoli sebe in na koncu ugotovi, da operna hiša ni edini svet, da je onkraj zidov še nekaj. Nekaj, čemur rečemo travniki.

Režiser, ki je tudi avtor teksta je posegel po rekvizitu, ki ga igralci nosijo s seboj. Znašla sem se v precejšnji dilemi ali je to lutkarska predstava ali pa klasična predstava. Vsekakor gre za zanimivo mešanico, saj velike miši, ki jih igralci nosijo s seboj, niso lutke v klasičnem pomenu besede, delujejo zgolj kot pojasnilo, nosijo neko ilustrativno moč. Igralci jih bolj malo uporabljajo, vendar pa to vrzel polnijo s svojo igro, ki je komična, izrazita in očitna. Tako predstava postane nekakšna mešanica igre igralcev in animacije lutk. Lutke uporabijo, kadar želijo nekaj posebej poudariti ali pa povečati humornost vsebini. To jim gre dobro od rok, po dvorani se je slišal otroški smeh, še posebno takrat, ko se dogajajo že pričakovane repetitive in pričakovana izvedba. Scena je minimalistična, a dovolj ilustrativna,

da si male glave izgradijo svoj operni svet. Manjši podest, pravzaprav oder na odru, jasno govori, da gre za gledališče v gledališču. Porisani roloji nezmotno sporočijo v katerem prostoru se prizor dogaja. V predstavi je še en odmik od običajnega gledališča in sicer, ohra-njen je lik pripovedovalca, ki spretno in duhovito razlaga logiko zgodbe. Včasih se zgodi, da prekine odrsko iluzijo, nagovori mlajšo publiko in jih spodbode k sodelovanju. Menim, da je predstava primerna za otroke od 5 pa do 10 let.

Miši v operni hiši, režija: Vinco Möderendorfer, igrajo: Nina Ivanič, Jernej Kuntner, Jan Bučar, Zvone Hribar in Maja Martina Merljak.

Drugi dogodek, se je odvijal v Metelkova mesto, v Menzi pri koritu. Dejmo stisnt teater je pripravil predstavo Diareja za predsednika. Režiral je Mare Bulc po lastni dramatisaciji stripov Tomaža Lovriča. Domiselno, minimalistično, a efektno sceno si je zamislil Damir Leventič, kostume pa Slavica Janošević, igrajo Miha Brajnik, Damir Leventič in Sašo Rajakovič.

Če ste lačni političnega humorja te komedije ne smete zamuditi. Privoščijo si vse počez, tu ni politične opredeljenosti, ni milosti in ni ljubezni. Politični veljaki so razgaljeni, a neimenovani. Vsak, ki vsaj malo spremlja vsakdanjo politiko, lahko identificira akterje. Gre za domiselno postavljeno predstavo, kjer se vloge hitro menjajo, vendar je vedno jasno, kdo je kdaj kdo in tudi politične veljake se da hitro prepoznati. Zbadljivke so pristne in povsem Diarejine, kot smo jih navajeni iz tednika Mladina. Zgodba je ali pa ni. Diareja kandidira za predsednika in je prvi dijarejni politik. Sicer pa lahko na predstavo pogledamo kot na skupek miniaturk dramaturško dobro povezanih, da med predstavo nimaš časa niti pomisliti, da si na predstavi. Igralci, ki neprestano »streljajo« politične cvetke ali pa sarkastično obdelujejo temo, ki je (bila) večino pa je še vedno politično sporna, se spretno prelivajo iz animirane nogavice v celega politika, sedečega politika, doprsnega politika. S praktičnim okvirjem, ki ga sproti prilagajajo potrebi predstave, naredijo zaključeno celoto, ki ima svoj duhovit in berljiv učinek, kljub svojemu minimalizmu.

Učinek predstave je zagotovo komičen. Sami pravijo, da so hoteli z minimalnimi sredstvi doseči maksimalen učinek

in to jim je zagotovo uspelo. Ogljed predstave je nujen, še posebej, če trpite zaradi kroničnim pomanjkanjem političnega humorja.

Zalka Grabnar Kogoj

ZDRUŽENJE KULTURNIH DOMOV
REGIONALNEGA POMENA
Kosovelova 4a, 6210 Sežana

Ustanovljeno Združenje kulturnih domov regionalnega pomena

Sežana, 21. novembra 2007 – Javni zavodi s področja kulture so ustanovili Združenje kulturnih domov regionalnega pomena. Po več kot dveletnih prizadevanjih in iskanjih pravno organizacijske oblike je združenje organizirano po principu društva, ustanovni člani pa bodo v svojo družbo povabili vse tiste, ki se kakor koli poslovno ali zasebno ukvarjajo s kulturo.

Ustanovni člani združenja so Javni zavod Linhartova dvorana Radovljica, Javni zavod za kulturo Rogaška Slatina, Javni zavod Kosovelov dom Sežana, Zavod za kulturo Šoštanj, Zavod za kulturo Delavski dom Trbovlje, Knjižnica Velenje, Kulturni center Delavski dom Zagorje ob Savi in Kulturni dom Cerknica. Predsednik združenja je Gojmir Lešnjak – Gojc (Sežana), podpredsednik Andrej Kokot (Radovljica), vloga tajnika je prevzela Mihaela Pihler (Rogaška Slatina). Predsednik Nadzornega odbora je Simon Kardum, predsednik častnega razsodišča pa Jurij Velkavrh.

Cilji Združenja so skupno delovanje z namenom zmanjševanja stroškov delovanja, povezovanja, izmenjave programov in izkušenj, ustvarjanja boljših pogojev za delo in izboljšanje skupnih ponudb vseh članic in članov Združenja.

Člani združenja bodo sodelovali pri medsebojnem programskem usklajevanju, skupno pa bodo postali tudi resen pogajalski partner tako z državo, kakor tudi z lokalnimi skupnostmi. Z izmenjavo izkušenj in strokovnega znanja se bodo vsebinsko krepili tudi posamično, predvsem pa bodo s skupnim nastopom vplivali na pogoje delovanja kulturnih ustanov in posameznikov. V prihodnosti razmišljajo tudi o mednarodnem povezovanju, saj tudi v kulturi le široka izmenjava znanj pripomore v višji kakovosti delovanja.

Že na ustanovnem sestanku so se dogovorili za prve resne korake, s katerimi se bodo lotili najbolj perečih vprašanj v zvezi s svojim delovanjem.

Predsednik ZKDRP
Gojmir Lešnjak – Gojc

Danes si odprla trgovino Metra na novi lokaciji, Levstikova 15, nasproti pošte. Vzrok?

Večji prostor, mirna lokacija, želja po spremembi. Največja prednost selitve je pridobitev večjega prostora in možnost šivalnice na mestu trgovine. Prej sem imela šivalnico doma, tako da sem bila časovno in prostorsko obremenjena. Takrat, ko je bil sin doma, je še nekako šlo, danes, ko je šel v šolo, se je morala zgoditi sprememba.

Trgovina zdaj ni več v centru mesta?

Ljudje prepoznajo dobro ponudbo, tako da sem si pridobila že stalne stranke, ki me bodo našle na novi lokaciji. Prednost selitve je tudi večji parkirni prostor.

Kaj vse nudiš svojim strankam?

Veliko ponudbo blaga, kilogramskega, metrskega, dekorativnega in pozamenterijo (zadrge, sukanec, šivanke, krede, škarje, ...). Že dve leti strankam nudimo storitve izdelovanja prtov, zaves, blazin in drugih tekstilnih izdelkov po meri. Ker je tukaj sedaj tudi šivalnica, bodo stranke svoje izdelke dobile še v krajšem času.

Ali je delovni čas ostal enak?

Na željo strank sem delovni čas prilagodila njim, obenem pa sem nekako zadostila evropskim delovnim razmeram. Trgovina bo sedaj odprta od 9. do 16. ure, v soboto od 8. do 12. ure.

Ali se da živeti s takšno vrsto trgovine?

Potrebno je veliko truda in prodornosti, da lahko izdelke prodaš. Danes je težaven čas, a se z vztrajnostjo da. Mislim, da je to značilnost ko-zorogov, ker sem rojena v tem astrološkem znamenju. Vedno se moram truditi, da najdem nove oblike dela. Tako sedaj opremljam prostore z dekorativnimi tekstilnimi izdelki.

Ali svoje usluge nudiš tudi ljudem na domu ali v podjetju?

To je bila prav tako želja mojih strank. Ljudje včasih nimajo prave predstave o merjenju in idejah prostorskega opremljanja, zato jim pomagam in pridem na njihovo lokacijo. Opravljam merjenje, svetovanje in tudi samo montažo izdelkov.

Ali ti poleg dela ostane še kaj prostega časa?

Vsak prosti čas in vikende izkoristim za izlet v naravo. S Petrom in sinom radi kolesarimo, pozimi smučamo, priskočim pa na pomoč tudi Turističnemu društvu Šoštanj.

Želim ti, da trgovina na novi lokaciji postane še bolj prepoznavna po tem, kar zadovoljuje tvoje stranke in tebe samo. Veliko poslovnega uspeha in zadovoljstva v domačem krogu naj te spremlja na tvoji poti.

Hvala za vse in pozdravite bralce Lista.

Jani Napotnik

Nataša

Verdenik

Nataša Verdenik je bila zaposlena približno deset let v trgovini z oblačili, ki jo je vodila njena mama. Pred tremi leti je pričela z delom samostojno kot nadaljevanje že vpeljane trgovine, ki pa je klicala po spremembi. Notranji klic in čut ter veselje po ustvarjanju so vzrok za nastanek trgovine METRA.

Knjižne novosti in dogodki v mestni knjižnici Šoštanj

Maja Rezman Huremović

Počasi se bliža konec novembra, počasi bo moja tamala stara dve leti ... kako hitro čas teče. November je en tak hecen mesec, ko je vse v pričakovanjih ... ljudje na splošno razmišljajo, kje bodo preživeli konec leta, koliko še lahko porabijo za darila ...

Lepo darilo je tudi knjiga!

Za otroke na primer *Dobro jutro lutke!* avtorica je Jana Kolarič. V začetku knjige je predstavljeno nekaj lutk, in navodila za njihovo izdelavo. V prvi vrsti je knjiga namenjena osnovno-

šolcem, da lahko brez težav samostojno ustvarijo predstavo v šolskem lutkovnem gledališču. Za izdelavo teh lutk lahko porabite stara oblačila blago in stvari, ki jih doma nihče več ne uporablja. Za lutkovno predstavo ne potrebujete niti odra ... dragi ustvarjalci, uživajte pri snovanju in izdelovanju lutk; zabavajte se na vajah in na javnih predstavah. Pokažite se staršem in sošolcem, dajte krila svoji domišljiji. Približajte svoj čudoviti lutkovni svet, v katerem je mogoče vse, tudi drugim, zlasti otrokom, mlajšim od sebe. Naj se ta vesela veriga predaje gledaliških skrivnosti nikoli ne pretrga!

Založba: Genija.

Kaj pomeni biti jaz? Kaj pomeni vedeti? Kaj pomeni živeti skupaj?

Otroci so že po pravilu neverjetno radovedni, zato odrasle nemalokrat spravljajo v zadrego

z vsemi mogočimi vprašanji. Knjige iz zbirke Filozofki so kot nalašč tako za starše, saj jim pomagajo odgovarjati na pomembna vprašanja, kot za otroke, ker ne ponujajo samo odgovorov, ampak otroke tudi vzpodbujajo k razmišljanju. Na vsako vprašanje je

podanih več odgovorov, ki so pogosto presenetljivi, ti odgovori pa prinašajo še več vprašanj.

Kaj pomeni biti jaz? ponuja vprašanja in odgovore o živalih, starosti, razliki med ljudmi, starših, videzu in svobodi, s pomočjo katerih otroci bolje spoznajo sebe. Poglavlja v knjigi *Kaj pomeni vedeti?* so posvečena znanju, razmišljanju, vsevednosti, šoli, idejam in domišljiji ter tako otrokom omogočajo, da se poglobijo v pojmovni svet. Kaj pomeni živeti skupaj? se ukvarja s vprašanjem samote, spoštovanja, strinjanja, enakosti, dela in avtoritete, zato otrokom odstira dimenzijo človeka kot družbenega bitja.

Zbirko spremljajo tudi privlačne in humorne ilustracije, zato branje ni samo poučno, temveč tudi zabavno. Avtor: **Oscar Brenifier**.

Založba: Tehniška založba Slovenije.

Prek šibja, prek trnja, prek borov, prek dolov: Slovenske pripovedi o čarovnicah, čarovnikih in vračih.

To je sedma knjiga iz zbirke *Zakladnica slovenskih pripovedi*. V njej nastopajo različni slovenski kraji, podobe in imena, s katerimi so čarovniki nastopali v ljudski domišljiji in vsakdanjem življenju. Številne slovenske pravljice in zgodbe govorijo o tem, kako se čarovniki in čaravnice zbirajo na skrivnih shodih, kako vedo za skrite zaklade in čarajo vreme. Izvor šeg, vraž in pripovedi o njih sega daleč nazaj v zgodovino človeštva. Dr. Monika Komprej je o njihovem izjemnem pomenu v spremeni besedi zapisala takole: »Čaranje ali magijo je človek začel uporabljati že v najstarejših civilizacijah, ko je poskušal s pomočjo obredij, zaklinjanj, uročitev in drugih čarovnih dejanj vplivati na naravo, ljudi, živali in na dogajanja okoli sebe.

Založba: Didakta.

Za odrasle s težavami:

Kako ravnati v 101 neprijetni situaciji? Vsakdo se je že kdaj znašel v neprijetnem pogovoru – v nerodnem položaju, ko lahko njegove besede koga prizadenejo, užalijo sli razjezijo. Vendar vam odslej ne bo več treba brezupno iskati primernih besed. V pričujočem priročniku avtor Don Gabor ponuja nasvete, kako se učinkovito in obzirno sporazumevati. Ta izčrpen priročnik vas bo naučil, kako se z razvijanjem sposobnosti poslušanja in dvigom samozavesti pripraviti na težavne okoliščine. Kako na umirjen in obziren način izraziti zoprna sporočila in novice. Dobro premišljeni scenariji, ki se nanašajo na posamične okoliščine, pa ponujajo raznolik repertoar odgovorov, ki jih boste lahko po svoje uporabili v

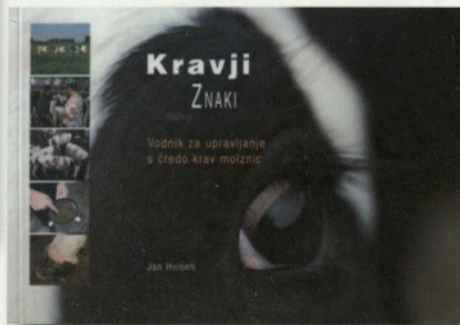

dejanskih situacijah, v katerih se boste znašli. Tako se boste naučili: postaviti se zase, ko boste pod največjim pritiskom; obzirnosti na delovnem mestu in v poslovnem svetu; biti obzirni v osebnih odnosih.

Založba: Tuma.

Za kmetovalce:

Kravji znaki: vodnik za upravljanje s čredo krav molznic, avtor: **Jan Hulsen**.

Krave nam s svojimi znaki nenehno nekaj sporočajo: kakšno je njihovo zdravstveno stanje, o počutju, prehrani in proizvodnji. Izziv rejca je, da si zna kravje znake pravilno razložiti in jih uporabljati v dobro sebi in kravam. Nizozemski veterinar in ljubitelj krav je na podlagi dolgoletnega dela in bogatih izkušenj s kravami molznicami ter njihovimi rejci napisal ta bogato ilustriran vodnik, ki nam razkriva, kako si razlagati obnašanje, držo in telesne značilnosti skupin in posameznih živali. Pri opazovanju krav je pomembno, da ne sklepamo prenašlo. Vedno si je dobro zastaviti tri ključna vprašanja: kaj vidimo, kako je do tega prišlo in kaj nam to pove. Na primer: bula na plečih krave nam lahko pove nekaj o neprimerni opremljenosti mize, preveč stoječih krav v ležiščih pa je znak pomanjkljivega udobja ležišč. S temi informacijami lahko hitro in pravilno ukrepamo. Če veste, na kaj morate biti pozorni, boste nenehno in povsod opazili kravje znake. Pričujoča knjiga vam bo razkrila, kako.

Založba: Kmečki glas.

Bodi dovolj. Zaenkrat ...

Lep zaključek novembra, in lep začetek decembra želim.

Fenomen Libeliče in 85. obletnica priključitve k matični domovini:

11. 10. 1920 SE LIBELIČANI (95% PO RODU SLOVENCEV) ZBUDIJO V REPUBLIKI AVSTRIJI

Vasica ob avstrijski meji, Libeliče, zaprta z ene strani z reko Dravo, z druge z avstrijsko mejo ter s tretje z Libeliško Goro, ima svojo edinstveno vlogo v mlajši zgodovini. Njeni prebivalci so leta 1922 pokazali, ne le ožji domovini, ampak daleč po svetu, trdno zavest o svojem poreklu, ki ga ni bilo mogoče uničiti. Naselje se v virih prvič pojavlja leta 1201. V 16. stoletju je bilo ob vasi pomembno pristanišče za dravsko brodarstvo. Usoda koroških Slovencev se je po končani prvi svetovni vojni odločala po vojaški ter politični liniji in usodno razpletla s plebiscitom. Če je slovenski plebiscitni spomin prežet z občutki bolečega poraza in izgube dveh tretjin koroškega ozemlja, je libeliška zgodba zanesljivo nekaj drugega: izraz svojevrstnega upora, neukrotljive narodne zavesti in pokončne zmage. Ne vem, če poznamo v Evropi primer, razen libeliškega, da si je neka skupina vaščanov uspela priboriti izključitev iz pravno urejene države in se priključiti k drugi državi v času mirodobnega stanja. V tem je veličina Libelič.

Boji za slovensko severno mejo so bili le delno uspešni, vsekakor pa prepozno organizirani. Slovincem je bil vsiljen plebiscit na Koroškem. Mirovna konferenca v Parizu pri pravni likvidaciji

V 15. stoletju se je ustalila meja med nemško in slovensko govorečim prebivalstvom severno od Celovca, Vrbskega jezera, Borovelj in tako naprej. V 19. stoletju se začne pospešen proces ponemčevanja. Leta 1848 je ob šestju prebivalstva v Celovški kotlini okrog 103000 prebivalcev, od tega 80 % Slovencev, leta 1910 se je za Slovence proglasilo le še 45% prebivalcev. To je prikaz silne germanizacije, ki so jo Avstrijci izvajali nad koroškimi Slovenci.

I. svetovne vojne, z dobrohotno asistenco Italije, ni hotela dodeliti slovenskega dela Koroške Sloveniji v okviru Jugoslavije (Kraljevine SHS), ampak je sprejela predlog v korist poražene sovražne nemške Avstrije, naj na spornem ozemlju pride do plebiscita. Junija 1919 je koroška deželna vlada dobila sporočilo, da je potrebno storiti vse, da ostane pri plebiscitu, naj se ozemlje na nemško stran čim širše zavzame. Na zahtevo mednarodne mirovne komisije v Parizu so kljub nasprotovanju jugoslovanske strani celovško kotlino razdelili v dve coni. Cona A je dobila v upravo Avstrija, cona B je prišla pod jugoslovansko upravo. Plebiscit je bil 10. oktobra 1920. 59,57% glasovalnih upravičencev je oddalo svoj glas za Avstrijo in s tem je bila celotna celovška kotlina vključeno z vasjo Libeliče priključena k republiki Avstriji. Prebivalci Libelič se s takšnim razpletom dogodkov niso želeli sprijazniti in po dvoletnem boju so vas, ki se je nahajala tik ob meji, priključili matičnemu narodu.

Prav tega dogodka so se ob 85. obletnici priključitve Libelič k Jugoslaviji v Libeličah spomnili v začetku oktobra letos. V prostorih župnišča že stoji razstava, ki je posvečena koroškemu plebiscitu. Manjkala je zgodba iz obdobja med letoma 1920 in 1922, ki so jo zdaj dodali. Župniku Antonu Vogrincu so postavili doprsni kip, ki simbolizira tudi vse druge Libeličane sodelujoče v odporu proti priključitvi Libelič k Avstriji.

Anton Vogrinec (umrl leta 1947) je v Libeliče prišel leta 1902. V svojem življenju se je soočil tudi s protestantsko usmerjenimi duhovniki. Bil je zelo kritičen do krščanske katoliške Cerkve. Leta 1904 je v Leipzigu izdal knjigo Nostra maxima culpa, kjer je kritiziral razmere v katoliški Cerkvi: celibat, verouk, odnos do revnih in drugo. Kmalu ga je cerkveni vrh prisilil, da to knjigo prekliče in prisече, da ne bo nikoli več pisal v takšni obliki. Nostra maxima culpa bi lahko bila aktualna še danes ne samo za Cerkev, am-

pak tudi za druga področja življenja. Omenja, da se pri verouku ne znajo približati mladim in da bi župnik, ki bi bil poročen, lahko normalno ali celo bolje našel stik s sovorniki. Kritizira obiske škofov v župnijah, kajti takrat se je vse bleščalo, pred prihodom in po njegovem odhodu pa je bilo popolnoma drugače. Vogrinec je bil človek, ki je veliko razmišljal in dobro gledal okrog sebe. Na njegovo pobudo so v Libeličah zgradili veliko osnovno šolo. Župnija ni prinašala dovolj dohodka, da bi lahko normalno živel, zato se je ukvarjal s kmetovanjem. V knjigi kritizira tudi razsipnost Cerkve in omenja uboštvo določenih duhovnikov, ki živijo v oddaljenih farah.

Bil je zelo narodno zaveden. V ospredje je stopil za časa plebiscita. Ljudem je dejal: Glasujte za Jugoslavijo. Režimi se spreminjajo, narod pa ostaja. Če boste izločeni iz svoje matice, boste kot narod skozi stoletja izumrli.

Kljub velikonemškemu pritisku in organizirani plebiscitni propagandi, ki je skoraj po vsej Koroški temeljito "pometla" s slovensko nacionalno zavestjo, se libeliški kmetje niso uklonili. Plebiscitni rezultat je pokazal, da se je večina Libeličanov odločila za takratno kraljevino SHS. Toda v kotlu velike avstrijske zmage so tudi Libeličam zakuhali "župo", ki je zavedni krajanje niso hoteli pojesti. Vas je razmejivna komisija namreč nasilno priključila Avstriji. Libeličani so bili šokirani. Vso tisočletno upanje je bilo porušeno. A se s tem niso sprijaznili in, ko so v celovškem deželnem zboru nazdravljali v silnem zanosu zmagoslavja, je v majhnih obrobni zavednih Libeličah padel prvi mejnik. Vsak dan so ruvali mejnike, rezali bodečo "državno" žico, se spirali orožnikom in avstrijski upravi, prirejali protestne shode in zborovanja, se povežali s slovenskim zaledjem. Meja je tekla 1 km pod vasjo in še ni bila dokončno določena. Še so imeli možnost, da pridejo k matični domovini. Avstrijska stran je bila sprva šokirana. Prišlo je do nasilja, pretepa, poškodb. Ko so Avstrijci videli, da to ne bo pomagalo, so jim začeli dajati nepovratna sredstva, ugodne kredite, v trgovinah so prodajali artikle po znižanih cenah. Mnogo Libeličanov, med katerimi je bil tudi Vogrinec, je odločno stalo na pozicijah izkoristiti možnost, ki jo še imajo. Tako daleč je šlo, da je Vogrinec moral junija 1921 pobegniti iz Libelič, ker so mu grozili s smrtjo. Na dan občinskih volitev 1921 se je znašlo v vasi eno mlado dekle, ki je bilo noseče, in nek nemškutar, Slovenec po rodu, jo je fizično napadel tako, da je imela spontani splav in je za posledicami tudi sama umrla. Vendar za to ni bil nihče kaznovan. Še več pričevanj je o nasilju. Jugoslovanska stran tega takrat ni dojela, tega boja Libeličanov in jih najprej ni podpirala. Tiste, ki so ilegalno prestopali mejo, so obravnavali kot tihotapce (takrat je tihotapstvo zelo cvetelo). Vogrinec je napisal močno pritožbo, navedel imena in priimke teh libeliških zavednjakov in prosil, naj jih ne motijo pri prestopih meje. Vaščani so se sestajali po hribovskih kmetijah, tajno sestankovali. Ko so orožniki izvedeli za eno takšno hišo, so tem domačinom prepovedali vstop v vas. Libeliški učitelj Mencin, ekspert za mejna vprašanja, se je uspel v Mariboru vključiti v mednarodno komisijo za dokončno rešitev meje. 30. septembra 1922 vas zapustijo avstrijski orožniki in tisti, ki niso želeli živeti v Jugoslaviji, v vas vkoraka jugoslovanska

obmejna straža in naslednji dan v Libeličah priredijo veliko slavje.

Slavje je bilo tudi konec letošnjega septembra. Prvi dan praznovanja 85. obletnice priključitve k matični domovini je bil simpozij posvečen Antonu Vogrincu, naslednji dan so mu odkrili spomenik, nato je bila velika proslava v državnem merilu, kjer je bil slavnostni govornik dr. Cukjati.

Zgodovinar Marjan Kos, rojen v Libeličah, zaposlen v Koroškem pokrajinskem muzeju v Slovenj Gradcu, je povedal tudi to: »Nekaj libeliških hiš je še onkraj meje na avstrijski strani. Tudi ti ljudje prihajajo v Libeliče, kajti zgodovinski spomin je zakoreninjen. V gozdovih so še stare ceste, čeprav so zaraščene, ampak marsikatera je že očiščena. Ko bo meja padla, bodo Libeliče spet takšne, kot so bile, čeprav z nekim drugim spominom.«

Kako so Libeličani unovčili svojo zgodovino?

Poleg muzeja o koroškem plebiscitu je na ogled tudi kostnica. V veliki stavbi župnišča je bila že ohranjena v slovenskem prostoru posebna črna kuhinja z baročnimi oboki, ki jo je obudil Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec. V Libeliški kuharici je opisana prehrabena kultura Libelič, predstavljene so jedi, ki so jih ljudje jedli v preteklosti. Po vseh hišah, skednjih, kletih na območju krajevne skupnosti Libeliče so zbirali stare kmečke pripomočke, orodje ter drugo, kar so nekoč uporabljali, in na velikem skednju ustvarili Kmečki muzej. V Libeličah je tudi restavrirana trgovina iz začetka 20. stoletja, ki je trenutno zaprta, a jo bodo zopet spravili v delovanje. V sto let stari kovačiji se obiskovalci lahko preizkusijo v kovanju. Zelo blizu je mednarodno registrirano letališče ultra lahkih letal. Libeliče so postale obiskan kraj, saj ga letno obišče letno med 150 in 200 avtobusov obiskovalcev.

Ajda Prislan

Moji in njeni čevlji

Po trgovini z nešetetimi policami s čevlji se je razlegalo vztrajno kričanje štiriletna punčke. Ljudje so obračali glave, pomenljivo zmajevali in potihno komentirali. Ko je bila deklica že povsem hripava, se je iztrgala materi iz rok in se začela valjati po tleh.

Mlada mamica je nemočno stala, mencala oranžen škorenjček in prosila svoje dete: »Ljubica, tele škornje kupiva, a vidiš, kako so čedni! Pa nič ne premočijo! Boš lahko šla v vrtno na sprehod in ne boš imela mokrih nogic!« Mala pa v še hujši jok: »Neeeeeeee, hočem tele!« In je povlekla s police poletni sandal v zlati barvi, okrašen s svetlečimi kamenčki na straneh. »Nočem škorjev, hočem to!«

Obupana mati se še ni dala: »Ljubica, Tjašica, vzemiva pa bele škorenjčke. Opankov zdaj ne rabiš, ker je jesen, do drugega leta, ko bo spet poletje, bo pa tvoja nogica že prevelika.«

Mala pa: »Ne, moja nogica ne bo prevelika! Hočem to!« In zalučala je sandal materi pred noge.

Mama je malo osramočena pogledala okoli sebe, nato pa potihno rotila hčer: »Tjaši, vzeli bova točno tiste škorenjčke, ki jih boš sama izbrala. Glej, kake vse imajo: rdeče, bele, črne, rjave, take kot trava, take kot trobentica, katere hočeš? In ko bova kupili, greva na veliko porcijo sladoleda. Kolikor ga hočeš, ga boš lahko pojedla!« Mamica si je na zaskrbljen obraz pričarala širok nasmešek.

»Nočem in pika! Hočem te in nobenih drugih!« Postala je tako glasna, da je še prodajalka, vajena takih kupcev, dvignila pogled iz za papirjev.

Mamica je nemočno prišla punčko za roko: »Dobro, Tjašica, pa vzemiva danes te opanke. Saj še bo kaj lepega vremena. Bova škorenjčke drugič kupili, saj še ni tako deževno ...«

Mala je zmagoslavno pograbila obuvalce, si ga nataknila na nogo in skakljala po eni nogi po trgovini, medtem ko se je mama s prodajalko pogovarjala, kako je danes njena hčerkica pa res malce trmasta. »Pa jo bo že minilo, je zaključila, saj je še tako majčkena ...«

Prodajalka, gospa v srednjih letih, je previdno pripomnila: »Oh, gospa, saj ni edina. Včasih se mi zdi, da danes starši že dve leti starim otrokom niso kos!«

Mamico je pripomna spekla kot ogenj. Užaljeno je obregnila: »Gospa, vi ste pač že v letih, ampak danes so drugi časi.«

Prodajalka je pokimala: »Seveda, nas mama pač ni vprašala, kakšne škornje bomo hoteli nositi ...« Mlada gospa je plačala sandalčke zlate barve in se že odpravila proti vratom, ko je mala spet začela moledovati: »Mami, naj jih ubujem!«

»Jutri jih boš imela za v vrtec, če bo sonček!« je potrpežljivo obljubila mamica. »Neeee, zdajle jih hočem!« Mala je bila že spet na tleh, kričala kot grešna duša in mati je hitela vleči sandale iz škatle: »No, pa jih daj gor, saj je suho.« In kot v opravičilo proti meni, ki sem izbirala čevlje prav pri vratih: »Tako jih je vesela, da jih hoče takoj dati na noge!«

Navsezadnje je bila punčara zadovoljna in ko sta korakali po parkirnem prostoru, sem jo še slišala: »Saj si obljubila sladole!«

Gledala sem za njo, punčka kot iz škatlice, v temno roza krilcu, svetlo roza majčki, v roza črtastih nogavičkah in z roza »špangico« v lepih pšeničnih laskih. In z zlatimi opanki. In obšel me je nežen spomin na moj prvi šolski dan. Ne vem zakaj, ampak spomnila sem se svojega prvega šolskega dne. Mama je nekaj dni pred začetkom šole šla v Šoštanj in mi prinesla črne gumijaste škornje. Kar v nosu še čutim njihov vonj, črna guma se je svetila, znotraj pa so bili umazano beli in oštevilčeni z vijoličastim žigom tik pod robom na notranji strani. Danes bi temu najbrž rekli šolsvilka artikla ali pa koda prodajalca. Mama je iz polivinilaste vrečke vzela škornjce, ki sem jih morala pomeriti. »Hvala bogu, prav so ti!« je dahnila. »Imela jih boš za dež. Za lepo vreme pa šolne!«

V njenih rokah so se prikazali svetlo rjavi, skorajda bež copatki, takrat smo jih rekli »špagarce«. Kot bi bili iz široko rebrastega žameta, podplat in rob pa iz rahlo vzorčaste svetle gume. Kako neznansko sem jih bila vesela! Sezula sem nogavice za doma, nataknila oprane in jih pomerila. Zavezala sem si jih na pentljo in se veselila prvega šolskega dne, ko jih bom smela obuti.

Moj spomin je še danes živ: to je bilo tisto leto, ko je v veselje poletela prva vesoljska ladja. Nič mi ni bilo jasno, televizije še nismo imeli, sem pa slišala, kako so se odrasli pogovarjali o tem.

Tisto jutro, prvi šolski dan, sem z novimi čevlji previdno stopala čez brv in jo mahnila s torbico na rami proti bližnji šoli. Nasproti mi je prišla gospa iz bližnje vasi. Še danes živi tam. In še danes je tako prijazna in zgovorna. Ustavila me je in ne vem natančno, kako je stvar nanesla na vesoljsko ladjo. Gospa je drčila, da se bo na nebu čez nekaj minut videla raketa. Sam bog ve, kako so si takrat to predstavljali. Vem še, da je gospa rekla, da je raketa take oblike kot cigara. Odšla je svojo pot, jaz pa proti šoli in sem gledala bolj po zraku kot po tleh, saj raketa pa vendar ni kar tako, da bi jo človek zamudil. In na lepem sem s celo nogo stopila v mlako, ki se je razlivala sredi razbrazdane makadamske poti. Kot bi me streslo, sem skočila na suho in ob pogledu na moker in umazan čevlj so me oblike vroče solze. Od tu dalje moj spomin ne seže, ne vem, kako smo čevlje očistili, kaj je rekla mama ... samo vem, kako me je srce bolelo, ker sem jih zamazala.

Ob takih spominih so mi skoraj stopile solze v oči. Komaj štiri desetletja, pa vse tako drugače. Vse se je spremenilo. In pomislila sem, ali bo tale punčka v roza krilcu čez trideset let pomnila, da je tistega dne mami zalučala čevlj pred noge, ker ji ni takoj ustregla. Jaz nisem imela zlatih opankov. Imam pa lepe spomine na leta rosnega otroštva, ki mi pomenijo mnogo, mnogo več kot vsi čevlji tega sveta.

Marija

pripravila Ajda Prisan

23. oktobra, na dan Organizacije združenih narodov, je bil v Slovenj Gradcu že 9. mirovniški festival. V Koroški galeriji likovnih umetnosti so slavnostno odprli razstavo izbranih otroških likovnih del ob dnevu OZN. Na otvoritvi in razglasitvi najboljših del je spregovorila varuhinja človekovih pravic v republiki Sloveniji Zdenka Čebašek - Travnik, ki je povedala, da je Slovenj Gradec čudovito mesto in da bi mu morali vrniti državno proslavo ob praznovanju dneva OZN. Omenila je tudi gradnjo hitre ceste čez Koroško in izrazila prepričanje, da bomo Korošci pri gradnji našli dovolj posluha za okolje. Učence in učenci Prve osnovne šole Slovenj Gradec, ki je tudi Unesco šola, so predstavili izbrana, najboljša likovna, literarna in fotografska dela. Letošnje teme, na katere so otroci razmišljali in ustvarjali, so: »Kruh življenja, miru in dobrote – življenje svete Elizabete«, »Delfini in njegov bivalni prostor« ter »Tudi invalidi lahko živijo polno in ustvarjalno življenje«. Nato je bil v galeriji pogovor na temo invalidnosti, kajti dogajanje je spremljala tudi razstava likovnih del invalidov paraplegikov, ki slikajo z nogami ali usti. Zunaj, na Trgu svobode pred cerkvijo sv. Elizabete, je potekal mirovniški festival, katerega geslo je bilo »NAJ SVET NE BO ZADET!«. Kljub slabemu vremenu je bilo zelo živo. Na tridesetih stojnicah se je predstavilo 27 organizacij, društev, klubov, šol in posameznikov.

V slovenjgraški Mestni kavarni je Polona Moličnik iz Kotelj predstavila svoj pesniški prvenec z naslovom S culico na rami korakam v svet. »Culica sama ponazarja zame in upam, da tudi za bralce moje knjige, življenje in

vse, kar življenje prinaša. In to, kar želimo biti, kar želimo postati. To, kar želimo postati, je to, da nočemo biti kdo drug in da hočemo biti v bistvo to, kar smo, da to, kar želimo postati, najdemo sami v sebi.« razloži Polona naslov svoje pesniške zbirke. Knjigo je izdala Višja strokovna šola v Slovenj Gradcu, natisnjenih je 40 pesmi. Nastajale so v obdobju avtoričinih študentskih let, čeprav jih ustvarja že iz otroštva. V tej pesniški zbirki piše o naravi in o tem, kako narava »zacumpra« človeka in s tem ves svet postane njegov, piše o poti, ki jo ustvarjajo življenjski koraki in ne usoda, piše o času in ko čas postane nepomemben in trenutek vsemogočen, piše o življenju, v katerem je ljubezenska sla lahko sreča, in ob pogledu starca najde moč in v strahu izziv in hkrati v porazu nauk. V zbirki razkriva, zakaj njej osebno ogenj ne opeče roke in solza ne rani srca. V skrivnostno culico v bistvu skriva veselje, zavito v žametno poezijo, kjer bralca čaka skrivnost, a ta skrivnost se ga bo dotaknila šele, ko bo pripravljen nanjo. Tako je svojo poezijo opisala sama. Izpostavlja pa tri pesmi. Prva je Borboletta, ki ponazarja življenje takšno, kot je. Ne le grdo, ampak tudi lepo. »POLETIVA« je v knjigi edina ljubezenska pesem. O pesmi Prijatelj pa pravi: imamo življenje, ljubezen in prijateljstvo, kaj je lepšega?! Polona v prostem času tudi fotografira, 40 fotografij je natisnjenih v tej pesniški zbirki. Ukvarja se s športom, posebej pa uživa med plesom z ognjem na ognjenih predstavah.

V Port pubu v Trobljah pri Slovenj Gradcu je bil zanimiv multimedijijski projekt ORAN GUT TANZ. Na plesno glasbenem večeru sta nastopila techno DJ Luygi Van z Mute in glasbena skupina Zircus iz Slovenj Gradca. Luygi Van je že izdal plošče za različne založbe: Paradigme EP, Evil Deception iz Švedske, Kazumi (Nemčija) in Spore iz Anglije. Del dogodka je bila razstava slikarskih in kiparskih del Margarete Selene iz Ljubljane in Marka Štruca iz Mislinje. Videti je bilo tudi iluzionistični show s kartami in vrvicami Ful trotlov iz Slovenj Gradca.

Marko živi in ustvarja v osrčju Savinjske doline ujet med Pohorjem in Uršljo goro. Zanj je pomemben trenutek, pa naj bo lep, čaroben, ali vsakdanji. Ustvarja v afektu. Tako lahko ob njegovih delih začutimo popolnoma različne ozi-

roma subjektivne oblike, prizore, dogodke, ki jih predstavlja v smislu figuralične. Margareta Selena razstavlja energetske slike, mandale. Je diplomantka Visoke Šole za Risanje in Slikanje – Arthouse v Ljubljani. V svojem delu raziskuje psiho-fizično delovanje kompozicije. Ključni pomen pripisuje barvi, saj ta nosi temeljno sporočilo podobe, njen čustveni naboj. Najpogostejši motivi so matematične narave, fraktalni, abstraktni in simetrični vzorci, združeni v urejen kaos.

Mestna občina Slovenj Gradec je skupaj z Krščansko adventistično cerkvijo na dan reformacije, naš državni praznik, v cerkvi sv. Duha priredila proslavo. Nastopili so združeni moški pevski zbori Fran Berneker iz Starega trga, Šmartno iz Šmartna pri Slovenj Gradcu in Ponikva iz Ponikve pri Žalcu pod vodstvom zborovodje Janeza Koleriča, pa glasbeni sestav skupine mladih iz Krščanske adventistične cerkve. Slavnostna govorca sta bila župan MO Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar in predsednik Krščanske adventistične cerkve mag. Zmago Godina. Hkrati so odprli razstavo, ki zajema okoli dvajset različnih eksponatov prevodov Svetega pisma, med njimi tudi faksimile Dalmatinske Biblije.

štajercem. Fevdalci iz okolice Slovenj Gradca so že leta 1528 za svoje dušeskrbstvo poklicali iz Volšpreka protestantskega predikanta Kaufmana. Verske obrede je opravljal v hiši graščaka Sigmunda Gaisrucka tudi za meščane. Prav v času protestantizma je Primož Trubar v svoji knjigi leta 1577 (pred okroglimi 430. leti) prvi zapisal slovensko ime za naše mesto »v Slovenskem Gradcu«, torej ne več Windischgraz. Velika vizitacija na Štajerskem je leta 1561 ugotovila, da je že dve tretjini dežele protestantske. Podobno se je reformacija utrdila na Koroškem in na Kranjskem, kjer so deželni stanovi poklicali Primoža Trubarja iz Nemčije z nalogo, da organizira kranjsko protestantsko Cerkev in njeno šolstvo.

Primož Trubar ni bil niti Luther niti Calvin. Bil je samonikla narava, močna osebnost in organizatorski duh. Izoblikovala se je posebna slovenska smer v protestantizmu – Trubarjeva smer. Ko je nekoč cesar Franc Jožef razpredal misli o tem, kako da mora biti slovensčina silovito zaostal jezik, ga je Matija Murko tehtno in vljudno zavrnil z golj

Trubar snuje cerkveno organizacijo, mrzlično načrtuje, skratka evropeizira svoje ljube Slovence v znamenju časa. Njegovo delo priča tako o versko-reformacijski kot humanistični vnemi: slednja se kaže zlasti skozi skrb za večjo izobrazbo obupno provincialnih rojakov. Piše samo za Slovence in zavrne misel nekdanjega koprškega škofa in nato uglednega protestantskega diplomata Petra Pavla Vergerija o širšem južno-slovanskem knjižnem jeziku. Leta 1560 Primož Trubar piše v Nemčijo pismo o mejah slovenskega jezika in s tem slovenske kulture, ki pozneje postanejo meje slovenskega naroda. Trubar načrtno skrbi za Dalmatinsko šolanje, ki je usmerjeno proti enemu samemu cilju: v pridobitev kompetentnosti za prevod celotnega Svetega pisma. Originalen primerek Dalmatinske Biblije je shranjen v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika na Ravnah na Koroškem.

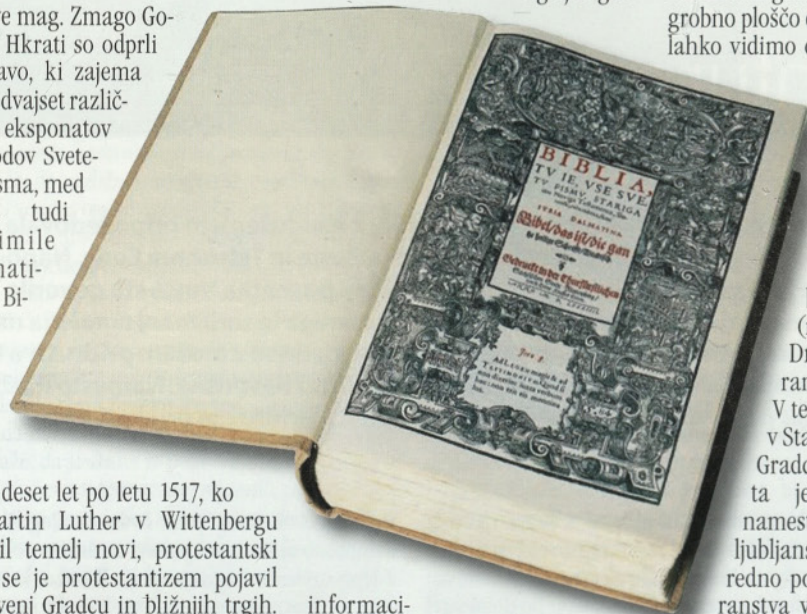
Protestantizmu in reformaciji je sledila protireformacija. Na ozemljih, kjer zemljiški gospod, ni bil protestant, so protestantsko vero prepovedali. Ta prepoved naj bi pri nas zadela graščaka Gaisrucka. Nagrobno ploščo enega od Gaisruckov lahko vidimo danes v cerkvi svete

Elizabete v Slovenj Gradcu. A grožnje niso pomagale, saj si je slovenjgraška gospoda nato dobila novega protestantskega duhovnika. Tudi v bližnjem Guštajnu (na Ravnah) in v Dravogradu se je luteranstvo silno razpaslo. V tem času je bil župnik v Starem trgu pri Slovenj Gradcu Boštjan Vokalič, ta je nadvojvodovemu namestniku v Gradcu, ljubljanskemu škofu Janezu redno poročal o stanju luteranstva v Slovenj Gradcu in okoliških trgih. Leta 1593 poroča Vokalič o novih spletkah plemstva. Sektaški protestantski predikant se je s pomočjo plemstva baje zopet prikradel v mesto in ima tu svoje bivališče, krščuje, obhaja in veže zakone. Škof naj jim naloži občutno kazen in zagrozi z izgubo mestnih privilegijev, če ne odpravijo tega in vsakega sektaškega pridigarja. Prav ta pregon protestantov, ta protireformacija, je povzročila, da je bilo izgnan del domačega plemstva. Takrat smo Slovenci izgubili mnogo svojih plemičev in na njihovo mesto so se priselili drugi,

ki so prišli iz nemških dežel. Tudi to je bila izguba za slovenski živelj in pospešitev germanizacije. Kmetje pa so se bolj držali tradicije, stare krščanske vere. Mnogo od njih je bilo zelo veselih, da je bilo luteranstvo zatrto. Kmetje iz okolice Uršlje gore so v tem veselju lastnoročno za zahvalo v zmagi nad protestantizmom zgradili najvišje ležečo katoliško cerkev na Slovenskem, cerkev sv. Uršule na Uršlji gori. Predana svojemu namenu je bila leta 1600, ko jo je posvetil sam ljubljanski nadškof Tomaž Hren.

Razpis Informacijske pisarne, ki deluje v okviru Občine Dravograd in Turističnega društva Dravograd, je spodbuda ustvarjalcev, da poiščejo posebnosti in značilnosti Dravograda in Koroške, ter jih prenesejo v svojstvene izdelke. V razstavnih prostorih Info-pisarne v Dravogradu je na ogled razstava najboljših osmih z naslovom »Spominek Dravograda«. Prevladujejo spominki iz gline in tekstila, v katerih se prepletata posebnost motivike z materiali in uporabnostjo. Na podlagi kriterijev likovno – estetske vrednosti izdelkov, prepoznavnosti identitete območja in tržne naravnosti se je komisija odločila, da bo sklad za spominek, ki znaša skupaj 1480 evrov, enakovredno razdeljen na tri dele, najboljše tri spominke: »unikatna keramična kolekcija« Saše Djure Jelenko in Darje Črešnar z motivom poslikanega lesenega stropa cerkve sv. Duha, »SPIL – zabavna igra s petimi simboli Dravograda« Igorja Bahorja in Jane Škerjanec (v keramiko vtisnjeni simboli Dravograda in Koroške združeni v zgodbo s figuricami v obliki belega jagnjeta, libeliške kostnice, Trotovega znamenja, žitnih ostrvi in smreke, povezane v preprosto zabavno namizno igro za pet igralcev) ter »Hribovski koroški predpasnik« Silve Dravšnik (ročno tkan, sodoben uporaben izdelek z motivi predpasnika ženske noše iz Dravograda in hribovite gozdne pokrajine Koroške).

informacijo o dejstvu, da ta naš jezik vendar premore prevod Svetega pisma, te temeljne knjige kulture ne le evropskega prostora, že iz istega stoletja kot nemščina. Trubar začenja svoj Katekizem v letu 1550 z besedami, v katerih je bila usoda. Ni šlo več le za človeško odrešenje nasploh, temveč tudi in še posebej za povečanje vseh Slovencev. V tem je bistvena novost glede na univerzalistični srednji vek, in zavoljo tega tudi ves povzdig naše besede, ki je namenjena ljudem vseh stanov. Vse povezuje božja beseda, ki se začne razodevati skozi narodne jezike.

Romunska avantura 2007

Popotniški dnevnik Erike Hriberšek

Moja draga prijateljica iz študentskih let, Anka in Štef, sta ob vsakem našem srečanju z navdušenjem pripovedovala o zanimivih potovanjih, ki sta jih v zadnjih letih doživljala s člani Planinskega društva Pošte in Telekomu Celje. Napolitila sta me tudi na spletno stran in mi pokazala zanimivosti s čudovitimi fotografskimi posnetki. Vmes sta govorila o Renatu, ki je kot turistični vodič sposoben uresničiti njihove želje po odkrivanju znanega in tudi manj znanega na teh potepanjih. Ob zadnjem srečanju pred kakšnimi tremi meseci sta omenila možnost, da se z možem pridruživa tej vsekakor drugačni izletniški skupini pri odkrivanju Romunije. Priložnost me je v trenutku navdušila. Namesto moža, ki težje prenaša vožnjo z avtobusom, se mi je, sicer po prvotnem oklevanju, kot sopotnica pridružila prijateljica Eva.

2. del

Torek, 26. junij 2007

Spanje zopet povrne dobro voljo in po zajtrku smo pripravljene na nove dogodivščine. Na avtobusu izvemo, da ima kraj čez 100 izvirov tople vode s 60 stopinjami C in je tako zelo podoben termalnim vrelecem v Pomurju ter da si bomo ogledali bližnji rudnik soli, kjer zelo uspešno, menda kar 80-odstotno, zdravijo astmatska obolenja. Plačamo vstopnino in se po skupinah z majhnimi rudniškimi avtobusi odpeljemo 240 m v globino. Zvemo, da so zaposlene v zadnjih letih zmanjšali za več kot dve tretjini in da izkop poteka kakšnih 8 m pod nami. Evino znanje madžarščine je tokrat več kot dobrodošlo, saj nam prijazen madžarsko govoreči šofer poleg uradnih podatkov o rudniku zaupa tudi marsikaj o sebi in o življenju v Romuniji pred in po Ceausescu. Pravi, da v materialnem smislu ni nič boljše, le da so sedaj svobodni. Pove nam zanimivo zgodbo iz svojega življenja, ko je

družinski proračun izboljševal s krajo nafte iz naftovoda, ki jo je po desetkratni ceni na črnem trgu prodajal v Bukarešti in ga je z opozorilom, naj v 24 urah neha s tem početjem, sicer bo dobil strel v glavo, rešil dober znanec, ki je delal v Ceausescovi tajni policiji. Najprej si ogledamo biserico, ki je izklesana v rudniško dvorano, potem se sprehodimo po drugih dvoranah, kjer srečujemo množice ljudi pri športnih aktivnostih, skupinski telovadbi ali samo pri dihanju zraka z veliko koncentracijo soli. Spoznava se s Stanetom, ki si tudi zapisuje dogajanja na izletu, vendar je on za razliko od mene, ki to počenjam za svojo dušo in morebiti za prijatelje, ki jih to zanima, eden od uradnih zapisovalcev skupine. Povabi me na kavo v rudniškem bifeju in ta mi po kratki noči zelo prija. Kupim še spominček, sol v lični celuloidni embalaži, in že se odpravljamo na površje, ko resnično začutimo vzpon za tistih 240 m višinske razlike.

Z avtobusom se vračamo v smeri mesta Onești

in se nato obrnemo proti Brasovu. Pogled skozi avtobusno okno zopet ponuja zanimivo pokrajino z lepo urejenimi žitnimi polji, koruzo, krompirjem, sladkorno peso in zeljem. Njivske parcele so manjše kot v pokrajini Maramureș, zaradi raznolikosti kultur se barve prelivajo iz temno zelene v zeleno in v vse nianse rjave. Ob cesti so ponovno drevoredi, kjer so drevesa spodaj do višine kakšnega metra premazana z apnom. Med potjo nas Renato pripravi na ogled srednjeveškega dvorca v transilvanskem mestu Bran, v katerem je živel plemič Vlad Tepeš, znan kot strašni grof Drakula. Rodil se je v kraju Sighișoara leta 1431. Z Brana, kjer so ga imeli zaprtega, je bil leta 1462 prepeljan v Budimpešto, ubit, njegovo glavo pa so kot dokaz usmrtitve odpeljali turškemu sultanu, telo pa vrnilo v Bran. Izhajal je iz rodbine Besarabov. Oče, imenovan Drakul - zmaj ali tudi hudič je sina Drakula - je malega zmaja poslal na šolanje v Turčijo. Ko je očeta ubil turški sultan, se je Drakula

vrnil, s 16. leti prevzel prestol Vlaške in začel svoje krvavo obdobje revanšizma. Kot vladar je bil neusmiljen pri pobiranju davkov in si tako pridobil oznako, da ljudem počasi pije kri. Kot vojskovodja in strateg pa je bil nepojmljivo krut mučitelj, ki je svoje sovražnike žive nabijal na kole iz z njih vlekel kožo. Ljudska domišljija ga je spremenila v krvo-sesa, vampirja Drakulo, o katerem je napisanih in posnetih okrog 110 romanov ter filmov. V skrivnost je zavil tudi njegov grob. Legenda pravi, da so ga po mnogih letih odkopali, vendar naj bi namesto njegovih kosti v grobu ležale goveje.

Prispemo v Bran, vidimo Drakulov grob, kumpimo vstopnice za ogled gradu in precej časa čakamo na lokalnega vodiča, ki menda pije kavo. Naveličamo se in kar sami začnemo z ogledom. Grad, zgrajen na skalni vzpetini, resnično vzbujaa občutke nelagodja. Prehodi in stopnice med prostori so ozki, lesena tla škipajo. Grajska oprema je lepo ohranjena in vse je pod video nadzorom. Med drugim si ogledamo tudi celico, kjer je bil Vlad Tepeš - grof Drakula - zaprt, preden so ga odpeljali na morišče, in se po krožni poti vrnemo na prosto. Ker si grad Bran letno ogleda okrog 400.000 ljudi, je temu prilagojena tudi okoliška ponudba spominkov. Stojnice ponujajo nešteto kičastih spominkov z vampirskimi motivi, majice, skodelice, kipece. Tudi oprema v bližnjem bifeju je v barvi krvi in v obliki krste.

Zopet smo v avtobusu in vračamo se proti Braşovu, ki ga imenujejo tudi vrata Transilvanije. Sprehodimo se po središču tega čudovitega srednjeveškega mesta, nastalega v 12. stoletju, ki je danes univerzitetno mesto s 300.000 prebivalci. Ogledamo si, žal samo od zunaj, največjo evangeličansko cerkev v Evropi, imenovano tudi črna cerkev, ki so jo začeli graditi leta 1435. Mesto ima razvito vso infrastrukturo, od sodobnih trgovin in letališča, do različnih fakultet in osemnajstih gledališč, vendar mu je uspelo ohraniti utrip starega mestnega jedra. Prav to, novo v starem, mu daje značaj urejenega in čistega evropskega mesta.

Do kraja četrtega prenočevanja tokrat ni preveč daleč. Z Veroniko med vožnjo razdeliva nekaj našega vina. Pomaga nama še en Martin, ki sedi za avtobusno kuhinjo. Torej so v skupini kar trije možakarji s tem imenom. Po melodiji govora sklepam, da mora biti nekje iz mozevih krajev. In res se izkaže, da je doma iz Belih Vod nad Šoštanjem. V pogovoru najdeva precej skupnih znancev, kar ga prijetno preseneti. Od srca pa se nasmeji mojemu odgovoru na vprašanje, zakaj moža ni z mano. Nisem ubil boga, da bi moral deset dni trpeti v avtobusu! - je namreč Lojzova izjava glede daljših potovanj z avtobusi.

Ponovno se povzpneemo v Karpate na 1000 m nadmorske višine. V Sinai nas čaka namestitev v hotelu Anda. Štiri zvezdice so s svojo ponudbo prijetna sprememba. Večerja mine ob prijetnem klepetu. Zunaj se pripravlja nevihta, zato se z Evo odpraviva v sobo in izkoristiva vsa ponudbo sveže in čiste kopalnice. Skušam zaspati in spati, kar mi to noč slabše uspeva.

Sreda, 27. junij 2007

Jutranji sprehod po ulici razkrije čudovito arhitekturo individualnih zgradb. Žal jih je nekaj zapuščenih in tudi zanemarjenih. Prtljago pustimo v sobah in se po zajtrku peš odpravimo na ogled

Ceausescuva palača - parlamnet je za Pentagonom druga največja zgradba na svetu.

dvorca Peleš, ki naj bi bil od hotela oddaljen kak kilometer. Nad nami se začno zbirati oblaki, ki so čedalje bolj zlovešči. Kmalu se razdivja nevihta in pred dežjem nas rešijo prijazni uslužbenci bližnjega hotela, ki nam dovolijo vedriti v njihovi avli. Lije kot iz škafa, nato se oblaki počasi začno umikati. Še krajša pot navkreber po tlakovani cesti med drevesi s sveže polomljenimi vejami in pred nami se pokaže lepoteč, ki ga lahko samo sanjaš. Mojstrovina v nemškem renesančnem slogu, ki je nastajala od leta 1857 do leta 1914 in je bila poletna rezidenca kralja Karla I. in njegove žene Elizabete. Prvi arhitekt je bil Avstrijec, ki je v dvorcu že od vsega začetka zasnoval elektriko, vodo, ogrevanje in kanalizacijo, zgradbo pa je dokončal češki arhitekt, ki ji je dal vso zunanjo impozantnost. Za vstopnino plačamo 12 lejev in lokalna vodička nas popelje v notranjost, kjer že v sprejemnici, ki predstavlja vso rokodelstvo Romunije, pozabimo zapreti usta. Pridemo do kopije krone Karla I. - original hranijo v muzeju v Bukarešti - in si ogledamo popoln, 100 kg težak oklep iz začetka 16. stoletja, ki so ga uporabljali za viteške igre, in sabljo za sekanje glav, prav tako iz 16. stoletja, na kateri je v gotici zapisano: Komur meč odseka glavo, ti bog da večno življenje! Ob tem me malo presune in razmišljam o skladnosti tega napisa s krščansko moralo.

Opozorjeni smo, da so vsi kamini in dvorcu le imitacija, saj je v njih centralno gretje.

V mali orožarni vidimo razno orožje iz različnih držav sveta, ki je bilo namenjeno za parade in druge posebne priložnosti in ne za vojno.

Posebno doživetje je kraljeva soba, kjer je vso oprema iz orehovine in je bila izdelana v Hamburgu. Delovna miza je ob oknu, poleg je prostor za kratke obiske in avdienco. Karel I. je državo vodil 48 let. V sobi je tudi več portretov, med njimi je najprisrčnejši s princeso Mariano, ki je pri štirih letih umrla za škrlatinko. Kraljevo vejo je nadaljeval nečak Ferdinand.

Pridemo v biblioteko, ki je v kraljevem času premogla 10.000 knjig v pomembnejših svetovnih jezikih: angleščini, nemščini, romunščini in francoščini. Oba s kraljico, ki je umrla leta 1914, sta govorila vse navedene jezike.

V nadaljevanju ogleda sledijo nova presenečenja. V sobi za literarne večere, ki jih je prirejela kraljica, je pohištvo iz tikovine in je darilo indijskega princa kraljevi družini. V dvorani za sprejeme vidimo muransko steklo, kopije Michelangelovih umetnin ter opremo iz tikovine in ebenovine. Naslednja dvorana je delo nemških mojstrov. Jedilnica je lahko sprejela 36 ljudi. Tretji salon je v

Pogled z glavnega balkona na avenijo, kjer naj bi na koncu stal Ceausescujev spomenik.

Sedež romunske pravoslavne cerkve.

Curtea de Argeş - samostan v obnovi, kjer je pokopana kraljeva družina.

mavrskem slogu. Vidimo tudi turško sobo z nepogrešljivo šišo, pa kino in gledališko dvorano s 60 sedeži ter stropne poslikave Avstrijca Gustava Klime. Ob koncu izvemo tudi, da je dvorec že tedaj premogel dvigalo za 2 osebi z liftboyem.

Napolnjeni z lepotami Peleša se z avtobusom in šoferjem Maksom, ki sta nas prišla poiskat v bližino dvorca, vrnemo v hotel Anda. Izkoristimo kopalnice, naložimo prtljago in okrog 13. ure zapustimo prelepo Sinaio. Iz Karpotov se tako zopet

Etnografski skansen v Bukarešti.

spustimo nižje, tokrat na Vlaško, in po več urah vožnje proti večeru prispemo v glavno mesto Romunije Bukarešto. To je najbolj vroč dan našega potovanja. Na digitalnih oznakah, ki nad cesto prikazujejo datum, uro in temperaturo, slednja kaže 50 stopinj. To je seveda na soncu. Ob prihodu pred hotel Capitol v središču Bukarešte izstopimo iz prijetno hlajenega avtobusa in v nas butne neznozna zunanja vročina. Hotel s tremi zvezdicami je star, vendar lep, s posebno patino. Prtljago odnesemo v sobe. Z Evo sva tokrat v petem nadstropju povsem neke v kotu, kjer pogled na nič kaj čisto dvorišče preventivno zakriva motno okensko steklo. Vroče je kot v peklju. Mudi se, ker imamo pred večerjo v načrtu še ogled mesta, zato se samo osveživa in niti ne pomisli, da bi bilo pametno odkriti, kje se skriva klimatska naprava.

Renato nas je že po poti opremil z osnovnimi podatki o Bukarešti kot glavnem mestu in industrijskem ter ekonomskem središču Romunije, ki leži ob bregovih reke Dambovita in ima skoraj 2 milijona prebivalcev. Po evropskih standardih Bukarešta ni staro mesto, saj zgodovinarji domnevajo, da je bila ustanovljena šele leta 1459. Od tedaj se je mesto zelo spremenilo, leta 1862 je postalo glavno mesto Romunije in se postopno uveljavilo tudi kot kulturno središče. Mestno arhitekturo predstavljajo zgradbe raznolikih slogov različnih zgodovinskih obdobj. Med seboj so pomešane zgradbe iz komunističnega obdobja, moderne, baročne itd. V obdobju med dvema vojnama je elegantna arhitektura elitnejše mestne četrti Bukarešti prisluzila naziv Vzhodni Pariz. Čeprav so

bile mnoge zgradbe in področja zgodovinskega središča uničene med 2. svetovno vojno, ob potrehih in nato s strani Ceausecujevega režima, jih je mnogo dobro ohranjenih.

V avli hotela nas že čaka lokalni vodič, simpatični Luciano, ki nas popelje na panoramski ogled Bukarešte. Vidimo Bulevar Viktorija, Univerzitetni trg, Glavni trg s kipom Mihaela Hrabrega, nov hotel Intercontinental, Trg revolucije, Ekonomsko fakulteto iz leta 1916, kopijo Rimske volkulje kot darilo iz Rima. Tudi Luciano nam pripoveduje o Bukarešti kot Vzhodnem Parizu, saj je razcvet doživela v času 48-letne vladavine Karla I., ki je bil zaljubljen v Pariz in s takratno modo posnemanja naredil marsikaj, tudi Slavolok zmage. Po Karlu je prestol prevzel njegov nečak Ferdinand, za njim Karel II., leta 1945 pa pridejo osvoboditelji Rusi in kot pravi Luciano, pozabijo oditi.

Skupaj si ogledamo etnografski skansen, kjer je na enem prostoru zbrano in predstavljeno romunsko podeželje z raznoliko arhitekturo in načinom življenja v različnih pokrajinah te velike in zanimive države.

Iz muzeja na prostem naredimo še krog po mestu, si ogledamo grško katoliško cerkev in sedež romunske pravoslavne cerkve, največ pozornosti pa vodič med vožnjo in tudi med sprehodi do obeh ogledov namenja opisu vladne palače, ki jo je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja z žulji svojih državljanov dal zgraditi diktator Nicolae Ceausecu in je za Pentagonom druga največja stavba na svetu. Na vprašanje, kaj in kdo je bil Ceausecu, Luciano naredi kretnjo z roko, ki

ponazarja kačo. Njegovega prvotnega poklica ne pozna. Pove pa nam, da je bil zaprt skupaj s komunističnim voditeljem Gheorghiem Dejem, ki ga je vzel v svoje varstvo in mu po vzponu komunistov leta 1947 omogočil začetek politične kariere. Po Dejevi smrti je Ceausecu leta 1965 najprej postal sekretar romunske komunistične partije, dve leti pozneje pa tudi državni voditelj. Sprva je bil zaradi politične usmeritve, s katero se je odkrito uprl SZ, precej priljubljen. Leta 1974 so ga izvolili za predsednika. Medtem ko je na zunaj vodil neodvisno politiko, je doma s pomočjo svoje tajne policije strogo zatiral svobodo govora in medije in ni dovolil nobene kritike režima. Z nesmiselnimi industrijskimi projekti se je čez mero zadolžil in z zaukazanim izvozom večine kmetijskih pridelkov in industrijskih proizvodov povzročil hudo pomanjkanje hrane, goriva, zdravil in drugih nujnih življenjskih potrebščin ter Romunijo potisnil v revščino. Gojil je tudi močan kult osebnosti in na pomembne položaje postavil ženo Eleno in sorodnike. Z megalomanskimi gradbenimi posegi, med katere spada tudi vladna palača, je povsem spremenil središče Bukarešte. Zaradi gradbenih projektov je porušil več samostanov in cerkva, pa tudi mnoge vasi je zravnal z zemljo, njihove prebivalce pa naselil v blokovska naselja. Porušeni sakralni objekti, ki zelo vernim Romunov mnogo pomenijo, so precej pripomogli k padcu njegovega režima, ko je med uporom decembra leta 1989 na stran demonstrantov stopila tudi vojska. Diktator je skušal pobegniti, vendar so ga ujeli in zaradi množičnih pobojev in drugih zločinov usmrtili

25. decembra 1989.

Vrnemo se v hotel. Z Evo najdeva klimatsko napravo, ki je skrita za zavezo in tako vsaj malo omiliva neznosno vročino. Večerjamo v elegantni restavraciji, katere detajli me spominjajo na kavarno Astoria v mojih mariborskih študentskih letih. Ker smo v samem centru mesta, si zaželiva malo sprehoda, vendar naju še vedno peklena vročina, pomešana s smradom izpušnih plinov, že po desetih minutah vrne v varno zavetje hotela. Zrak v sobi je ob ropotajoči klimi nekoliko znosnejši. Eva gre na hodnik klepetat z Božo in Anko, jaz pa zaspim kot top.

Četrtek, 28. junij 2007

Kovčki so pospravljeni in pripravljeni na nadaljevanje poti. Zajtrk. Prijateljico Anko objamem in ji voščim, saj ima rojstni dan. Darilo, ki ga od doma vozim s seboj, bo dobila pozneje. Renato nas obvesti, da je uspel urediti ogled vladne palače. Prebijemo se skozi mestni vrvež, parkiramo, vendar nam vstop zamaknejo za eno uro. Na Anki no pobudo izkoristimo čakanje in pri avtobusu z metaxo in petjem nazdravimo njenemu prazniku. Odločim se, da ji predam darilce, Kreslinovo knjigo Povest o Beltinški bandi z DVD-jem arhivskih posnetkov. Upam, da sem jo razveselila.

Pred vstopom nas temeljito pregledajo. Postopek je enak kot na letališčih. Dobimo simpatično vodičko Andreo, ki nas popelje skozi delček te megalomanske zgradbe. Prefinjenemu razkošju ni konca in kraja, pa vendar me ob ogledu tega bogastva stiska pri srcu. Gre za čez 320.000 m² razkošno opremljenih prostorov, stopnišč in dvoran za različne namene z najdragocenejšo unikatno opremo od vsepovsod. Andrea nam pokaže tudi tloris palače, prikazan na tleh ene od dvoran v miniaturni obliki. Imamo srečo, saj pravkar čistijo dvorano z izhodom na glavni balkon, ki je zato odprt. Od tam imamo razgled na Bukarešto, kakršno je ustvarjal Nicolae Ceausescu z vizijo, da bo na koncu avenije nasproti palače postavil svoj spomenik. Ni mu uspelo. Obubožanemu in lačnemu ljudstvu je prej prekipelo.

Pri Lucianu smo dobili podatek, da naj bi bila glavna snovalka oziroma arhitektka tega čudeža ženska, ki je bila ob izdelavi projekta stara 27 let, in naj bi še vedno delala v vladni palači, saj kot avtorica pozna tudi tisto, kar je pod zemljo in pred javnostjo še vedno skrito. Podatke o podzemnih prostorih in njihovi vsebini, ki bi naj jih bilo menda še toliko kot nad zemljo, ima le romunska vojska. Andrea o teh skrivnostih ne ve povedati ničesar, doda le, da je pri projektu gradnje poleg idejne avtorice sodelovalo še okrog 40 arhitektov.

Vladno palačo zapuščam s čudnimi občutki. Sama pri sebi jih označim kot strašljivo lepo doživetje.

Proti poldnevu nadaljujemo pot v smeri mesta Pitești, kjer med drugim izdelujejo avtomobile dacie. V avtobusu je prijetna temperatura, vendar so postanki potrebni tako nam kot šoferju. V glavnem se ustavljamo na bencinskih črpalkah, kjer po navadi najdemo solidna stranišča, v bifejih pa kavo, hladno pijačo in predvsem vodo. Na tokratnem postanku Anka za svoj rojstni dan ponudi pražene orehe, lešnike, mandeljne in prepečenec, vinogradnik Ivek pa iz petlitrške platenke spretno toči naše domače vino, ki sem ga vzela s

Evangeljičanska cerkev v Sibiu iz leta 1520, kar je samo 3 leta za tem, ko je 31. oktobra 1517 Martin Luther na vrata cerkve v nemškem Wittenbergu pribil 95 tez, s katerimi je opozoril na nepravilnosti v takratni katoliški cerkvi in s tem sprožil reformacijski val.

Obiskovalce Sibia - Hermanstadta pozdravi informativni pano, ki vas seznanja, da ste v evropskem mestu kulture 2007.

Ciganke v pisanih oblačilih v mestu Mediaș.

sabo. To se ni najbolj ohladilo, pa tudi vročina ga v plastičnih kozarcih hitro pogreje, vendar ga kljub temu z užitekom spijemo.

Eden od ciljev tega dne je mesto Curtea de Argeș, ki je bilo v 14. stoletju prestolnica Vlaške. Ob poti so posebna zanimivost obcestni kamni, ki sporočajo število kilometrov do naslednjega večjega kraja. Opazujem vaško arhitekturo, ki postaja bolj individualna. Vsaka posamezna hiša ima tudi ohišnico. V mestu Curtea de Argeș srečamo pogreb. Pokojnika nesejo v odprti krsti, kar je za nas nenavadno. Z avtobusa vidimo, da je mrlič moški. Najprej si ogledamo cerkev, okoli katere so vidne arheološke ostaline prvotne naselbine, nato pa še samostan, kjer je pokopana kraljevska družina, tudi Karel I. in kraljica Elizabeta.

Nadaljujemo pot in tokrat si Maks zasluži velik aplavz, ko nas preko plazovitega terena varno spravi na asfaltirano cesto in z manevrom privarčuje približno 100 km.

Pred naslednjo - šesto prenočitveno lokacijo nas čaka še ogled mesta Sibiu, ki si z Luxemburgom deli laskavi naslov evropsko mesto kulture leta 2007. Šele ko se povzpnejo za obzidje in stopimo v osrčje mestnega jedra, lahko vidimo, da je to povsem upravičeno. Nepremična kulturna dediščina je ohranjena v vsej svoji prvotni lepoti, utrip mestnega jedra da slutiti prisotnost obiskovalcev od vsepovsod. Mesto Sibiu ali Hermannstadt je bilo zasnovano leta 1002, ko je bil dvorni učitelj Hermann zaradi ljubezenske avanture z dvorjanko Gizelo izgnan z dvora in si je postavil prvo hišo iz lesa. Kmalu so mu sledili tudi drugi in tako je nastajalo naselje. Današnji Sibiu ima dva trga, katoliško in grško katoliško cerkev ter najstarejšo evangeličansko cerkev iz leta 1520, pred katero je spomenik nekega Teutscha, verjetno reformatorja. Kot evangeličanko me seveda zanima, kdo naj bi bil tale Teutsch, vendar Renato kljub intenzivnemu listanju po razpoložljivi literaturi tega ne uspe ugotoviti. Mi pa obljubi, da bo to vsekakor storil doma. Zanimivost mesta je tudi most lažnivcev, ki se pod vsakim, ki stopi nanj in ima nečedne misli, podre. Pod nami se ni!

V mestu je do petega leta starosti živel tudi Vlad Tepeš - Drakula, ki je od tod odšel na šolanje za janičarja. Pozneje je bil najbolj okruten do Sasov in Turkov.

V mesto Mediaș prispemo proti polnoči, pa vendar nas v hotelu Central počakajo in potrpežljivo postrežejo z večerjo. Ta je pač klasična, kot vse do sedaj - na žaru pečena perutnina in svinjina, ocvrt krompir in zeljna solata. Dobimo pa tudi sladoled, okrašen s papirnatiim dežnikom. Skupno prisotnost izkoristi Renato, ki Anki vošči za rojstni dan in ji preda šaljivo darilce, skodlo za leseno kritino, ki jo vozimo že iz pokrajine Maramureș. Veronika jo je lepo opremila z ornamentami, Viki pa je v času, ko sta Anka in Štef na avtobusu sladko spala, poskrbel, da smo se vsi podpisali. Anka za naše omizje naroči muškato otonek. Nazdravimo, popijemo in se odpravimo v sobe. Hotel je star, kopalnica nudi le najnujnejše, brisače so sive. Ugotovim, da so moji prastari udobni in zračni sandali po intenzivni večdnevni uporabi razpadli do takšne mere, da jih je pametno pustiti v košu za smeti. Eva menda še nekaj časa bere, jaz v trenutku zaspim.

SE NADALJUJE.

Svetloba

Meditacija

Smo morda imeli kdaj opravka z inteligentnim človekom, takšnim, ki pozna zakone univerzuma. Težko ga najdemo, kajti takšnih je malo. Večina je vdana ubijanju, moriji, prepiranju, naučenemu znanju in agresiji.

Da srečamo inteligentno bitje, moramo imeti dobro intuicijo in še kanček poglubljenega uvida v naravo stvari in razumevanje resničnosti. Inteligentni človek poseduje znanje trenutnega in prihajajočega. Ne črpa iz poznanega in tistega kar je naučeno, ampak je zvest poslušanju večnega. Bolj ko je človek zvest naučenemu, tistemu iz preteklosti in tistemu, kar so spoznali in zapisali drugi, bolj pristaja na nekaj, kar morda ni njegovo razumevanje, njegov potencial. Tako živi življenje drugega in pristaja na njegov ritem razumevanja in delovanja. Temu bi lahko rekli, da se nenehno prilagaja nečemu, kar mu morda ni sorodno. Sledi obremenitev s tem, kar mu je tuje. Toda zaradi strahu in ustaljenosti, se končno prilagodi. Zaradi tega pristajanja na vsiljeno, postaja čedalje bolj lažen samemu sebi in okolju. Rezultat takšnega življenja, ki ni njegovo, ampak življenje ustaljene množice, ki se je prodala na trgu suženjstva, je beraštvo. Teh je večina in tako dobimo množico neinteligentnih, ki so recimo lahek volilni plen za tiste, ki so prefrigani, se pravi zviti in dominantni. Takšni so recimo politiki. Prav ti tako imenovani politiki pa so potem izvoljeni od ubogih in zavedenih, rezultat pa je neinteligentni skupek vodstvenih in politično močnih. Tako ostaja svet v tirnicah primitivizma, stalnega nazadovanja in duhovne nemoči. Kako iz tega začaranega kroga, da sami ne bi postali to, v kar nas sili povprečje družbenega in množičnega, da ne bi izgubili življenja v povprečnem in duhovno osiromašenem, ki nas na koncu pahne v neusmiljeno trpljenje. Trpljenje lahko sicer vidimo v vsakdanjem zemeljskem življenju, toda to ni nič v primerjavi s trpljenjem nezemeljskega, ki nas čaka potem ko zapustimo telo. Telo je naša velika danost, toda mi tega ne prepoznamo. Preveč smo vpeti v povprečje čutilnega, hedonističnega in v tiste trenutke, ko iščemo srečo in zadovoljstvo. Vendar tega ne

moremo nikoli najti za večno, kajti venomer se nam izmika in ima naravo minljivega. Mislimo, da smo uživali, pa nismo. Samo inteligentni prepoznajo minljivost užitka in suženjstvo, ki mu kot senca nenehno sledi. Užitek se da prepoznati samo, ko dvignemo zavest do točke, od koder ni več odvisnosti, ne ponavljanja in ne minevanja. Samo tako lahko neznansko uživamo v vsakem trenutku. Takrat nastopi blaženost, ki jo z rojstvom prinese na svet vsak človek. S človekovim rojstvom pride z njim vse božje kraljestvo, v obliki semena, v obliki potenciala. Na nas je samo, da malo raziščemo, se obrnemo v sebe in poskušamo z meditacijo zaliti seme in mu dati možnost rasti. Ta obrat pa zahteva odtegnitev od zunanjega, ne dobesedno, ampak v zavedanju, ki nas potem oddalji od minljivega in iluzornega. Naš um, ki je do sedaj bil obrnjen v zunanje predmete, se počasi pomika v center, v sam izvir našega doma. Svet uma vedno vidi zunanost takšno, kakršna je njegova notranja kvaliteta. Ko vidite politike, ki se pripravajo za oslovo senco, pomeni, da ustvarjajo zunanji svet po svoji lastni notranji podobi. Če hočete videti množico neinteligence na kupu, morate pokukati v kakšen parlament, ali tja ker so doma naučeni ljudje. Polni so znanja, svojega ega, svojega prav in potem mahajo s svojimi umskimi argumenti. Kaj pa naj bi bilo pravzaprav prav? Kakšen naj bi bil odgovor za vsako zunanjo stvar, politično odločitev ali nasploh odgovor za kakršnokoli zadevo? Odgovor je vedno samo eden in to pravilen. Pravilni dogovor prihaja iz območja večnega, ne naučenega, iz globljega ali duhovnega. Duhovni odgovor je vedno resnica in ne more biti kakšna od variant politične stranke ali kakšnega pomembnega strokovnjaka. Predsednik države bi recimo ne smel biti nikoli izvoljen od množice ljudi. Moral bi biti potrjen od zavesti, od zgoraj navzdol in ne od spodaj navzgor. Potem se ne bi zgodilo, da imamo to, kar imamo, kar je bilo izvoljeno od ne-

zavestnega in povprečnega, kajti iz tega se lahko rodi samo temu enako. Če nezavestno ureja zadeve, ki so pomembne za človekovo rast in prav tako za duhovno širino človeka, je rezultat slab, posledice pa takšne, kot jih imamo trenutno na planetu. Človek sam sebi koplje globoko jamo nezavedanja, pristaja na laži, temu pa sledi slabo počutje. Zato mora piti alkohol in kaditi, se drogirati in s tem pokaže na svojo pomehkuženost. Teh mehkužnih in sluzastih je precej, obenem so volilni aparat, ki so ga zviti uporabili za doseg svojega cilja. Ko so pomehkuženi uporabljeni, politični pa izvoljeni, jih izvoljeni ožigosajo, da se na daleč vidi, kateri so pomehkuženi. Trenutno jih vidimo pred gostinskimi lokali zavite v odeje. Gostinci, ki hočejo biti pametnejši od zvutih, iščejo načine, kako prodati čim več alkohola in druge droge, da se na ta način preživijo. Potem mehkužni protestirajo in demonstrirajo, drugi zviteži, ki so v opoziciji, pa to izkoriščajo v svojo korist in pomehkužene podpirajo. Tako dobimo začaran krog, iz katerega lahko izstopimo samo tako, da postanemo močni in zavedni, brez odvisnosti od česar koli. V tej neodvisnosti pa je problem golega obstanka, kako tem nezavednim in zvitim pobrati kakšen euro, da človek lahko preživi. Zunanje ste tako lahko siromak, imate pa zavedanje in lahko imate vsa notranja bogastva, vso nebeško kraljestvo. To pa je že pravo bogastvo, tisto, ki nima narave minljivega in pomanjkljivega, ki ne potrebuje laži in pretvarjanj. Ko ste enkrat na dosegu tega, vas ne more razočarati nihče, saj ste polni znanja in srčnosti, svet pa se vam iz dneva v dan zdi lepši. Ko postane tako lep, da se tega ne da več opisati, postane bleščeč kot Svetloba in harmoničen kot nebeška Glasba. Ta odzvanja iz trenutka v trenutek, vi pa ste potopljeni v melodijo večnega. Ta glasba nadomesti vsako znanje iz preteklosti, vsako umsko tvorbo in celotno neznanje. Vse, kar naredimo v tej blagosti, je odlično in na svojem mestu.

Zen Aj

December 2007

Ana

Oven

December bo še posebej razburljiv in napet. Po 5. decembru boste bolj veseli in sproščeni, prijatelji vam bodo povedali, da jih spet zabavate kot včasih. Ljubezensko življenje bo zacvetelo v sredini meseca, kasneje pa so možni problemi zaradi neodgovornosti, egoizma in površnosti. Planet Mars vam ni naklonjen, kar pomeni, da bo treba nekaj narediti na samokontroli in toleranci. Dobro bi bilo, da ne prirejate preveč zahtevnih zabav, ker boste na božično noč prinesli na mizo veliko kulinaričnih dobrot, ne pa tudi zadosti dobre volje.

Bik

V začetku meseca boste zelo komunikativni, večino poslov boste uspešno opravili. Nekaj kasneje boste težje sprejemali obveznosti. Ljubezen ne bo vaša svetla točka, pod vplivom čustvenega nemira se lahko spustite v zvezo, ki vam bo dodatno zakomplicirala življenje. Nekaj vedrine boste dobili ob pripravah na praznike, toda zaradi povečane nivoje ne bo šlo gladko. Nekaterim bo težave povzročalo zdravstveno stanje, saj bo treba nekaj dni preživeti v postelji. Po Božiču se boste boljše počutili. Imeli boste več energije in malo kaj vas bo vrglo iz ravnotežja.

Dvojčka

V decembru se bodo dobri in slabi vplivi menjali. Razpoloženje bo spremenljivo, do drugih boste precej kritični. Komunikacija niti ne bo tako zelo slaba, vi pa boste v sebi doživljali pravo erupcijo čustev, kadarkoli vam ne bo všeč obnašanje drugih. Proti koncu meseca boste vse bolj razpoloženi in dobre volje. Odnos s partnerjem bo več kot dober, preživela bosta mnoge lepe trenutke. Če imate možnost, pojdite na dopust. To je bilo leto, v katerem ste doživeli mnoge stvari in potrebovali boste nekaj časa, da zberete vtise. Naredite si načrt za prihodnje leto.

Rak

Planeti na nebu bi znali povečati vaše posestništvo, kar pa partnerju ne bo všeč. Zaradi malenkosti se boste pričkali. Razlog vaše nivoje bo, da boste želeli imeti za Božič popoln dom, zato boste gojili prevelika pričakovanja. Vaši domači bodo zadovoljni z vsem kar boste pripravili, zato se ne obremenjujte s popolnostjo. Samski bodo uživali v flirtanju. Zelo izbirčni boste, zato bi vse skupaj lahko ostalo na površnem poznanstvu. Konec meseca vas bo neka oseba zainteresirala do te mere, da ji boste poklonili nekaj več pozornosti in časa.

Lev

Leto se bo končalo s komplikacijami. Sicer boste imeli velike možnosti, da dosežete uspeh v nekem pomembnem projektu, ne boste pa imeli časa, da bi počivali na lovoričah. Večina bo imela več uspehov pri poslu kot v zasebnem življenju, morda prav zaradi prezaposlenosti. Med prazniki imate priložnost, da doma nadoknadite kar ste zamudili. Energije bo bolj malo, vi pa ne boste imeli niti volje, niti moči za kakšno večjo proslavo. Odločite se za intimnejše praznike in jih preživite z družino. Če ste na pragu nove zveze, je to idealna priložnost, da se s svojo ljubeznijo bolj spoznate.

Devica

V decembru si boste končno malo oddahnili. Marsikaj vam bo šlo na bolje. Pravzaprav se zdaj še ne boste zavedali vseh ugodnosti, ki vas čakajo, boste pa uvideli, da ste se premaknili z mrtve točke. Boljše se boste počutili v drugi polovici meseca, še posebno prva dekada Device. Pred vami so velike možnosti, da izboljšate finančno situacijo in da poslovno uspete. Nasmihna se vam tudi sreča v ljubezni, z njo pa prihaja tudi zadovoljstvo. Odprite se in izbrancu pokažite kaj čutite – ne bo vam žal.

Tehtnica

V tem mesecu bo šlo vse počasneje. Obstaja možnost, da zbolite. Poslovne obveznosti boste težko uskladili z zasebnim življenjem, nekaj težav pa je pričakovati v odnosih s sodelavci. Včasih se boste težko zadrževali, da ne izbruhnete. Potrebovali boste nekaj več miru in le redko kdo vas bo razumel. V prazničnih dneh se boste težko spustili. Če se boste ozrli okoli sebe, boste videli, da ni vse tako črno kot se vam zdi. Vaša pasivnost in negativno stališče vam bo oteževalo mesec, zato se poglobite vase, da boste lažje razumeli kaj pravzaprav želite. Konec leta bo idealen čas, da analizirate svoje življenje in se rešite vsega kar vam je odveč.

Škorpion

Zvezde so vam naklonjene. Vaše umske in telesne sposobnosti bodo na višku, imeli boste srečo, zato jo izkoristite na pravi način. V prvi polovici meseca boste bolj razpoloženi za delo, v drugi pa za druženje in za ljubezen. Imeli boste dober občutek, saj boste uspešno združili poslovne obveznosti s privatnim življenjem. V družabnem življenju boste aktivnejši, sploh zvečer, ko se boste šli večkrat zabavat. Takrat vam bo odgovarjala živahnejša zabava. Tudi Božič bo vesel. Izkazali se boste kot dober in duhovit zabavljavec. Morda pa boste praznike preživeli kje v tujini. 1. decembra bo prvi krajec v vašem znamenju, to pa vedno ugodno vpliva na ljubezen.

Strelec

December bo kot za večino ljudi pretekel v prazničnem razpoloženju. Mnogi izmed vas (še posebno tisti, ki mate otroke) boste praznike preživeli nekje izven mesta, v naravi in na čistem zraku. Verjetno nekje v vašem okolju. Ženske tega znamenja bodo postale ljubosumne na osebo iz svoje okolice, zato se bodo za Silvestrovo potrudile zasijati v polnem sijaju. Prav za Novo leto se lahko hudo sprete zaradi tega. Obiskovali boste trgovine in poskušali najti primerne obleke. Samski Strelci bodo precej neobremenjeni kar se Silvestrovega tiče. Imeli boste sicer željo spoznati nekoga posebnega. Čaka vas manjši finančni dobiček.

Kozorog

Že v začetku meseca se boste veselili praznikov. Poskusili boste vse obveznosti končati že prej, samo zato, da bi kasneje čimbolj uživali v zabavi. Tudi želja po gibanju bo velika. Sodeč po planetih boste Novo leto pričakali v nekem osamljenem kraju, v zimski idili, v družbi prijateljev in osebe, ki jo ljubite. Sproščeni boste zabavali svojo družbo, do ljudi boste odprti bolj kot ponavadi. Moški tega znamenja bodo pravi osvajalci ženskih src. Planet sreče, Jupiter je pravkar vstopil v vaše znamenje! Dragi Kozorogi, december bo krasen mesec!

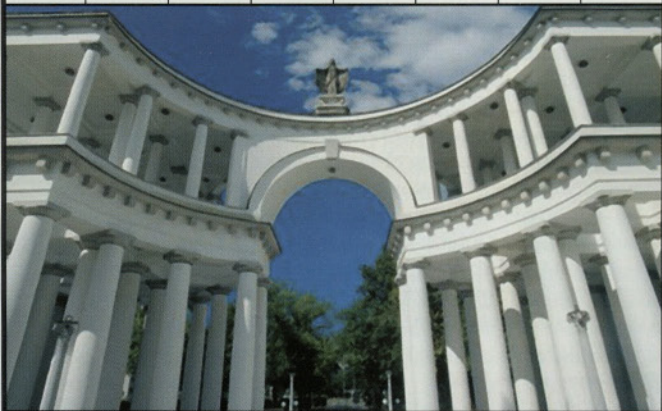
Vodnar

Veliko več pozornosti boste namenili sami sebi in svojim potrebam. Veselila vas bo gneča okoli praznikov, dobro se boste počutili. Situacija v zakonu se bo končno začela urejati, vi pa boste ponovno gradili na zdravih in čvrstih temeljih. Oba bosta spoznala, da nima smisla medsebojno se obtoževati, da bi se izvlekli iz krize, ki že dolgo traja. Tolerantni boste in poskušali boste razumeti razloge partnerjevega obnašanja. Z navdušenjem boste kupovali darila za družino in prijatelje. Najdaljšo noč boste po vsej verjetnosti preživeli s prijatelji.

Ribi

December bo prinesel romantično razpoloženje. Želeli si boste nadoknaditi vse kar ste v preteklosti zamudili. S partnerjem si bosta vzela zase kak prost vikend in ga preživela v zimski idili, podnevi na svežem zraku in snegu, ponoči v nežnem objemu. Svojim podrejenim boste prepustili vso delo in sploh vas ne bo skrbelo. Načrtovali boste skupno praznovanje s partnerjem in povsod boste širili mir. Ob koncu leta boste ugotovili, da ste zadovoljni s svojim življenjem in delali načrte v želji, da bo prihajajoče leto uspešno.

					List	ZADNJA DOMOVANJA UMRLIH	SIN IZAKA IN REBEKE	AMERIŠKI IGRALEC (MICHAEL)	2. IN 1. SAMO-GLASNIK	LASZLO NEMETH	NEMŠKI REŽISER (THOMAS)	SREDINA KITARE	UDARNI DEL ČEPČA	SLOVENSKI KOMORNI ANSAMBEL
					DAN PO PUSTNEM TORKU									
					OZNANENJE									
					OTOČJE V MOLUKIH				IZUMBLA ORJASKA OPIČA	VRSTA POKRIVALA				
					NEMČIJA (SKRAJS.)					ČLAN BALETA				
													SOD. ČEBER	DIŠEČ GRM Z BELIMI CVETOV!
Avtor: LoM	4. SKLON, TOZILNIK	KNJIGA RAZDALJ MED MESTI	NAŠE OB-MOR. KLIM. ZDRAVLISICE	... HAUSEN (KONC. TABOR.)	MESTO V SIRIJI			REKA NA NIZOZEMSKEM				BARJU		
					MESTO NA CIPRU			SELEN				GLADINA, VIŠINA		
... IN EVA					SREDINA OBSIPA						JAKOVA SAMICA			
											IGRALEC NA GAIDO			
RASTLINA ZA DROGE							SLOV. FARMAC. TOVARNINA			ZAŠČITA VARSTVO				
							DOLGOREPA TROP. PAPIGA			AMERIŠKI ATLET (DANNY)				
ČIR NA ŽELODCU					ETNIČNA SKUPINA NA TAJSKEM			ZAGNAN CLOVEK						
								TVOR. BULA, RAZJEDA						
NAŠA MANJŠA KRAŠKA JAMA					(B)ORŠČ				NEGATIVNO NAELEKTRENI IONI					
					ALFRED NOBEL									
GOROVJE V OSREDNJI SAHARI				PRIKAZOVALNIK S TEKOČIMI KRISTALI	SEV. AMER. INDIJANCI				SREDINA FRIDE			ZAPOREDNI CRKI		
					AVSTRAL. PLAV. THORPE				NATRUJ					
ODPADKI TNALA							DOM. ZDRAV. RASTLINA					DOMAČA PRITROILNICA		
							HODNIK (BREZ KONČA)					TEKOČINA V ZILAH		
MESTO NA VZHODU ROMUNIJE					DRAGUTIN HRIBAR			NEMŠKI FILOZOF (FRANZ)	VISOKA IGRALNA KARTA		RDEČI KRIŽ			HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA
					KISIK				JAPON. PESNIK (KIKAKU)					SLOVENSKI TEDNIK
VРАНJE			SPODNJI DEL POSODE				FRANC. IGRALEC (FLANNAN)			VRSTA LOVSKEGA PSA	EGIPČ. BOG. STVARNIK SVETA	ČUVAJ OVCJE CREDE	VEČNO MESTO	
												MEKETANJE		
												SREBRO		
												OČE		
					... GORA (NA ZAHODU HALOZ)									PRIREDNI VEZNIK
					GRŠKA CRKA					RIMSKI VOJ-SKOVODJA (AEITUS)				JOSIP JURČIČ
					CEV (PO MONTER-SKO)					GORA V SRBIJI				

UGANKARSKI SLOVARČEK:

BAADER - nemški filozof (Franz); ENMOTO - japonski pesnik (Kikaku); HARIS - ameriški atlet (Danny); IANCA - mesto na vzhodu Romunije; KAI - otočje v Moluki; LIMASSOL - mesto na Cipri; NIKEL - nemški režiser (Thomas); PNIEWSKI - ameriški igralec (Michael); WAAL - reka na Nizozemskem; ZJATI - naša manjša kraška jama.

Izmed pravih rešitev križanke bomo izžrebali dva nagrajenca, ki bosta prejela po: dve vstopnici za gledališko predstavo v Slovenskem ljudskem gledališču Celje, po lastni izbiri ter eno knjižno nagrado. Izžrebana nagrajenca prejšnje križanke (List 10 2007), sta: Terezija Laure, Lokovica 85/a, Šoštanj, ki prejme gledališke vstopnice in Verica Potočnik, Tekavčeva 11, Šoštanj, ki prejme knjižno nagrado.

Nagradna križanka

November 2007

Gesla Križanke:

Ime in priimek:

Naslov:

Izpolnjen kupon pošljite na naš naslov do 10. decembra 2007.

Fotoreportaža

Martinovanje v Martinovi vasi - Smartnem ob Paki

Foto: Ižabete Miklavc

POLETJE MOZIMI

Šoštanjčani v Merzugi
Maroko, oktober 2007

Foto: Dejan Tonkli

Velenje

Sp Do 35

LIST OBČINE

2007

352(497.4 Šoštanj)

9003645,11

COBISS

NAJSTARIJA VILENJSKA

